

**T.C.
TARIM VE KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI
SAKARYA İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**2007 YILI
FAALİYET RAPORU**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
SUNUŞ	6
SAKARYA İLİ TARİHİ.....	7
İLİN COĞRAFİ YAPISI.....	7
YERİ VE YÜZEY ŞEKİLLERİ	7
BİTKİ ÖRTÜSÜ	8
İKLİM	9
NÜFUS VE İDARİ YAPI.....	10
İLİN ARAZİ YAPISI -TOPRAK VE SU REJİMİ.....	11
TARIMIN İLİMİZ EKONOMİSİNDEKİ YERİ.....	12
BİTKİSEL ÜRETİM.....	13
<i>Tarla Bitkileri Üretimi.....</i>	<i>13</i>
Mısır	14
Buğday.....	15
Şeker Pancarı.....	15
Ayçiçeği	16
<i>Yem Bitkileri</i>	<i>16</i>
<i>Sebze Üretimi.....</i>	<i>17</i>
<i>Süs Bitkileri Üretimi.....</i>	<i>18</i>
Seracılık	21
<i>Meyve Üretimi.....</i>	<i>21</i>
Fındık.....	22
Kiraz-Vişne	23
Ayva	24
Bağcılık.....	24
HAYVAN VARLIĞI VE HAYVANSAL ÜRETİM.....	25
<i>Hayvan Hastalıkları İle Mücadele Çalışmaları</i>	<i>27</i>
<i>Programlı Aşılarla Serbest Veteriner Hekimlere Ödenen Desteklemeler.....</i>	<i>27</i>
<i>İlimizden İhracatı Gerçekleştirilen Kanatlı Ürünleri.....</i>	<i>28</i>
Arıcılık.....	28
Bal Eylem Planı	29
<i>Sero-Sürvey Ve İzleme Çalışması.....</i>	<i>30</i>
Kanatlılarda Kalıntı İzleme Projesi:	30
Tek Tırnaklı Hayvan İşletmelerinin Kayıt Altına Alınması :	30
<i>Büyükbaş hayvancılık.....</i>	<i>31</i>
<i>Küçükbaş hayvancılık.....</i>	<i>31</i>
<i>Kümes hayvanları.....</i>	<i>31</i>
<i>Veteriner Hekim Muayene ve Polikliniklerin Ruhsatlandırılması ve Denetimi:.....</i>	<i>32</i>
Su Ürünleri	32
HAYVANSAL ÜRETİMİ GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI.....	34
<i>Suni Tohumlama Çalışmaları</i>	<i>34</i>
<i>Sakarya Damızlık Süt Sığırtı Yetiştiricileri Birliği</i>	<i>34</i>
<i>Islah ve Soy Kütüğü Projesi:.....</i>	<i>34</i>
<i>Ön Soy Kütüğü Projesi:.....</i>	<i>34</i>
HAYVANCILIK DESTEKLEMELERİ	35
<i>Suni Tohumlama Desteği.....</i>	<i>35</i>
<i>Damızlık Gebe Düve Desteği</i>	<i>35</i>
<i>Suni Tohumlamadan Doğan Buzacağı Desteği</i>	<i>36</i>
<i>Süt Sağım Ünitesi ve Süt Soğutma Tankı Desteği.....</i>	<i>36</i>
<i>Yem Bitkisi Desteği.....</i>	<i>37</i>
<i>Su Ürünleri Desteği.....</i>	<i>38</i>
<i>Doğrudan Gelir Desteği Ve Çiftçi Kayıt Sistemi.....</i>	<i>38</i>
<i>İlave Doğrudan Gelir Desteklemeleri</i>	<i>39</i>
<i>Dane Mısır-Ayçiçeği Desteklemeleri.....</i>	<i>39</i>
<i>Diğer Desteklemeler.....</i>	<i>40</i>
Sertifikalı Fidan ve Tohum Desteklemeleri	40

Sorunlu Tarım Alanlarının İyileştirilmesi	43
MERA ISLAH ÇALIŞMALARI	43
<i>Tespit Ve Tahdit Çalışmaları</i>	44
TARIM ARAZİLERİNİN KORUNMASI VE KULLANILMASI VE 5403 SAYILI TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNU UYGULAMALARI	51
GIDA KONTROL VE DENETİM HİZMETLERİ	54
<i>Yürütülen Projeler Ve Denetim Programları</i>	54
Süt 1 Projesi (Mikrobiyolojik Kriterleri İzleme Projesi)	54
Süt 2 Projesi (Çiğ Sütte Kalıntı İzleme Projesi):	54
İyotlu Tuz İzleme Projesi:	54
Kanatlılarda Kalıntı İzleme Projesi:	54
Su Ürünlerinde Kalıntı İzleme Projesi	54
Kum Midyesi İzleme Projesi	54
Tarımsal Kaynaklı Nitratın Neden Olduğu Kirliliğe Karşı Sularımızın Korunması Projesi :	55
Balda C13 İzotopu Denetim Programı :	55
Fındıkta Pestisit İzleme Denetim Programı	55
Yaş Meyve Sebze Pestisit İzleme Denetim Programı:	55
Tüketime Hazır Günlük Yemek ve Mezeler Denetim Programı	55
Kırmızı toz ve Pul Biber Denetim Programı (Bakteriyolojik ve Toksikolojik)	55
Kırmızı Toz ve Pul Biberde Sudan Boyası Denetim Programı	56
Kırmızı Toz ve Pul Biberde Alüminyum ve Silisyum Denetim Programı	56
Tavuk Eti Denetim Programı (Mikrobiyolojik)	56
.Aflatoksin Denetim Programı (Fındık, Yerfıstığı, Antepfıstığı, Ceviz ve Kuru İncir)	56
.Benzoil Peroksit Denetim Programı	56
Balda Kalıntı İzleme programı	56
Radyoaktivite İzleme Programı	56
GIDA GÜVENLİĞİ	56
ET VE ET MAMULLERİ TESİSLERİ	61
Kırmızı Et Mezbahaneleri	61
Et Ürünleri Üretim Tesisleri	61
Kanatlı Hayvan Kesimhaneleri (Entegre Tesisler)	61
GIDA İHRACATI VE İTHALATI	61
SU ÜRÜNLERİ	62
Balıkçı Gemilerinin Ruhsatlandırılması	62
SÜT TEŞVİT PRİMİ ve MERA FONU	63
YEM FABRİKALARI VE YEM BAYİLERİ	64
TOHUMLUK HİZMETLERİ	65
DESTEKLEME FAALİYETLERİ	66
<i>Teşkilatlanma Çalışmaları</i>	66
<i>Kredilendirme ve Proje Uygulama Çalışmaları</i>	66
<i>Kredi Ödemelerinin Takibini Yapmak</i>	66
<i>Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programını Uygulamak</i>	67
<i>Özel İdare Kaynaklı Tohumluk Temini</i>	67
<i>Tabii Afetler</i>	67
4081 Sayılı Kanun Uygulaması:	68
Tohum Temizleme	68
Gübre Bayii Kontrolleri Ve İthalat İşlemleri	68
Yeşil Kart Uygulaması	68
KOOPERATİFÇİLİĞİN TANIMI ÖNEMİ VE SAKARYA'DA GENEL DURUM	68
İLİMİZDEKİ TARIMSAL ÖRGÜTLER	69
İlimizdeki Tarımsal Üretici Birlikler	70
4631 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Yetiştirici Birlikleri	71
BAKANLIĞIMIZIN TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFLERİNE UYGULADIĞI PROJELER	71
<i>Genel Bütçe Kaynaklı Tip Projeler</i>	71
<i>Uygulamada Olan Diğer Tip Projeler</i>	71
<i>Yeni Uygulanacak Projeler</i>	71
<i>Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi</i>	71
<i>2007 Yılında Proje Uygulayan Kooperatifler</i>	73
<i>2008 Yılında İhalesi Yapılacak Kooperatifler</i>	73
<i>Ekonomik Yatırımlar</i>	75
<i>Tarım Sigortası (Tarsim) Uygulamaları</i>	76
<i>Tek Adımda Hizmet Burosu Çalışmaları</i>	76
<i>4081 Sayılı Çiççi Mallarını Koruma Kanunu Kapsamında Yapılan Çalışmalar</i>	77
<i>Sertifikalı Tohumluk Çalışmaları</i>	77

<i>Gübre Bayileri Denetimi</i>	78
Sakarya da Kimyevi Gübre Bayilerinin İlçelere Göre Dağılımı	78
BİTKİ KORUMA VE KARANTİNA ÇALIŞMALARI	79
<i>Devlet Yardım Mücadeleleri (Süne Mücadelesi)</i>	79
<i>Süne Sürvey Ve Mücadele Çalışmaları, Dekar, 2003-2007</i>	79
<i>Tahmin ve Erken Uyarı Çalışmaları</i>	79
Elma Kara Lekesi;	80
Elma ve Ayva İç Kurdu;.....	81
Bağ Mildiyözü;	81
Bağ Salkım Güvesi;	81
Kiraz Sineği ;	82
Doğu Meyve Güvesi ve Şeftali Güvesi ;	82
Entegre Mücadele Çalışmaları;.....	82
Bağda Entegre Mücadele Uygulamaları;	83
İç ve Dış Karantina Faaliyetleri	83
İç Karantina Faaliyetleri.....	83
Dış Karantina Faaliyetleri	84
İhracat 2003-2007.....	85
İthalat 2003-2007.....	85
Zirai Mücadele İlaç Bayilikleri	85
ÇİFTÇİ EĞİTİMİ VE YAYIM HİZMETLERİ	86
<i>Demonstrasyonlar</i>	86
Metot demonstrasyonları.....	86
Sonuç demonstrasyonları.....	87
<i>Çiftçi Toplantıları</i>	88
<i>Çiftçi Kursları</i>	89
<i>Çiftçi İnceleme Gezileri, Teşvik Müsabakaları, Sergiler, Konferanslar, Paneller ve Diğer Benzeri</i>	
<i>Faaliyetler</i>	90
<i>Hizmetiçi Eğitim</i>	91
<i>2007 Yılı Kadın Çiftçi Faaliyetlerimiz</i>	91
<i>Kitle Yayım Vasıtaları</i>	91
<i>Projeli Faaliyetler</i>	92
Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Çalışmaları	92
Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi	94
Meyveciliği Geliştirme Projesi	96
Toprak-Yaprak-Su Analiz Laboratuvarı	96
İLÇELERİMİZİN TARIMSAL YAPISI İLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER	98
<i>Merkez İlçe (Adapazarı)</i>	98
<i>Akyazı İlçesi</i>	98
<i>Ferizli İlçesi</i>	99
<i>Geyve İlçesi</i>	100
<i>Hendek İlçesi</i>	101
<i>Karapürçek İlçesi</i>	101
<i>Karasu İlçesi</i>	102
<i>Kaynarca ilçesi</i>	103
<i>Kocaeli İlçesi</i>	103
<i>Pamukova İlçesi</i>	104
<i>Sapanca İlçesi</i>	105
<i>Söğütli İlçesi</i>	105
<i>Taraklı İlçesi</i>	106
TARIM VE HAYVANCILIĞIN SAKARYA'DA MEVCUT DURUMU, SORUNLARI VE ÇÖZÜM	
ÖNERİLERİ	107
<i>Mevcut Durum</i>	107
<i>Önemli Hedef ve Öneriler</i>	111

ÖNSÖZ

İlimizde son yıllarda hızla gelişen sanayi sektörü ve önemli projeler ortaya koyarak geliştirmeye çalıştığımız turizm sektörü ile birlikte tarım ilimizde ana sektörlerin başında gelmektedir. Tarım sektörü İlimiz nüfusunun yaklaşık yarısının istihdam ve gelir kaynağıdır. Sakarya İli iklim ve toprak özellikleri itibari ile tarımsal üretime uygun olup, coğrafi konumu ve ulaşım imkanları ile de üretilen ürünlerin pazarlanmasına elverişlidir. Bu özelliklerin Sakarya çiftçisinin çalışkanlığı ve Tarım Teşkilatımızın uyguladığı başarılı projelerle birleşmesi sonucu tarımın GSH içindeki payı Ülke ortalamasının ülke ortalamasının yaklaşık 3 katı büyüklüğüne ulaşmıştır.

İlimiz iklim ve toprak özellikleri itibariyle tarımsal üretime uygun olup, coğrafi konumu ve ulaşım imkânları ile de üretilen ürünlerin pazarlanmasına elverişlidir.

Tarımsal üretim potansiyelinin yüksek olduğu Sakarya'nın daha da gelişmesi açısından, tarım-sanayi entegrasyonunun sağlanması, mevcut tesislerin modernizasyonu, günümüz koşullarında ihtiyaç duyulan ilave tesisler kurularak üretilen tarımsal ürünlere katma değer sağlanması gerekmektedir.

İl genelinde mevcut tarımsal yapıyı incelediğimizde yaklaşık 60.000'e ulaşan tarım işletmelerinin çoğunluğunun karlı üretim yapılamayan küçük ve parçalı işletmeler olduğu görülmektedir. Böyle bir yapı içerisinde birim alandan daha yüksek gelir sağlayan, modern sebzeçilik, seracılık ve hayvancılığın yaygınlaştırılması ve verimliliğin artırılması gerekmektedir. İl tarımına hizmet amacıyla hayvan ıslahı, yem bitkileri üretiminin artırılması, hayvan bakım besleme ve yetiştirme şartlarının iyileştirilmesi, mera ıslahı, arıcılık, meyvecilik ve süs bitkileri yetiştiriciliğinin geliştirilmesi gibi projeler İl Özel İdaresince desteklenmektedir.

Başta hayvancılık olmak üzere tarımsal üretime Devletimizce uygulanan desteklemeler faydalı olmuştur. Üretimden pazarlamaya kadar karşılaşılan sorunların çözümünde sivil toplum örgütlerinin rolü anlaşılmış, üreticilerimiz arasında da hızla yaygınlaşan örgütlenme bilinci; Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinin yanı sıra Tarım İl Müdürlüğümüzün teşvik ve destekleri ile arıcılık, hayvancılık, tavukçuluk, süs bitkileri dallarında üretici birliklerinin kurulması sonucunu getirmiştir.

Bitkisel üretimimizde fındık ve mısır önemli bir yere sahiptir. Alternatif ürünlerin üretim desenine dahil edilebilmesi, sözleşmeli üretim modelinin ilimizde uygulamaya geçmesi ve yaygınlaşması ile mümkün olacaktır.

Sakarya Tarım Master Planında ön görülen stratejilere dayalı projelerin uygulamaya aktarılması, tarımsal faaliyetlerde verimliliğin sağlanması ve kaynakların en uygun kullanımı açısından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan Aşağı Sakarya Ovası Arazi Toplulaştırma Projesi, Mer'a Islah Projeleri, Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Projesi gibi projelerin hızla uygulanıp sonuçlarının alınması İlimiz tarımını daha da ileriye taşıyacaktır.

Bu yıl uygulamaya konulan TARGEL Projesi kapsamında 22 grup oluşturulmuş ve 11'inde ziraat mühendisi, 6' sında veteriner hekim olmak üzere 17 sözleşmeli personel istihdam edilerek yerinde eğitim ve yayım hizmeti vermeye başlamışlardır.

Bu raporda İlin tarımsal yapısı ile Tarım İl Müdürlüğünün 2007 yılı faaliyetleri özetlenmiştir. İlimizin tarım sahasında daha ileriye götürülmesi için var olan araştırma-yayım-çiftçi işbirliğinin daha da geliştirileceği inancıyla bu çalışmalarda emeği geçenlere teşekkür eder, üreticilerimize bol kazanç dilerim.

Hüseyin ATAĞ
Sakarya Valisi

SUNUŞ

Ülkemiz ve Bölgemiz ekonomisinin temel değerlerinden birini oluşturan tarım, ekonomik ve sosyal hayattaki yeri ve üretim değeri bakımından ilimiz içinde önemli bir sektördür. Sanayi ve hizmet sektöründe son yıllarda yaşanan gelişmeye rağmen, bu sektörlerle kaynak aktaran sektör konumundaki tarım, ekonomide önemli paya sahiptir.

Türkiye’de elde edilen GSH’nın %9,2 si tarım sektöründen karşılanırken İlimizde bu pay % 24 dür. Kırsal Nüfus Başına Tarımsal Üretim Değeri bakımından 81 il içinde 6.sıradadır.(DPT) Ülkemizde üretilen toplam beyaz etin %20’sini, fındığın % 20’sini ve mısırın % 16’sını tek başına Sakarya İlimiz çiftçileri üretmektedir.

Ülkemizde yetiştirilen subtropik meyveler hariç tüm ürünlerin yetiştirilebildiği İlimizde toplam alanın %49’unu kaplayan 245.356 hektar tarım alanı yaklaşık 60 bin aile tarafından kullanılmaktadır.

İlimizde 128.237 adet büyük baş hayvan mevcut olup 1.817 işletme ıslah ve soy kütüğüne, 31.666 işletme ön soy kütüğüne kayıtlı bulunmaktadır. 2007 yılında 43.266 suni tohumlama yapılmış olup büyükbaş hayvan varlığımızın %92 si kültür ırkı ve melezleri, %8 i yerli ırk konumundadır.

Beyaz et üretiminde başarı ile uygulanan entegrasyon sonucu, Broiler işletmelerimiz teknolojik olarak son derece gelişmiş olup yılda 1.040 ayrı işletmede 16.230.100 varlığı ile 175 bin ton beyaz et üretilmektedir. Benzer organizasyonların tarımın tüm alt sektörlerinde yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu bağlamda “Sözleşmeli Model”le üretim, süs bitkilerinde başlatılmıştır. Önemli gelişmeler sağlanan bu projenin desteklenmesine devam edilecektir.

Çiftçi örgütlenmeleri ve bu örgütlerle bilgi akışı sağlanması yönünde çalışmalar devam etmektedir. Sebze ve Meyveciliğin geliştirilmesi, sertifikalı fide, fidan ve tohumluk kullanımı konularında hazırlanan projeler ile kuraklığın önlenmesi için damlama sulama projelerinin İl Özel İdaresi’nce daha fazla desteklenmesi ihtiyacı vardır. Veraset ve benzeri sebeplerle küçülmüş çok parçalı arazilerde verimliliği arttırmak için “Arazi Topluştırması” özel önem arz etmektedir.

Tarıma Dayalı Sanayi; fındık, mısır ve hayvansal üretim öncelikli olmak üzere İlimiz tarımsal üretim projeksiyonuna uygun şekilde bir an önce geliştirilmeli, sadece ham madde üreterek değil, mamül ve yarı mamül ürünler haline getirerek katma değer yaratılmalıdır. Tarım ürünlerinin zamanında ve uygun fiyatla pazarlanması ve serbest piyasa ekonomisi içerisinde değerini bulmasını sağlayacak “Ürün Borsaları”nın kurulması ve mevcutların geliştirilmesinin yanında “Lisanslı Depoculuk” uygulamaları teşvik edilmelidir.

Başarı ile uygulanan kooperatif projeleri daha da arttırılmalı, 2007 yılında uygulamaya konulan Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Desteklenmesi Projesi kapsamındaki projelere 2008 yılında da devam edilecektir.

İl Tarım Master Planı ve Doğu Marmara Bölgesi Master Planında belirlenen hedefler doğrultusunda İlimizde Tarımsal Yapı ve Üretim faaliyetlerinin sürdürülmesi, yeni projelerin hazırlanması ve uygulanmasında emeği geçenlere teşekkür eder, bu çalışmaların İl ve Ülke tarımına faydalı olmasını dilerim.

Abdurrahman ÇAKAR
Tarım İl Müdürü

SAKARYA İLİ TARİHİ

Ülkemizdeki şehirler kronolojik sıralamaya tabi tutulduğunda Adapazarı, kuruluşları yeni olan iller arasına girer. Roma-Bizans devrinde bugünkü Adapazarı havzasında hiçbir yerleşim izi mevcut değildir.

13. asrın sonlarına doğru Osman Gazi'nin komutanlığında Konuralp, bugünkü Adapazarı havzasını fethetmiştir. İlk olarak batı Türkistan ve Azerbaycan'dan gelen göçebe Türk boyları buralarda köyler ve kentler kurmuşlardır.

Adapazarı, Sakarya'nın iki kolu arasında meydana gelen kara parçası (ada) üzerinde kurulmuştur. 1563 yılına ait bir vesika ve 1581 yılında Akyazı Ada Kadılığına yazılan ve bu yöreden nahiye diye bahseden bir ferman bugünkü şehrin mazisini aydınlatan ilk ışıklardan biridir. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde (1648) Adapazarı'ndan Bolu'nun nahiyesi diye bahsedilmekte ve bu yörenin yerleşim alanı olduğunu göstermektedir.

Bugünkü şehrin adı, Ada köyünde kurulan pazara mahsullerini satmak üzere civar köylerden ve göçebe aşiretlerinden gelen halk tarafından ADAPAZARI olarak verilmiştir.

II. Mahmut zamanında (1837) Adapazarı kaza haline gelmiştir. 19. asrın sonlarına doğru Kocaeli Vilayeti'nin kazası olmuştur. 22 Haziran 1954 tarihinde 6419 sayılı kanunla il olmuş ve SAKARYA adını almıştır. Adapazarı ve civarının ilk Türk sakinleri, göçebeliği terk ederek yerleşik düzene geçen Türkmen aşiretleri Yörüklerdir. Bugün ADAPAZARI mahallelerinin adları Türk oymaklarının adları ile anılır. (Tıgıcılar, Hasırcılar, Semerciler, Papuçcular, Yağcılar, Çıracılar gibi.)

Adapazarı'nın Kurtuluş Savaşında da önemli bir yeri vardır. Ali Fuat Cebesoy, Sırrı Bey, Hasan Cavit Bey, Çerkez Sait Bey, Koçzade Mahmut Bey, Cevat Bey, Metozade Hüseyin Efendi, Abdurrahman Bey, Kaymakam Tahir Bey, İbsiz Recep, Kazım Kaptan, Halit Molla gibi pek çok kahramanımız Kuvva-i Milliye hareketine sağladıkları yardım ve destekle Milli Mücadelenin şerefli sayfalarında yer almışlardır.

İLİN COĞRAFİ YAPISI

Yeri ve Yüzey Şekilleri

Bulunduğu coğrafyanın yeraltı ve yerüstü zenginlikleri Sakarya'yı bugün gelişmekte olan Türkiye sanayinin en gözde illerinden birisi durumuna getirmiştir. İlimiz, ülke ekonomisinin en zengin bölgesi olan Marmara'yı Anadolu'ya bağlar.

TEM ve D-100 (Eski E-5) uluslararası karayolları ile Haydarpaşa-Arifiye demiryolu hattı, Avrupa'yı Asya'ya bağlayan uluslararası kara ulaşımı olarak Sakarya'nın coğrafi konumunu öne çıkarmaktadır. Kocaeli'nin, Sakarya İli sınırında bulunan Köseköy Cengiz Topel Havaalanı'nın sivil havacılık ulaşımına açılması ve Hendek'te 2.OSB'ye entegreli olarak yapılması düşünülen Kargo havaalanı da, Sakarya'ya çağdaş ulaşım avantajlarını getirecektir.

İl toprakları coğrafi değerler bakımından, 29 derece 57 dakika, 30 derece 53 dakika doğu boylamları ile 40 derece 17 dakika, 41 derece 13 dakika kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. İl merkezi olan Adapazarı, İstanbul'a göre 1 derece 25 dakika doğudadır.

İl topraklarının şekli, güneyden kuzeye doğru bir dikdörtgene benzer. Sakarya ili topraklarının izdüşüm alanı 4.821 km², topografik alanı ise 5.015 km²'dir.

Doğudan Bolu, batıdan Kocaeli ve Bursa, güneyden Bilecik ve kuzeyden de Karadeniz ile çevrelenmiştir.

İl, yüzey şekilleri bakımından doğu-batı doğrultusunda uzanan birbirinden çok farklı üç kesimden oluşur. Güneyde Sakarya Nehri'nin izlediği dar ve derin Geyve Boğazı'nın iki yanında, Samanlı Dağları'nın doğu uzantısı olan ve yükseltisi 1000 metreyi aşan engebeler bulunmaktadır.

Vadilerle derin bir şekilde yarılmış olan bu kesimde tarım bakımından önemli başlıca düz alan Sakarya Nehrinin suladığı Pamukova'dır. İlin orta kesimini, Sakarya Nehri ve Mudurnu Çayı'nın taşıdığı alüvyonlarla doldurulmuş, tektonik kökenli bir çukurluk olan ve Akova da denilen Adapazarı Ovası kaplar. Adapazarı Ovası'nın kuzeyi ile Karadeniz arasında, Kocaeli Plâtosunun uzantısı olan az yükseltili bir platolar ve tepeler silsilesi yer alır. Birbirinden farklı bu üç bölüm arasında doğal bir yol oluşturan Sakarya Nehri, Karasu İlçesinin batısında belirgin olmayan bir delta yaparak Karadeniz'e dökülür. İl toprakları Kuzey Anadolu Fay Sistemi üzerinde ve yer kabuğunun yıkıcı depremlerle sarsıldığı bir kuşakta yer alır.

Sakarya İli'nin Karadeniz'de Bolu ve Kocaeli sınırları arasında uzanan 60 km. uzunluğunda bir kıyı şeridi mevcuttur. Bu kıyılarda önemli girinti ve çıkıntılara rastlanmaz. Kıyı boyunca kumsal düzlükler devam eder.

İl toprakları içinden geçen en önemli akarsu Sakarya Nehri'dir. Bunun dışında diğer önemli dere ve çaylar şunlardır: Çark Suyu (45 km), Mudurnu Çayı (65 km), Dinsiz Çayı (34 km), Darıçayırı Deresi (33 km), Maden Deresi(30 km), Melen Deresi(30 km), Karaçay (29 km), Akçay Deresi, Yırtmaç Deresi.

İlin en önemli gölü Sapanca Gölü olup, yüzölçümü 4200 hektar'dır. İlin içme suyu buradan karşılanmaktadır. Sapanca Gölü dışında il hudutları içinde Taşkılık Gölü(90 hektar), Poyrazlar Gölü (60 hektar), Büyük Akgöl (190 hektar), Küçük Akgöl (20 hektar), Acarlar Gölü (1562 hektar) ve diğer küçük göller bulunmaktadır.

İl sınırları içerisinde Karadağ, Samanlı Dağları, Keremali Dağı ve Ofiak Dağı bulunur.

Bitki Örtüsü

Sakarya İlinde doğal bitki örtüsü genellikle ormandır. Bunlar daha ziyade nemcil Karadeniz ormanları özelliğini taşırlar. İl ormanlarını oluşturan ağaç türleri arasında kayın başta olmak üzere meşe, gürgen, kavak, kestane, ıhlamur, çınar, dişbudak, kızılgağaç ve çam türleri sayılabilir. İlin Karadeniz kıyısı yakınlarında maki toplulukları da görülür. Makilerde kocayemiş, şimşir, akdiken, ardıç, çoban püskülü, kermes meşesi, böğürtlen, dikenli mersin, ayı üzümü ve orman gülü gibi bitkiler bulunur.

Ayrıca doğal flora içerisinde ballıbaba, kekik, gelincik, deve dikenini, hardal, papatya, üçgül ve yonca türleri lokal olarak yoğunluk göstermekte ve iyi bir polen kaynağı oluşturmaktadır.

İklim

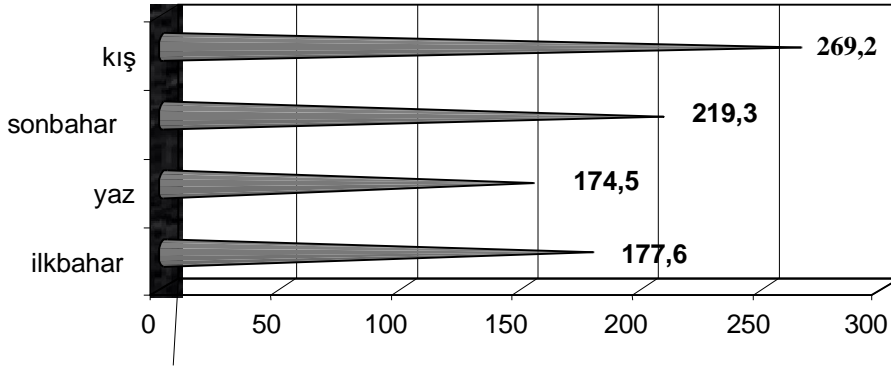
Sakarya havzasında yer alan ilimizde Marmara ve Batı Karadeniz iklim bölgesinin özellikleri hüküm sürmektedir. Yazları sıcak ve yağmurlu, kışları ılık ve yağışlıdır. Karadeniz ve Marmara Denizi arasında yer alan, bu denizlerden yüksek dağlarla ayrılmış olan il toprakları üzerinde iklim sert değildir. Uzun yıllar ortalamalarına göre yağışın mevsimlere dağılışı, ilkbahar aylarında 177,6 mm, yaz aylarında 174,4 mm, sonbahar aylarında 219,3 mm, kış aylarında ise 269,2 mm şeklinde olmak üzere yıllık yağış ortalaması 840,6 mm dir.

Yağışlarla ilgili verilerden de anlaşılacağı üzere il dört mevsimde de yağış almaktadır. Bu durum bazı bitkilerin sulamaya ihtiyaç duymadan yetiştirilmesine imkan tanımakta ise de kurak geçen yıllarda ve 2. ürün ekilişlerinde sulama problemleri yaşanmaktadır.

Uzun yıllar ortalaması tablodaki gibi olmakla birlikte son iki yıldır iklimde gözle görülür farklılık oluşmuş, 2000 yılı yağış miktarı 1.016 mm, nispi nem ise % 73,9 dolaylarında seyretmiş, 2002 yılında yağış 937 mm, nispi nem % 73,9, 2003 yılında, yağış 735,4 mm nispi nem ise ortalama %73,34, 2004 yılında yağış 952,4 mm. nispi nem %71,1, 2005 yılında yağış 650,8 mm, nispi nem %71,1, 2006 yılında yağış 650,5 mm. ortalama sıcaklık 14,9 °C , 2007 yılında ise yağış 678,7 mm. ortalama sıcaklık 15,7 °C. olmuştur.

Son yıllarda görülen yüksek sıcaklık ve yaz aylarında yağışın yetersiz kalması sulama ve sulama projelerine olan ihtiyacı gündeme getirmiştir.

Yağışın Uzun Yıllar Ortalaması Mevsimlere Göre Dağılımı

Sakarya'da Ortalama İklim Verileri (uzun yıllar ortalaması 1975-2007)

Meteorolojik Değerler	Ortalama Veriler
Ortalama sıcaklık (OC)	14,4
Ortalama yüksek sıcaklık (OC)	19,5
Ortalama düşük sıcaklık (OC)	9,92
Ortalama güneşlenme süresi(saat)	5,238
Ortalama yağışlı gün sayısı	9,916

Nüfus ve İdari Yapı

Ekonomisi bu güne kadar tarım ve ticarete bağlı olarak gelişen Sakarya, 1990 yıllarından sonra sanayi ağırlıklı gelişme sürecine girmiştir. 1990 yılında nüfusun yüzde 55'den fazlası kırsal kesimde yaşarken, sanayinin çok kısa zaman içinde büyük bir gelişme göstermesiyle, 1997 yılında şehirde yaşayan nüfusun oranı yüzde 50'ye yükselmiştir. Ancak, 17 Ağustos 1999 depremi sonrası yaşanan sosyo-ekonomik şartların etkisiyle kırsal alanda yaşayan nüfus %55'ler seviyesine ulaşmıştır.

2007 yılında yapılan genel nüfus sayım sonuçlarına göre İl nüfusu 835 bin 222'dir. Nüfusun 412 bin 994'ü Adapazarı İlçesi'nde, bunun % 91,45'i şehir merkezinde ikamet etmektedir. İl genelinde 241.108 kişi köylerde (Toplam nüfusun % 28,87 'si), 594.114 kişi şehirde (toplam nüfusun % 71,13 ü) yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğu (Kilometrekareye düşen nüfus) Türkiye ortalaması 92 iken İlimizde 173 kişidir.

İlimizin Büyükşehir statüsüne alınması ve şehir sınırlarının yeniden belirlenmesi ile gelinen noktada 1 adet Merkez İlçe Belediyesi, 6 adet Büyükşehir İlçesi Belediyesi, 6 adet normal İlçe Belediyesi, 15 adet İlk Kademe Belediyesi ve 12 adet Belde Belediyesi olmak üzere toplam 40 belediye ve 428 köy bulunmaktadır. Nüfusun dağılımı tabloda görülmektedir.

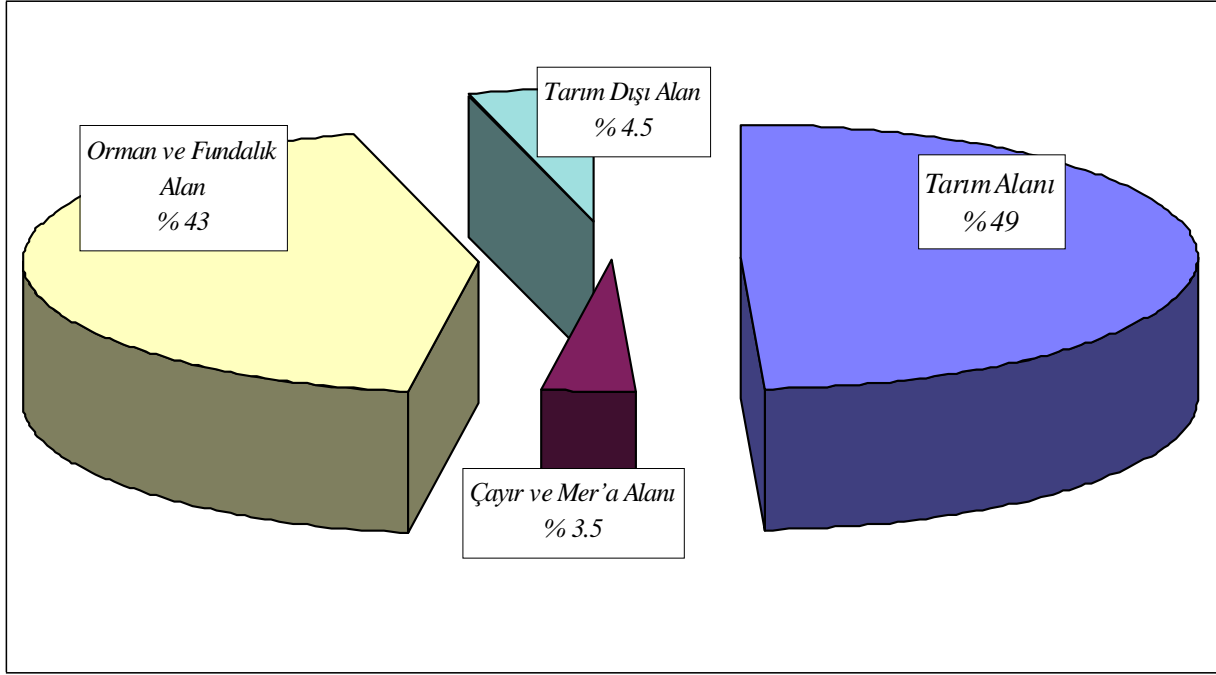
16 ilçe 1 Büyükşehir

Sakarya ili ilçeler itibariyle nüfusun kent-köy dağılımı, (2007 Nüfus Sayımı)

İlçeler	Toplam Nüfus	Şehir Nüfusu	% Oran	Köyler Nüfusu	% Oran	Alanı (km ²)	Tarım Alanı (hektar)
Merkez	412.994	377.683	91,45	35.311	8,55	650	44.700
Akyazı	83.255	37.729	45,32	45.526	54,68	593	27.657
Ferizli	23.491	12.733	54,20	10.758	45,80	158	13.663
Geyve	45.923	19.802	43,12	26.121	56,88	628	14.552
Hendek	74.890	45.090	60,21	29.800	39,79	590	29.266
Karapürçek	12.250	7.467	60,96	4.783	39,04	188	3.833
Karasu	51.596	25.607	49,63	25.989	50,37	458	29.299
Kaynarca	23.366	5.278	22,59	18.088	77,41	352	22.789
Kocaeli	24.521	13.089	53,38	11.432	46,62	282	20.656
Pamukova	25.767	15.181	58,92	10.586	41,08	293	12.710
Sapanca	35.551	23.202	65,26	12.349	34,74	152	1.338
Söğütü	14.115	8.306	58,85	5.809	41,15	143	11.146
Taraklı	7.503	2.947	39,28	4.556	60,72	334	13.747
Toplam	835.222	594.114	71,13	241.108	28,87	4.821	245.356

İLİN ARAZİ YAPISI -TOPRAK VE SU REJİMİ

Sakarya İlinde tarım yapılan topraklar 245 bin 356 hektar genişlikle ilin topografik alanının yaklaşık %49'unu iz düşüm alanının %51 ini kaplamaktadır. Sulanabilme kabiliyetine haiz 93 bin hektarlık alanın yaklaşık 20 bin hektarlık (toplam alanın %8'i) bölümünde sulama ünitelerinden fiilen yararlanılarak sulu tarım yapılmaktadır. İl topraklarının kullanım amacına göre dağılımı şöyledir:

Arazi kullanımı

Sakarya İli Tarım Arazilerinin Kullanım Amacına Göre Dağılımı

Tarım Alanlarının Dağılımı	Hektar	%
Tarla Arazisi	109625	44,68
Sebze Arazisi	9240	3,77
Meyve Arazisi	6757	2,75
Fındık	68563	27,94
Bağ	3599	1,47
Zeytin	417	0,17
Kavak	8750	3,57
Diğer Kullanım Amaçlı Arazi	46423	18,92
İkinci Ürün Ekilişleri	- 8019	-3,27
Toplam	245356	100,00

Bu alanlar yaklaşık 60 bin aile tarafından kullanılmakta ve işletme başına düşen ortalama arazi miktarı 41 dekadır. İşletmelerin ancak %21'i 50 dekarın üzerinde arazi varlığına sahiptir.

TARIMIN İLİMİZ EKONOMİSİNDEKİ YERİ

Ülke genelinde tarım sektörü; 2006 yılı verilerine göre GSMH içinde %9,2'lik payla inşaat, ticaret, sanayi sektörlerinden sonra dördüncü sırada yer almakta iken, diğer sektörler karşısında sanayinin tartışılmaz üstünlüğü görülen Marmara bölgesinin bir ili olan Sakarya'da ise %24'lük pay ile ilk sırada yer alarak sanayiye kaynak aktaran itici bir güç konumundadır. İlimiz ekonomisi içerisinde tarım sektörü önemli bir paya sahiptir.

Tarımsal GSH'nın Alt Sektörlere Göre Dağılımı

Üretim	Üretim Değeri YTL 2006	% Oranı	Üretim Değeri YTL 2007	% Oranı
Tarla Bitkileri Üret.	183.626.489	12,8	242.019.280	14,1
Sebze Üretimi	88.014.760	6,1	99.019.001	5,8
Meyve Üretimi	559.601.900	39,0	554.376.750	32,4
Hayvansal Üretim	597.530.551	41,7	809.018.511	47,3
Su Ürünleri Üretimi	5.442.805	0,4	6.259.226	0,4
Toplam	1.434.216.505	100,0	1.710.692.768	100,0

2007 yılında bir işletme başına düşen GSH 28 bin 741 YTL.'dir. İşletmelerdeki ortalama fert sayısının 5,5 olduğu varsayıldığında fert başına düşen GSH 5 bin 226 YTL olmaktadır.

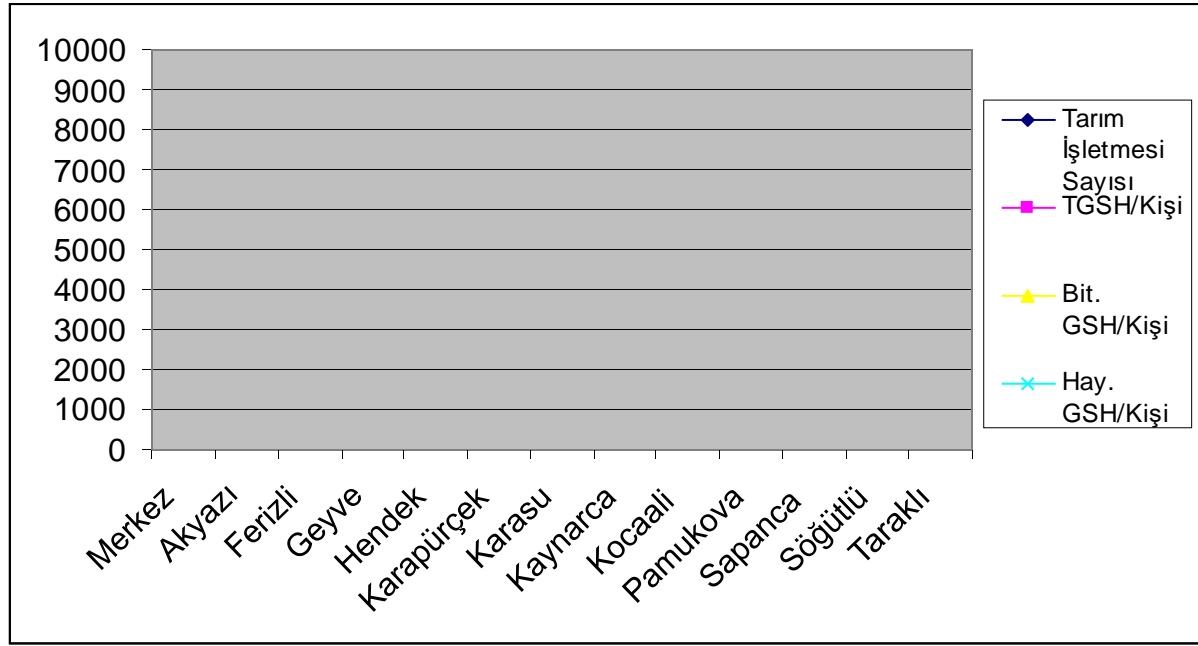
Tarımsal üretim değeri bu yılın cari fiyatlarına göre 1 milyar 710 milyon YTL olarak gerçekleşmiştir. Bu değerın sektörlere göre dağılımına baktığımızda %47,3'lük bir payla hayvansal üretim ilk sırada yer almaktadır. Bunu %32,4'lük oranla meyve üretimi, %14,1'lik oranla tarla bitkileri üretimi ve %5,8'lik oranla sebze üretimi izlemektedir.

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere tarımsal üretim değerinde 2006 yılına göre %19'luk bir artış olmuştur. Bunun en önemli nedeni beyaz et üretiminin bir önceki yıla kıyasla % 35 oranında artmış olmasıdır.

İlin güneyinde yer alan ilçelerimizde sebzeçilik ve çeşitli meyveler, orta kesimde başta mısır olmak üzere tarla ziraatı ve sebzeçilik, kuzeye gidildikçe fındığın öne çıktığı görülmekle birlikte il genelinde hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır.

Bazı tarımsal istatistiklerin ilçeler üzerinden dağılımı aşağıda görülmektedir.

İlçelerde Tarımsal İşletmeler, Kişi Başına TGSH, YTL

Tarım işletmelerinin dağılımına bakıldığında en fazla işletme sırayla Merkez, Karasu, Akyazı ilçeleri ilk sıralarda yer almaktadır. Kişi başına tarımsal GSH değerlerine bakıldığında, il ortalaması 5 bin 226 YTL' nin üzerinde değere sahip ilçeler Kaynarca, Taraklı, Söğütü, Pamukova, Merkez olarak sıralanmaktadır. Bu değerlerin sektörel dağılımı incelendiğinde özellikle Kaynarca ve Taraklı İlçelerinin hayvansal üretimden elde edilen GSH değerinin Bitkisel üretime oranla daha yüksek olduğu görülmektedir, Pamukova ve Kocaali ilçelerinde ise tam tersi bir durum söz konusudur.

Tablodan anlaşılacağı üzere tarımdan elde edilen gelirin kişi başına dağılımında Kaynarca ve Taraklı İlçeleri ön plana çıkmaktadır. Bu da söz konusu bu ilçelerimizdeki temel geçim kaynaklarının tarımsal faaliyetlere dayalı olduğunu göstermektedir.

BİTKİSEL ÜRETİM

İlimizde toplam tarım yapılan alan 245356 hektar olup tarla tarımından geriye kalan 9240 ha. alanda sebzeçilik, 6757 ha. alanda meyvecilik, 68563 ha. alanda fındık yetiştiriciliği ve 3599 hektarlık alanda bağcılık, 8750 ha. alanda kavakçılık, 195 hektar alanda ise zeytincilik yapılmaktadır. İlimizin tarımsal yapısı polikültür bir özellik göstermekte, işlenen tarım alanlarında en fazla tarla bitkileri yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Tarla Bitkileri Üretimi

İlimizde uygulanan tarla tarımında ağırlıklı olarak yer alan ürünler arasında, mısır ile münavebe bitkisi olarak buğday, endüstri bitkilerinden şeker pancarı ile ayçiçeği, yumru bitkilerden patates ve yem bitkilerinden yonca sayılabilir. Buğday, mısır, şekerpancarı ve ürünlerde ilimizdeki verim, Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Tarla bitkileri üretim değerinin ilçeler üzerinden dağılımını incelediğimizde %39,21'lik pay ile birinci sırada Merkez ilçemiz, %15,33'lük pay ile Akyazı, %11,33'lük pay ile Kaynarca, %9,65'lik pay ile Söğütü İlçelerimiz sıralanmaktadır.

Mısır

Mısır ekim alanı 2007 yılında 47 bin 287 hektar olup üretim miktarı 410 bin 217 ton'dur. 2007 yılında, Şeker Fabrikasının ekim kotasını artırması nedeniyle şeker pancarı ekimleri daha fazla gerçekleşmiştir. Bu da mısır ekim alanlarının bir miktar azalmasına sebep olmuştur. Mısır insan gıdası ve hayvan yemi olarak kullanılmasının yanı sıra sanayide de alkol, ispirto, yağ, irmik vs. gibi ürünlerin üretiminde hammadde olarak kullanılmaktadır. Mısır ekimi Merkez, Akyazı, Söğütlü ve Ferizli ilçelerinde ağırlıklı olarak yapılmaktadır. Ülke ihtiyaçları ve taleplerin karşılanması bakımından, ekimi ilk ürün ve II. ürün şeklinde yapılan mısır üretiminde, ağırlığı ilk ürün ekilişlerinin teşkil ettiği görülmektedir. II. ürün mısır ekilişleri ise silajlık yem yapımında ve "haşlamalık, kebablık" tabir edilen şekilde değerlendirilmektedir.

İlimizde Önemli Tarla Bitkileri Ekiliş ve Üretim Miktarları

Ürünler	Ekim Alanı (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/dekar)
Buğday	212465	80835	380
Arpa	48850	17513	359
Mısır	472874	410112	867
K.Fasulye	4410	863	196
Fiğ	43863	25049	571
Tütün	4825	1447	300
Ş.Pancarı	49200	294350	5983
Ayçiçeği	29146	3331	114
Patates	11422	23013	2015
Yonca	50033	68852	1376
Korunga	556	461	829

Buğday

İlimizde taban arazilerde olduğu gibi meyilli arazilerde de ekim ve üretimi yapılabilen buğday, münavebede yer almaktadır.

Buğday ekilişlerinin tamamı ekmeklik çeşitlerdir. Üretici, sertifikalı tohumluk kullanımı ile birlikte ekim, dikim, bakım, mücadele ve hasat teknikleri gibi pek çok konuda yeterli bilgiye sahiptir. Kullanılan buğday tohumlukları ortalama üç yılda bir değiştirilmekte ve yenilenmektedir. 21 bin 246 hektar alanda ekilişi yapılan buğdaydan 2007 yılında 80 bin 835 ton üretim sağlanmıştır. En fazla buğday ekilişi Merkez, Geyve, Kaynarca ve Taraklı ilçelerinde yapılmaktadır.

Şeker Pancarı

Şeker pancarı tarım ürünleri içinde birim alandan fazla gelir getiren bitkilerin arasında yer alır. Ayrıca önemli bir ön bitki (münavebe bitkisi) etkisine sahip olması nedeniyle toprak verimliliğinin yükselmesini dolayısı ile kendinden sonra ekilecek bitkilerin veriminin artmasını sağlar. İlimizde şeker pancarı tarımı Adapazarı Şeker Fabrikasına bağlı sözleşmeli üretim şeklinde yapılmaktadır. Şeker pancarı, yan ürünlerinin tamamı değerlendirilen bir bitki olmasının yanı sıra, üretim ve işleme periyodu içinde kullanılan girdiler ile birçok sektörde dolaylı olarak katma değeri artırıcı önemli bir rol oynamaktadır. Şeker pancarının yan ürünlerinden yaş küspe hayvan yemi olarak değerlendirilirken melas da yem sanayinde ve diğer sanayilerde (gıda, ispirto, beton) kullanılmaktadır. Şeker pancarının yan ürünü olan yaş pancar posası ve melas ile pancarın baş ve yaprak kısmı, hayvan yemi olarak kullanılmaktadır. Bu yan ürünlerin kolay temin edilebilir ve ucuz olması, hayvancılığın gelişmesine yardımcı olmakta ve bu kesime ek gelir kaynağı yaratmaktadır.

İlimizde şeker pancarı 2006 yılında 2 bin 911 hektar alanda ekilmiş ve 152 bin 665 ton ürün alınmıştır, 2007 yılında Adapazarı Şeker Fabrikasından alınan bilgilere göre 4 bin 920 hektar alanda ekilmiş olup yaklaşık 294 bin 350 ton ürün alınmıştır. Şeker pancarının ağırlıklı olarak ekildiği ilçeler Merkez, Söğütlü, Akyazı ve Pamukova'dır.

Ayçiçeği

İlimizde 2 bin 915 hektar alanda ekilen ayçiçeğinden toplam 3 bin 331 ton ürün elde edilmiştir. Hibrit tohumluk kullanımı %90'lara varan ayçiçeğinin en fazla üretildiği ilçemiz Kaynarca'dır.

Yem Bitkileri

İlimizde hayvan beslemede önemli bir yeri olan yem bitkilerinden özellikle silajlık mısır, yonca, fiğ ve korunga ekilişleri dikkat çekmektedir.

Yem Bitkileri Ekiliş ve Üretim Miktarları

Ürünler	Ekim Alanı (hektar)	Üretim Miktarı (ton)
Korunga	56	461
Yonca	5.093	68.852
Hayvan Pancarı	25	1.375
Fiğ	4.350	25.049
Silaj Mısır	9.773	384.967
Sorgum-sudan otu	5	75
Yulaf	2.224	12.139
Toplam	21.526	492.918

Sebze Üretimi

Arazilerin küçük ve parçalı olması ilin tarımsal geleceğinde sebzeçilik sektörünü ön plana çıkarmaktadır. Yoğunlaştırılan eğitim ve yayım çalışmaları sonucunda 1995 yılından bu yana uygulanan projeli faaliyetlerle üreticilerde açık ve örtü altı sebze kültürünün gelişmesi; ekim alanları, çeşitlilik ve üretimde kayda değer artışlar getirmiş, 1997 yılında sektörün tarımsal üretim değeri içindeki payı %2,6 iken bu oran 2007 yılında %5,8 olarak gerçekleşmiştir.

Önemli Sebze Ekiliş ve Üretim Miktarları

Ürünler	Ekim Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim(kg/da)
Sivri Biber	3584	5671	1582
Salçalık Biber	3495	4983	1426
Domates	10934	44037	4028
Taze Fasulye	2095	1438	686
Hıyar	1195	2792	2336
Balkabağı	1384	3786	2736
Sakız Kabağı	2552	3937	1543
Kabak (çerezlik)	18325	2734	149
Ispanak	5989	5054	844
Karnabahar	5200	10820	2080
Karpuz	4546	16650	3663
Kavun	1200	3000	2500
Başlahana	10240	31582	3084
Kıvırcık Marul	8017	12067	1505
Kuru Soğan	3584	5671	1582

Her ilçemizde sebze üretimi yapılmakla birlikte Pamukova, Geyve, Adapazarı, Söğütlü ve Hendek İlçesi ticarî anlamda sebzeçiliğin sürdürüldüğü yerlerdir. Bu ilçeler büyük tüketim merkezlerine yakınlığın da avantajını kullanmakta, iç tüketimin yanında il dışı talepleri de karşılamaya yönelik çalışmalar yapmaktadırlar. İl genelinde tarla sebzeçiliği yanında örtü altı sebzeçilik de yapılmaktadır. Ancak, genel ekonomik durumun etkisinde kalan girdi maliyetleri ile ürün fiyatları dengesindeki bozulma nedeni ile örtü altı sebzeçilikte durgunluk süreci yaşanmaktadır.

Sebze üretiminde teşkilatımızca önerilen yüksek verimli hibrit tohumluklar kullanılmaktadır. İlimizde ticarî amaçlı tarla sebzeçiliği yapılan toplam alan 9 bin 240 hektar olup, ayrıca meyve bahçelerinde ara ziraat olarak da sebzeçilik faaliyetleri sürdürülmektedir.

İlimiz sebze üretim değerinin ilçeler üzerinden dağılımını incelediğimizde %39,92'yle Merkez ilçe ilk sırada yer almakta, bunu %20'lik seviyeye Geyve, %18,26'yla Pamukova İlçeleri takip etmektedir. Kaynarca ve Hendek İlçelerimizde sebzeçiliğin önemli olduğu ilçelerimizdendir

Tabloda yer alan sebzelerin dışında az miktarda enginar,kırmızı lahana, göbekli marul, brokoli, kereviz, kuru sarımsak, barbunya, taze bezelye, patlıcan ve taze soğan yetiştirilmektedir.

Süs Bitkileri Üretimi

İlimizde aile başına düşen arazi miktarının çok az olması yanında arazi parçalılığının ve parsel büyüklüklerinin asgari seviyelerde olması, diğer tarımsal faaliyetlerin verimlilik sağlayacak şekilde sürdürülmesine imkân vermemekte, bu yörelerdeki üreticilerimiz de birim alandan daha çok gelir getiren sektörlere yönelmektedir. Bu sektörlerin başında iç ve dış mekân süs bitkileri üretimi gelmektedir.

İlimizin gerek iklim, gerekse toprak yapısı bakımından iç ve dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliğine uygun olması nedeniyle bu alanda yetiştirici sayısı ve yetiştirme alanı hızla artmaktadır.

Coğrafi konumu itibariyle başta İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara olmak üzere metropollere yakın olmamız sayesinde, işletme girdilerinin temini ekonomik ve rahat olarak sağlanmakta; bölgemizde yazlık, tatil köyleri ile sayfiye ve dinlenme tesislerinin yoğun olması da üretilen ürünlerin pazarlanmasını kolaylaştırmaktadır.

Yine başta İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara olmak üzere diğer bölge ve civar İllerimizdeki Belediye park ve bahçe düzenlemelerinde de dış mekân süs bitkilerine yoğun talep olmaktadır.

Tarım İl Müdürlüğümüzün çabaları ile Merkez Arifiye Beldesi ile Sapanca İlçemizde özellikle dış mekân süs bitkisi üreticileri “Tarımsal Kalkınma Kooperatifi” çatısı altında toplanmışlardır. İl sathındaki yetiştiricileri aynı çatı altına toplayarak daha katılımcı kararlar almalarını sağlamak amacı ile ülkemizin ilk ‘Süs Bitkileri Üreticileri Birliği’ ilimizde kurulmuştur.

İlimiz Merkez İlçeye bağlı Yazlık Beldesi sınırları içinde kalan 1034 dekar arazi, şehir merkezine yakınlığının getirdiği ulaşım avantajı yanında analiz sonuçları itibariyle toprak yapısı bakımından da süs bitkisi üretimine uygun olduğundan, Süs Bitkileri Üretim Bölgesi kurulması için İl Özel İdaremizce satın alınmıştır. Bu arazi profesyonel anlamda fide üreterek sözleşmeli model yetiştiricilik yaptırmayı taahhüt eden 6 adet firmaya 16 yıl süre ile kiralanmıştır. 2007 yılında bu firmalar 2008 yılında üretime başlamak üzere 13 çiftçimiz ile 283 dekar alanda sözleşme imzalamışlardır. Alternatif üretim bölgeleri için arazi belirleme çalışmaları devam etmektedir.

İlimiz Yazlık Beldesi Süs Bitkileri Üretim Bölgesinden Bir Görünüm

Sektörün temel ihtiyaçlarından biri olan eğitim konusunda; eğitici olarak görevlendirilen teknik personelin eğitiminden başlanarak, İl bazında sözleşmeli üretim yapmak isteyen üreticilerimiz için hazırlanan eğitim programı uygulanmaya başlanmış, bu kapsamda 10 ilçemizde düzenlenen kurslarda 1000'e yakın üretici Genel Süs Bitkileri Yetiştiriciliği eğitiminden geçirilmiştir.

Dış Mekan Süs Bitkileri Eğitim Çalışmasında Arazi Uygulaması

Diğer yandan pazarlamaya yönelik olarak orta ve uzun vadede üretilecek süs bitkilerinin iç ve dış piyasaya tanıtılması ve pazarlama kanallarının oluşturulması amacıyla fuar ve tanıtım alanı planlanarak uygun araziler belirlenmiş, belirlenen alternatif alanlar arasında hukuki statüsü ve konumu en uygun bulunan Arifiye Beldemizin sınırları içinde Sapanca gölü kenarında yer alan arazide Tanıtım Alanı oluşturmak için Proje çalışmaları başlatılmıştır.

Sakarya Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Projesinde 5 inci yılda 15 milyon, 10 uncu yılda 50 milyon pazarlanabilir fidan üretimi, 5 inci yıldan sonra iç talebi aşarak 10 uncu yılda 80 milyon dolar ihracat hacmine ulaşılması öngörülmektedir. Böylece ithalat ihtiyacı ortadan kaldırılarak döviz kaybı önlenecek, kısa vadede yeter geliri, orta ve uzun vadede uluslararası kimlik kazanmış ihtisaslaşmış işletmeler ortaya çıkacaktır.

Üretim Bölgesi içerisinde kurulacak işletmelerin sera tesisleri ile sektöre girdi temin eden yan sanayiye (gübre, torf, saksı, ponza taşı, PVC malzemeler v.s) ait fabrikaların kurulması ve gelişmesi ile gelirden ve istihdamda çarpan etkisi oluşturularak asgari 60 bin ilave istihdam sağlanabilecektir.

Türkiye Süs Bitkisi Sektör Toplantısı İlimizde Yapıldı

Önümüzdeki süreçte, dünya süs bitkileri sektöründe tercih görecektir "SAKARYA" markasının oluşması için tüm tarafların işbirliği ile çalışmalarımız devam edecektir.

Seracılık

İlimizde işletmelerin arazi varlıklarının çok küçük oluşu, özellikle %30'unun 15 dekardan az tarım arazisine sahip oldukları düşünülürse, bu alanlardan en yüksek verim ve gelir elde edilebilmesi sera sebzeçiliği ya da süs bitkisi yetiştiriciliği ile mümkündür.

İlimizde örtü altı yetiştiricilik 363 dekar alana yayılmıştır. Hakim ürün olarak ortaya çıkan hıyarda bir dekardan 20-22 ton mahsul alınabilmektedir. Marul gelirinin istikrarsızlığı nedeni ile yıllık işletme masraflarına karşılık sayılması mümkün olup yıllık net gelir hıyardan elde edilecek gelir olarak ortaya çıkmaktadır. Mayısın üçüncü haftasından itibaren piyasaya sunulmaya başlayan hıyar, ısıtmasız sistem seracılıkta rahatlıkla yetiştirilebilmektedir.

Meyve Üretimi

İlimizde meyvecilik denildiğinde, Merkez, Geyve, Pamukova, Taraklı ve Sapanca'da ağırlıklı olarak elma, armut, ayva, kiraz ve vişne, diğer ilçelerimizde de fındığın hakim ekilişleri görülmektedir.

Meyve üretim değerinin ilçeler üzerinden dağılımı incelendiğinde Kocaali ilçemiz toplamın içinde %19,36 pay ile birinci sırada yer almakta, %18,57 pay ile Karasu ilçemiz ikinci sırada,

%14,47 lik pay ile de Hendek üçüncü sırada yer almaktadır. Bu sıralama fındık ürününün Meyvecilik üretimi içerisinde mütalaa edilmesinden kaynaklanmaktadır. Fındık haricinde diğer meyvelerin üretimi Kocaali İlçesi içinde diğer ilçelere göre daha az durumdadır.

Önemli Meyve ağaçlarının Sayısı ve Üretimi

Meyveler	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Üretim (ton)
Armut	178.555	6241
Ayva	618.550	17276
Elma	554.500	25644
Trabzon Hurması	8850	579
Erik	144.120	8510
Kiraz	281.180	10979
Şeftali	252.620	6585
Vişne	67.960	2102
Ceviz	97.050	2695
Fındık ocağı	34.035.280	84725
Bağ	36.186(*)	34795(**)
Çilek	900(*)	2900

(*) Bağ ve çilek alanı dekar, (**) Yaş üzüm üretimi

Fındık

İlimizde kayıtlı toplam 686.600 dekar fındık alanı mevcut olup, 2007 yılı rekoltesi 84 bin 725 ton olarak tespit edilmiştir.

İlimizde fındık yetiştiriciliği yapılan alan, toplam tarım alanlarının %28'sine tekabül etmektedir. Bu alandan elde edilen fındık geliri, tarımdan elde edilen gelirin %23'ü, meyvecilikten elde edilen toplam gelirin %65'i kadardır. Buradan da anlaşılacağı üzere fındık, İlin tarımında ve ekonomisinde önemli bir yere sahiptir.

Kiraz-Vişne

Diğer tarımsal faaliyetlerin henüz vejetasyonunun gelişme devresinde olduğu mayıs-haziran aylarında hasat olgunluğuna gelip pazara sevk edilme ve ara dönemde gelir getirme özelliğindeki kiraz ve vişne, ilin güneyinde yer alan Taraklı-Pamukova-Geyve ekseninde tercih görmekte, Geyve ilçesinde (Alifuatpaşa Beldesi) oluşan kendine özgü piyasasıyla sofralık tüketim yanında meyve suyu, likör sanayi gibi endüstri kollarına da sevkiyat yapılmaktadır. Halen yörede toplam 349 bin 140 civarındaki ağaçtan 13 bin 81 ton ürün elde edilmektedir.

Ayva

2002 – 2006 yılları Sakarya – Türkiye Ayva Üretimi

Yıllar	Sakarya Meyve Veren Ağaç Sayısı (Adet)	Sakarya Üretim (Ton)	Türkiye Üretim (Ton)
2002	633.655	35.536	110.000
2003	633.945	33.749	110.000
2004	628.298	5.117	80.000
2005	635.295	41.294	100.000
2006	630.570	74.080	106.214

Fındığın dışındaki meyve popülasyonu içerisinde önemli bir yer tutan ayva yetiştiriciliği Geyve, Pamukova ve Sapanca Gölü çevresinde yoğunlaşmıştır. Sofralık tüketimi yanında tarımsal sanayiye hammadde olma özelliğiyle gerek anakentlere ve gerekse yaş meyve ihracatçılarına hitap eden bir meyve çeşidimizdir. 2002 – 2006 yılları arası İlimiz ile Türkiye ayva üretim toplamına bakıldığında toplam üretimdeki payımız artmaktadır. 2006 yılında Türkiye toplam üretiminin % 69' unu Sakarya üretmiştir. İlimizde 2007 yılında 618 bin 550 adet ayva ağacından 17 bin 276 ton ürün elde edilmiştir.

Dünya'da yıllık ayva üretimi, yaklaşık 390 bin ton olarak gerçekleşmekte, dünya üretiminin %28'i Türkiye'de üretilmektedir

Bağcılık

İl genelinde üretim payı olarak %3 gibi küçük bir paya sahip olan sektör, özellikle Geyve ve Pamukova ilçelerimizde önemli ölçüde çiftçi ailesinin asli geçim kaynağıdır. Bu ilçelerimizde ihracata yönelik olarak danelerini dökmeyen Müşküle üzümü üretilmekle beraber Alphonse Lavellee, Razakı, Cardinal, Çavuş, Yalova İncisi ve Trakya İlkereni gibi çeşitler yeni plantasyonlara girmektedir. Bağcılığın geliştirilmesi için çalışmalar devam etmektedir. Yeni bağlar kordon sistemi ile tesis edilmektedir. İlimizde 2007 yılı verilerine göre 3 bin 618 hektar alanda bağcılık yapılmaktadır.

HAYVAN VARLIĞI ve HAYVANSAL ÜRETİM

İlimizde sığırcılık sektörü yanında tavukçuluk sektöründe de önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Modern beyaz et ve yumurta tesisleri faaliyete geçirilmiş ve bunlara bağlı kesimhaneler kurulmuştur. İlin tarımsal üretim değerinin yaklaşık %47'si hayvansal ürünlerden sağlanmaktadır.

Hayvancılıkta da bitkisel üretimde olduğu gibi orta ve büyük ölçekli işletmelerin sayısının artırılması gerekmektedir. Halen merada ve şahıslara ait çayırlarda otlatmaya dayalı hayvancılık devam etmekle birlikte hayvancılığımız kapalı sisteme dönmektedir.

Pamukova İlçesi Mekece Beldesinde bir süt sığırcılığı işletmesi

Hayvan Varlığı Adet

İlçe Adı	Büyükbaş				Küçük Baş			Tek Tırnaklı		
	Sığır	Buzağı+Dana	Manda	Toplam	Koyun	Keçi	Toplam	At	Katır	Eşek
Merkez	22.773	9.825	153	32.751	1800	200	2000	166	6	110
Akyazı	11.337	4.163	247	15.747	1.616	450	2.066	180	21	70
Ferizli	3.260	2.490	-	5.750	880	-	880	-	-	-
Geyve	7.931	3.398	1	11.330	8.300	7.450	15.750	275	175	70
Hendek	7.359	2.570	35	9.964	2.350	135	2.485	227	37	30
Karasu	8.035	3.581	2	11.618	910	60	970	2	3	4
Karapürçek	2.324	628	-	2.952	1.012	58	1.070	36	-	38
Kaynarca	8.800	6.700	-	15.500	850	-	850	-	-	1
Kocaali	2.800	1.700	-	4.500	300	-	300	-	-	-
Pamukova	2.397	419	4	2.820	2.761	1.338	4.099	21	4	8
Sapanca	1.100	200	-	1.300	200	-	200	100	-	10
Söğütlü	5.075	2.922	49	7.946	1.500	60	1.560	17	-	-
Taraklı	4.201	1.857	1	6.059	3.700	800	4.500	50	-	70
TOPLAM	87.392	40.453	492	128.237	26.179	10.551	36730	1074	246	411

Karkas et verimi ülkemizde 180-200 kg. arasında iken, ilimiz 260 kg.dır. Ancak bu verim AB ülkelerinde 400 kg.dır. Bir laktasyonda ortalama süt verimi Türkiye’de 1700-1800 kg. civarında iken ilimizde ortalama 3900 kg. verim alınabilmektedir. Soy kütüğüne kayıtlı işletmelerde ise 5000 kg.dır. Avrupa Birliği’nde bir laktasyondaki verim ortalaması 6500 kg. iken Amerika Birleşik Devletlerinde 7500kg. dır.

Hayvansal Üretim (ton)

Ürünler	2003	2004	2005	2006	2007
Kırmızı et	14.840	15.175	15.175	15.180	15.214
Beyaz et	96.055	148.134	152.554	160.966	175.772
Süt	191.233	198.962	198.962	211.576	210.941
Bal	431	422	508	623	920
Yumurta (Adet)	162.410.000	167.297.500	156.832.000	79.500.000	111.300.000

İlimiz Hayvansal üretim değerlerinin ilçeler üzerinden dağılımı incelendiğinde Kaynarca ilçemiz %19,44 oranla birinci sırada yer almakta bunu 14,8’lik oranla Merkez ilçesi izlemektedir. Özellikle Kaynarca ilçemizde broiler üretiminin yoğunluğu hayvansal üretimden elde edilen değeri yükseltmektedir.

Hayvan Varlığının Dağılımı

Hayvan Türü		Adet
Koyun		26.179
Keçi		10.551
Sığır	Kültür	47.265
	K.Melezi	70.260
	Yerli	10.220
	Toplam	127.745
Manda		492
Kanatlı	Tavuk Etçi (Adet/devre)	16.305.000
	Tavuk Yumurtacı	747.800
	Köy Tavuğu	515.304
	Hindi	108.380
	Ördek	10.470
	Kaz	4.620
	Toplam	17.691.574
Arılı Kovan		46.010
Açılan İpek Böceği Kutusu		

Hayvan Hastalıkları İle Mücadele Çalışmaları

Hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele programı kontrol, tedavi, dezenfeksiyon ve koruyucu aşılama çalışmaları sürdürülmüştür. 2007 yılında yapılan programlı koruyucu aşılama ve gerçekleştirme yüzdeleri aşağıda çıkarılmıştır.

Şap Aşılması

Dönemi	Program		Aşılana		Gerçekleşme %	
	B.Baş	K.Baş	B.Baş	K.Baş	B.Baş	K.Baş
İlkbahar	116.266	23.337	91.510	3.369	%78.5	%14.4
Sonbahar	116.266	4.820	93.027	1.610	%80.01	%33.4

Diğer Programlı Aşılar

Aşı Adı	Antrax (B.B)	S-19	Kuduz	Rew-1	Newcastle	Sağlık Taraması
Program	2.050	3675	8.450	990	163.220.000	16.605.414
Uygulama	6.754	1250	4.970	812	156.217.800	65.476.898
Gerçekleşme %	%32.9	%34	%58	%82	%965	%100

Yetiştirici İsteğine Bağlı Yapılan Koruyucu Aşılama

Yanıkara (B.B)	Enterotoxemi(K.B)	PPR
5.960	1.452	6.228

Programlı Aşılarda Serbest Veteriner Hekimlere Ödenen Desteklemeler

Hayvan hastalıklarıyla mücadele çerçevesinde, programlı aşılama da uygulayıcıların desteklenmesi ile ilgili Bakanlık talimatı gereği bazı köylerde İlkbahar ve Sonbahar Dönemi Şap aşısı Serbest Veteriner Hekimlerce yapılmıştır.

Şap Aşılması, İlkbahar Dönemi

İlçeler	Aşı Yapan Vet. Hek. Sayısı	Aşılana Sığır	Destekleme Tutarı YTL.
Merkez	4	14.206	6.052,88
Hendek	1	2.690	1.618,33
Toplam	5	16.896 Sığır 443 Koyun	7.671,21

Şap Aşılması, Sonbahar Dönemi

İlçeler	Aşı Yapan Vet. Hek. Sayısı	Aşılana Sığır	Destekleme Tutarı YTL.
Merkez	2	11.948	7.012,00
Hendek	1	2.690	1.983,25
Akyazı	2	3942	1.971,00
Toplam	5	18.580	10.966,25

2007 yılında il genelinde Hayvan Kimlik Desteklemesi olarak serbest veteriner hekimlere 12.384 buzağı için toplam 24.768,00 YTL. destekleme ödemesi yapılmıştır .

İlimizden İhracatı Gerçekleştirilen Kanatlı Ürünleri

En önemli ihrac maddelerimizden olan tavuk ürünleri ihracatı geçen yıllara nazaran büyük artış göstermiştir.

İlimizde faaliyet gösteren Şen Piliç, Beypi A.Ş, Pili Gıda firmaları Azerbaycan, Tacikistan, Irak, Bosna Hersek ülkelerine bütün piliç,tavuk kıyması gibi kanatlı ürünleri ihrac ederek Ülkemiz ekonomisine katkı sağlamışlardır.

Kanatlı Ürünleri İhracatı

İhracat Yapılan Ülke	İhraç Edilen Hayvansal Ürün	İhraç Eden Firma	Miktarı Kg.	Parasal Değeri	
				USA.\$	Euro
Tacikistan	Dondurulmuş Bütün Piliç+Tavuk Kıyma	Beypi A.Ş	3.265.508	1.647.228	
Azerbaycan	Dondurulmuş Bütün Piliç+Tavuk Kıyma	Beypi A.Ş	1.607.718	5.311.265	
Irak	Dondurulmuş Bütün Piliç+Tavuk Kıyma	Beypi A.Ş	41.565	56.113	
Bosna-Hersek	Dondurulmuş Bütün Piliç+Tavuk Kıyma	Beypi A.Ş	221.550	83.564	34.800
Azerbaycan	Dondurulmuş Bütün Piliç+Tavuk Kıyma	Şen Piliç	138.318	214.232	
TOPLAM			5.274.659	7.312.402	34.800

Arıcılık

İlimizde fennî kovan sayısında yıldan yıla bir artış, ilkel kovan sayısında bir azalış söz konusudur. Bakanlığımızın uygulamaya koyduğu Bal Eylem Planı çerçevesinde bal üreticileri kayıt altına alınarak, yetiştiricilere ruhsat verilmiştir.

2007 yılı verilerine göre ilimiz genelinde 923 adet bal üreticisinde 46.010 adet fenni kovan bulunmakta olup bu kovanlardan elde edilen toplam süzme bal üretimi 121.039 kg.dır. Teşkilatımızca gerçekleştirilen eğitim ve yayım çalışmaları ile yetiştirilen arıcı sayısının bu

gelişmedeki önemi büyüktür. Talepler doğrultusunda teşkilatımızca tertip edilen kurslar sonucu yetişen her teknik arıcı, çevresindeki diğer arıcılara örnek olmakta, eski usul arıcılıktan vazgeçilmektedir

Bal Eylem Planı

Bakanlığımızın uygulamaya koyduğu Bal Eylem Planı çerçevesinde bal üreticileri kayıt altına alınarak, yetiştiricilere ruhsat verilmiştir. Eylem Planı ile ilgili bilgiler aşağıda gösterilmiştir.

Ana Arı ve Süzme Bal Desteklemeleri

2007	ANA ARI DESTEKLEME			SÜZME BAL DESTEKLEME			
İLÇE	ÜRETİCİ SAYISI	ADET	ÖDEME	ÜRETİCİ SAYISI	MİKTAR (kg)	BİRLİK ÜYELİĞİ	ÖDEME
AKYAZI	-	-		8	37006	ÜYE	22.203,60
FERİZLİ	-	-		1	1890	ÜYE	1.134,00
GEYVE	2	60	900	2	4000	ÜYE	2.400,00
HENDEK	6	515	7725	13	32612	ÜYE	19.567,20
KARAPÜRÇEK	7	178	2670	2	3714	ÜYE	2.228,40
KARASU	2	63	945	4	3815	ÜYE	2.289,00
KOCAALİ	13	383	5745	2	4600	ÜYE	2.760,00
MERKEZ	16	373	5595	13	32402	ÜYE	19.441,20
PAMUKOVA	-	-	-	1	1000	ÜYE	300,00
TOPLAM	46	1.572	23.580	46	121.039	ÜYE	72.323,40

2007 yılında 1.572 adet ana arı için toplam 23.580,00 YTL,121.039 kg süzme bal için 72.323,40 YTL destekleme ödemesi yapılmıştır.

İlimizde 2 adet toplam 6.000 adet kapasiteli ana arı üretim işletmesi bulunmaktadır.

Kaçak Hayvan Sevkleri

Olay Sayısı	4	
Ceza Verilen Kişi Sayısı	7	
Yakalanan	22	B.B hayvan
	350	Çıkma Tavuk
Hayvan Sahibine Verilen Ceza	10.648.00	YTL.
Araç Sahibine Verilen Ceza Miktarı	7.100.00	YTL.

Hayvan Pazarına Giriş-Çıkış Miktarları

Hayvan Türü	Sayısı
Büyükbaş	32.094
Küçükbaş	10.592
Rapor	2.100
Menşei	1.081

Sero-Sürvey Ve İzleme Çalışması

Kanatlılarda Kalıntı İzleme Projesi:

Bakanlığımız tarafından uygulamaya konulan ve Kontrol Şube Müdürlüğü ile ortaklaşa yürütülen proje gereğince; aşağıdaki miktarlarda numuneler İlimizdeki işletmelerden alınarak ilgili Enstitülere gönderilmiş olup, üretilen kanatlı ve kanatlı etlerinde antibiyotikler, antikoksidiyaller, ağır metaller , hormonlar ve insan sağlığı için zararlı maddelerin kalıntı düzeyleri kontrol edilmektedir. Analiz sonucunda bulunan rezidülerin normal sınırlarda olduğu tespit edilmiştir.

Kanatlı İzleme Projesi Program Ve Uygulama

Eylem	Yem	Plazma	Toplam
Program	18	17	35
Alınan numune sayısı	18	17	35

Tek Tırnaklı Hayvan İşletmelerinin Kayıt Altına Alınması :

Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü' nün 14.07.2004 tarih ve 250.10.10.11 / HHM-01-3-8605 sayılı talimatları gereği; tek tırnaklı hayvan işletmelerinin kayıt altına alınması çalışmaları devam etmektedir.

2007 yılında 1 adet kısrağa ait pedigri kaybından dolayı yeniden tescil işlemi yapılmıştır. 9 adet tayın tescil işlemleri bitirilmiştir. 5 adet tayın tescil işlemleri devam etmektedir.

Safkan İngiliz Atları

İlçe	Yetiştirici Sayısı	Dişi	Erkek
MERKEZ	10	16	7
SAPANCA	9	24	6
HENDEK	3	20	8
KARAPÜRÇEK	1	1	-
AKYAZI	4	27	1
TOPLAM	27	88	22

Safkan Arap Atları,

Sapanca İlçemizde bir çiftçimizde 3 adet dişi arap atı mevcuttur.

Büyükbaş hayvancılık

İlimizde 128.237 adet sığır (manda hariç) mevcut olup bu sığır varlığının %37'si saf kültür ırkı, %55'i kültür melezi ve %8'i ise yerli ırktan oluşturmaktadır. Sığır yetiştiriciliğinde yeni kurulan işletmeler için gerekli hayvan materyali daha önceden çiftlik geliştirme projeleri kapsamında ithal yoluyla ilimize getirilerek kurulan işletmelerdeki gebe düvelerden sağlanmaktadır. Ayrıca saf, melez ya da yerli sığırlarımızın da, sunî tohumlama çalışmaları ile yüksek verim seviyelerine ulaşması için yoğun faaliyetler sürdürülmektedir.

Küçükbaş hayvancılık

İlimizde küçükbaş hayvancılık faaliyetleri yoğun olmamakla birlikte özellikle Geyve, Pamukova ve Taraklı ilçelerimizde ağırlık kazanmıştır. Küçükbaş hayvan varlığının %86'sını koyun, %14'ünü ise keçi oluşturmaktadır.

Kümes hayvanları

İlimizde yapılmakta olan Entegre Tavukçuluk faaliyetleri Broiler (etçi) tavuk üretimi üzerinedir. Toplam 1040 adet işletmede 16.305.000 adet/devre üretilmiştir. Yılda beş devre üretim yapılmaktadır. Bu işletmeler genellikle Kaynarca, Akyazı, Merkez ve Hendek ilçelerinde yoğunlaşmış olup gerek kapasite gerekse teknoloji bakımından oldukça gelişmiştir. Bunun yanı sıra İlimizde yumurta tavukçuluğu ve damızlık işletmeler de mevcuttur.

Kanatlı İşletmeleri

	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Kapasite(Adet)
Damızlık	22	115	692.000
Etlik	1040	1163	16.305.000 / 1 devre
Yumurtacı	7	30	747.800

Veteriner Hekim Muayene ve Polikliniklerin Ruhsatlandırılması ve Denetimi:

18.06.2001 tarihli ve 24436 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Yönetmeliği gereğince, Veteriner Hekim Muayenehane ve Polikliniklerin ruhsatlandırılması aksamadan yürütülmüş ve Bakanlık talimatı gereği denetimleri yapılmıştır.

Veteriner Hekim Muayenehane Ruhsatlandırma, İptal, Denetimi

Ruhsat Konusu	Daha önce Ruhsat verilen	2007'da Ruhsat verilen	2007'da Ruhsatı İptal Edilen	Halen Ruhsatlı Toplam
Veteriner Hekim Muayenehanesi	68	8	10	66
Poliklinik	2	-	-	2
İlaç Satma ve Bulundurma	62	7	9	60

İlimizde Veteriner ilaçları satan Ecza Deposu, Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinikler rutin 2 kez denetimleri yapılmıştır.

Su Ürünleri

İlimizde su ürünleri istihali Karadeniz sahili ile iç sularda yoğunluk göstermektedir. İlimizde 2002-2007 yıllarında elde edilen üretim tablosu aşağıda görülmektedir. Kum Midyesi üretim istasyonları 2005 yılını kapsayan sezonda üretime kapalı olduğundan bu yılda üretim olmamıştır.

Su Ürünleri Üretimi

Yıllar	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tatlı Su Balıkları	51.300	73.200	78.050	81.250	83.050	85.000
Kültür Balıkları	136.000	142.500	145.000	147.250	221.000	250.000
Deniz Balıkları	734.950	752.350	807.000	925.000	886.250	894.000
Toplam Balık Üretimi	922.250	968.050	1.030.050	1.153.500	1.190.300	1.229.000
Kum Midyesi	7.160.520	3.462.850	1.353.800	0	12.231.050	14.213.650

İlimizde su ürünleri istihsalı Karadeniz sahili ile iç sularda yoğunluk göstermektedir. 2006 yılına oranla %3,2'lik bir artış gösteren 2007 yılı su ürünleri üretimi toplam 1.229 ton (tatlı su, kültür, deniz balıkları) balık ve 14.213,65 ton kum midyesi olarak gerçekleşmiştir. İlimizde kurulu alabalık üretim tesislerinin durumu aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Balık Üretim Tesisleri

İlçe	İşletme Adedi	Kapasite (ton/yıl)	Faaliyet Durum			
			Faal	Kapasite (ton/yıl)	Faal değil	Kapasite (ton/yıl)
Akyazı	10	81,5	9	52,5	1	15
Hendek	2	27	2	27	-	-
Karapürçek	2	28	1	3	1	25
Kocaali	2	13	2	13	0	0
Pamukova	1	10	1	10	0	0
Sapanca	5	68	5	68	1	6,5
Taraklı	1	12	1	12	-	-
Toplam	23	239,5	21	185,5	3	46,5

İç sularımızda çeşit zenginliğinin artırılması, mersin balığı popülasyonunun çoğaltılması için İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Sapanca Su Ürünleri Meslek Yüksek Okulu ile İl Müdürlüğümüz iş birliğinde Rusya'dan yavru olarak getirilerek yetiştirilen Mersin balıkları 5. yılın sonunda doğal ortamda yaşamaları için Sakarya Nehrine bırakılmıştır.

HAYVANSAL ÜRETİMİ GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

İlin tarımsal projeksiyonunda öne çıkan hayvancılığın geliştirilmesi amacı ile ırk ıslahı, mera ıslahı, hayvan sağlığı hizmetleri ve hayvansal faaliyetlerin desteklenmesi gibi bir çok konuda çeşitli projeler uygulanmaktadır.

Suni Tohumlama Çalışmaları

2007 Yılında suni tohumlama hizmetleri Merkez ve 12 ilçede Bakanlıktan suni tohumlama izni almış 55 serbest veteriner hekim(ve 7 yardımcı sağlık teknisyeni) yapılan protokolle gerçekleştirilmiştir.

Yıllar	1.Tohumlama	2.Tohumlama	Toplam
2003	15.389	2.123	17.512
2004	18.251	2.283	20.534
2005	26.393	3.588	29.981
2006	34.831	5.275	40.106
2007	36.180	7.086	43.266

Sakarya Damızlık Süt Sığırı Yetiştiricileri Birliği

Tarım ve Köy işleri Bakanlığı ile Almanya Tarım Bakanlığı arasında Sığırı Yetiştiricileri Enformasyon Sistemi Projesi Protokolü imzalanmış, bu amaçla 904 sayılı Islah-ı Hayvanat Kanununda yapılan değişiklikle Ülkemizde 1995 yılında Birliklerin kurulmasına başlanmıştır. İlimizde ise Birlik 1995 yılında 25 kurucu üye ile kurulmuştur. Birliğin üye sayısı 1817 olup, 5 Ziraat Mühendisi, 2 muhasebeci, 1 sperma dağıtım elemanı,3 büro elemanı,1 sigortacı ve 1 adet küpeleme çalışmaları için teknisyen istihdam edilmektedir. Birlik ilk şubesini Aralık 2005 'te Kaynarca İlçesinde açmıştır.Ocak 2007'de ise Karasu İlçesinde 2. şubesini açmıştır.

Tarım ve Köy işleri Bakanlığımız ile Birlik ortaklaşa iki proje yürütmektedir.

Islah ve Soy Kütüğü Projesi:

2007 yılında aktif çalışan işletme sayısı 1817 dir. Bu işletmelerde toplam 21995 baş sığırı kayıtlıdır. Soy Kütüğü işletmelerine farklı uygulanan süt teşvik priminden dolayı 2007 yılının Eylül Ayı'nda dahil olmak üzere toplam 850.561,24 YTL, Buzağı teşvik ödemesi kapsamında 1.286.260 YTL. destekleme ödemesi yapılmıştır. Soy Kütüğüne kayıtlı işletmelerde ise laktasyon ortalaması 5000 litredir.

Ön Soy Kütüğü Projesi:

Islah ve Soy Kütüğüne alt yapı oluşturmak ve İlimizde yapılan Suni Tohumlamaları kontrol etmek amacıyla uygulanan bu projede kayıtlı işletme sayısı 31 bin 666 dır. Toplam sığırı sayısı ise 124 bin 974 baştır.

HAYVANCILIK DESTEKLEMELERİ

10 Mayıs 2000 Tarihli Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkındaki Kararname kapsamında;

Suni Tohumlama Desteği

2007 yılında 2005/8503 sayılı Genelge ile Müdürlüğümüzden suni tohumlama izni almış 55 Adet (yılı içinde sistemden ayrılan ve yeni sisteme girenler olmakla beraber yılın Aralık ayı itibarıyla) Veteriner Hekim veya yardımcı sağlık personeli ile suni tohumlama çalışmaları devam ettirilmiştir. Soy kütüğüne ve önsoy kütüğüne kayıtlı işletmelerdeki sığırlara uygulanan suni tohumlama başına 26 YTL destekleme ödemesi yapılmıştır. Hayvanların E-İslah veri tabanına yüklenmesi şartı bu destekleme ödemelerinin ana şartıdır. Ocak 2007 ile Aralık 2007 arasında Soy kütüğüne ve Önsoy kütüğüne kaydı yapılan 29487 baş hayvan için 766.662 YTL . destekleme ödemesi yapılmıştır.

Damızlık Gebe Düve Desteği

2007 yılında saf ırk belgeli gebe düve alan üreticilere hayvan başına 275 YTL, damızlık belgeli gebe düve alanlara hayvan başına 550 YTL. olmak üzere toplam Damızlık Belgeli 3 baş gebe düve için 1.650 YTL, Saf Irk Belgeli 8 baş gebe düve için 2.200 YTL. ödeme yapılmıştır.

Suni Tohumlamadan Doğan Buzağı Desteği

Damızlık Süt Sığırı Yetiştiricileri Birliği kanalıyla soy kütüğüne kayıtlı işletmelerde suni tohumlamadan doğan buzağı için 140 YTL, önsoy kütüğüne kayıtlı işletmelerde suni tohumlamadan doğan buzağı içinse 80 YTL. olmak üzere toplam 12503 buzağı için 1.286.260 YTL ödeme yapılmıştır.

Süt Sağım Ünitesi ve Süt Soğutma Tankı Desteği

2007 Yılı içerisinde başvuran ve işlemleri tamamlan 1 adet işletmeye 2x8 balıkkılığı süt sağım ünitesi desteği için 58.059 YTL destekleme ödemesi yapılmıştır.

Yem Bitkisi Desteği

2007 yılında 6366 müracaata proje yapılarak toplam 93623dekar alan için 5.524.577 YTL. hakediş düzenlenmiştir. Aşağıdaki tabloda, 2003 yılından 2007 yılı sonuna kadar olan yem bitkisi desteklemeleri ve bir önceki yıla göre artış miktarları gösterilmiştir.

Yem Bitkileri Desteklemeleri, 2003-2007

Yıl	2003	Artış %	2004	Artış %	2005	Artış %	2006	Artış %	2007	Artış %	
Onaylanan Proje Sayısı	958	31	2567	168	4003	56	5584	40	6366	14	
Yem Bitkisi, dekar	Sılablık Mısır	20949	24	31048	48	40464	30	58004	58004	53810	-7,2
	Yonca	3319	5	5794	75	3845	-34	3595	3595	4538	26
	Fiğ	6437	92	7573	18	11264	49	23611	23611	34878	48
	Korunga	80	-67	129	61	186	44	177	177	199	12
	Tritikale	26	-4	420	1515	743	77	2182	-40	198	-90
	S.Sudanotu	97	54	137	41	231	69				
	Macar Fiğı	160	0	329	106	2642	703				
	Polybra(Hay.Şal.)	62	0	0	-100	0	0				
	Toplam	31130	31	45430	46	59375	31	87569	87569	93623	7
Alet Makine, Adet	Silaj Makinası	6	20	6	0	0	-100	16	16	44	175
	Çayır Biçme Makinası	0	-100	0	0	0	0	1	1	47	4600
	Rotavatör	1	0	0	-100	0	0	0	0	0	
	Pulluk	0	0	0	0	0	0	5	5	0	
	Yağmurlama Sulama	0	-100	0	0	0	0	0	0	0	
	Mibzer	0		0		0		0		3	
	Motopomp	0		0		0		0		2	
Yapılan Destekleme Miktarı (YTL)	1030377	62	1807734	75	3414552	89	5318689	56	5524577	4	

Su Ürünleri Desteği

2007 yılı su ürünleri destekleme uygulamaları kapsamında alabalık üretimi yapan projeli işletmelere porsiyonluk ve yavru balık desteği olmak üzere toplam 58.178YTL hakediş düzenlenmiştir.

Su Ürünleri Desteklemeleri

Destekleme	Destekleme İşletme Sayısı	Alan	Desteklenen Balık Miktarı	Destekleme YTL.	Tutarı
Yavru Balık Dest.	8		300000 Adet	15000	
Porsiyonluk Balık Dest.	8		72427,73 Kg	43178	
Toplam	16			58.178	

Doğrudan Gelir Desteği Ve Çiftçi Kayıt Sistemi

2001 yılında uygulanmaya başlayan doğrudan gelir desteği (DGD) ve çiftçi kayıt sistemi (ÇKS) çalışmaları kapsamında 2006 yılı için 30.428 müracaat yapılmış, desteğe tabi alan 1.021.341 dekar, destek miktarı ise 10.213.660 YTL. olup bu miktarın tamamı 2007 yılında ödenmiştir. 2007 yılı Çiftçi Kayıt Sistemi çalışmaları doğrultusunda müracaatlar 02.11.2007 tarihi itibariyle sona ermiş olup toplam 30.383 çiftçi ve toplam 998.065dekar alan kayıt altına alınmış olup 6.987.281 YTL. tutarında destekleme tahakkuk ettirilmiştir. Alınan bu kayıtlar doğrultusunda çiftçilerimize Mazot ve Kimyevi Gübre Desteklemesi de yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda 2007 yılı üretim dönemine ait DGD, Mazot ve Kimyevi Gübre Destekleme miktarları gösterilmiştir.

İlçeler Bazında DGD, Mazot ve Kimyevi Gübre Destekleme Kayıtları

İlçe Adı	İşletme Sayısı	DGD Destekleme Alanı Da	DGD Desteklemesi YTL	Mazot Desteklemesi YTL	Kimyevi Gübre Desteklemesi YTL
Merkez	4869	189606	1327243,59	532492,92	390486,90
Akyazı	4040	108877	762158,49	254045,25	198547,28
Ferizli	1794	56016	392113,77	137439,87	106179,10
Geyve	2755	117782	824474,11	309003,01	230466,01
Hendek	3850	89868	629235,88	188431,98	153527,27
Karapürçek	760	16466	115265,08	33209,71	27365,61
Karasu	1451	38249	267751,96	81528,09	65930,93
Kaynarca	2249	118351	828461,34	330958,70	243196,70
Kocaali	4118	89711	628591,27	163644,96	140070,30
Pamukova	1524	51702	361912,02	112525,81	85864,81
Sapanca	138	3150	22053,35	6048,03	5076,84
Söğütlü	1506	55313	387200,92	157358,33	115786,68
Taraklı	1329	62974	440819,87	173297,13	128431,82
Toplam	30.383	998.065	6.987.281,65	2.479.983,79	1.890.930,25

İlave Doğrudan Gelir Desteklemeleri

Bakanlığımız DGD desteklemeleri dışında ilave olarak bitkisel üretimi de desteklemektedir. Çeşitli konularda uygulanan ve Müdürlüğümüzce de icra edilen desteklemeler; Dane Mısır-Ayçiçeği ve Kanola desteklemeleridir.

Dane Mısır-Ayçiçeği Desteklemeleri

2006 yılı ürünü için 8478 adet dane mısır üreticisine 2007 yılında, 239803 ton ürün için 16.066.821 YTL ve 497 ayçiçeği üreticisine 1306 ton ürün için 261.287 YTL ve prim ödemesi yapılmıştır. Ayrıca kanola üretimi yapan 1 çiftçimize 2,779 ton ürün için 611 YTL. prim ödemesi yapılmıştır.

Yurt içinde 2007 yılında üretilen buğday, arpa, çavdar, yulaf ve çeltik üreticilerine destekleme primi ödenmesine dair 29.07.2007 tarih ve 26597 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Müracaatlar Çiftçi Kayıt Sistemine bağlı olarak Tarım Kredi Kooperatifi Müdürlükleri tarafından alınmıştır. Mısır ve Ayçiçeği destekleme tabloları aşağıda görülmektedir.

Mısır Destekleme Ödemeleri

İlçe Adı	Prim alan Çiftçi Sayısı	Prime Esas Alan (da)	Prime Esas Miktar (kg)	Prim Miktarı (YTL)
Akyazı	1.724	53.241	56.415.732	3.779.854
Ferizli	844	20.851	21.331.053	1.429.181
Geyve	4	117	108.574	7.274
Hendek	782	15.778	16.304.069	1.092.373
Karapürçek	87	1.662	1.317.227	88.254
Karasu	197	4.231	3.760.511	251.954
Kaynarca	621	13.346	9.408.615	630.377
Kocaali	23	489	450.082	30.156
Merkez	3.016	96.785	94.567.156	6.335.999
Sapanca	-	-	-	-
Söğütlü	1.180	36.405	36.140.284	2.421.399
Taraklı	-	-	-	-
TOPLAM	8.478	242.905	239.803.304	16.066.821

Ayçiçeği desteklemeleri

İlçe Adı	Prim alan Çiftçi Sayısı	Prime Esas Alan(da)	Prime Esas Miktar(kg)	Prim Miktarı(YTL)
Akyazı	-	-	-	-
Ferizli	4	85	11.411	2.282
Geyve	1	30	620	124
Hendek	-	-	-	-
Karapürçek	-	-	-	-
Karasu	1	69	13.415	2.683
Kaynarca	368	7.545	979.276	195.855
Kocaali	-	-	-	-
Merkez	81	1.558	197.246	39.449
Sapanca	-	-	-	-
Söğütlü	42	746	104.466	20.893
Taraklı	-	-	-	-
Toplam	497	10.034	1.306.434	261.287

Diğer Desteklemeler

Sertifikalı Fidan ve Tohum Desteklemeleri

Sertifikalı Tohumluk kullanımı ve sertifikalı meyve/asma fidanı/çilek fidesi ile kapama bağ/bahçe tesisi desteklemeleri hakkında 10.05.2005 tarih ve 26164 Sayılı resmi gazete yayınlanarak yürürlüğe giren 2006/19 numaralı tebliğ ile bu tebliğde değişiklik yapan 007/15 nolu tebliğ hükümlerine göre Bakanlığımızca belirlenen destekleme miktarları dekar başına: Tritikale, arpa, çavdar, yulaf 3 YTL, buğday 5 YTL, susam, kanola, aspir 4 YTL, nohut, kuru fasulye, mercimek 6 YTL, çeltik, yerfıstığı 8 YTL ve patates 20 YTL dir.

Sertifikalı fidan ile bağ-bahçe tesis edilen alanın Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı ve öngörülen büyüklükte tek parça halinde olması, şayet arazi birden fazla parçalı ise bu arazilerin birbirine komşu konumda olması, bodur ve yarı bodur meyve fidanları ile kurulacak bahçenin 5 dekar, diğer meyve fidanları ile kurulacak bahçenin 10 dekardan daha az olmaması şartı ile 2007 yılında uygulanan destekleme miktarları;

Virüsten ari, sertifikalı meyve fidanı ile bahçe tesisi için 300 YTL,
Zeytin(Gemlik hariç), narenciye, nar, kivi, badem, ceviz bahçesi tesisi için 250 YTL,
Gemlik çeşidi 45 YTL.

Antep fıstığı anacı ile bahçe tesisi 50 YTL.

Diğer meyve türleri ile bağ bahçe tesisi için 200 YTL dir.

Tohum ve fidan desteklemeleri için 2007 yılına ait toplam desteklemeler aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Sertifikalı Tohum ve Fidan Desteğinin İlçelere Dağılımı, Dekar, YTL

İlçeler	Sertifikalı Tohum Desteği			Sertifikalı Fidan Desteği		
	Çiftçi Sayısı	Desteğe Tabi Alan (da)	Destek Miktarı (YTL)	Çiftçi Sayısı	Desteğe Tabi Alan (da)	Destek Miktarı (YTL)
Merkez	21	609,260	3753,41	22	264,981	61916,85
Akyazı	-	-	-	1	52,696	13174
Hendek	-	-	-	1	12	3000
Pamukova	23	441,261	2206,33	17	298,541	62325,08
Kaynarca	7	134,053	670,28	3	36,369	8492,25
Söğütlü	2	72,379	361,90	7	96,13	22137,50
Geyve	2	45	225	55	576,912	140648,35
Taraklı	-	-	-	17	198,932	46656,25
Toplam	55	1301,953	7216,92	105	1536,561	358350,28

Tarımsal Desteklemeler, YTL, 2007

	Merkez	Akyazı	Ferizli	Geyve	Hendek	K.pürçek	Karasu	Kaynarca	Kocaali	P.ova	Sapanca	Söğütlü	Taraklı	TOPLAM
DGD	1.327.244	762.158	392.114	824.474	629.236	115.265	267.752	828.461	628.591	361.912	22.053	387.201	440.820	6.987.282
Mazot Dest.	532.493	254.045	137.440	309.003	188.432	33.210	81.528	330.959	163.645	112.526	6.048	157.358	173.297	2.479.984
Kimyevi Güb. Dest.	390.487	198.547	106.179	230.466	153.527	27.366	65.931	243.197	140.070	85.865	5.077	115.787	128.432	1.890.930
D. Mısır Prim Des. *	6.335.999	3.779.854	1.429.181	7.274	1.092.373	88.254	251.954	630.377	30.156			2.421.399		16.066.821
Y. Ayçiçeği Dest. *	39.449		2.282	124			2.683	195.855				20.893		261.286
Kanola Dest.*	611													611
Süt Sağım Ün. Des.										58.059				58.059
Yem Bitkisi Dest.	1.624.747	151.401	274.930	492.210	82.634	29.595	164.885	1.547.384	12.399	172.519	7.106	503.312	387.371	5.450.491
Alet Ekipman Dest.	27.498							25.486		5.396		11.817	3.889	74.086
Suni Tohumlama	258.290	61.225	78.102	52.826	8.086	26.688	76.548	68.795	7.949	8.939	0	73.184	46.029	766.662
Buzağı Desteği	414.960	37.320	88.180	139.120	13.760	26.080	133.300	181.420	6.080	21.200	1.280	145.220	78.340	1.286.260
Sert.Gebe Düve Dest.	2.200		1.100									550		3.850
Süt Dest.	1.513.572	91.440	273.436	134.690	95.481	20.887	599.622	1.823.699	48.465	47.995	1.507	333.999	118.914	5.103.707
Ana Arı Dest.	5.595			900	7.725	2.670	945		5.745					23.580
Süzme Bal Teş.Primi	19.441	22.204	1.134	2.400	19.567	2.228	2.289		2.760	300				72.323
Su Ürün. Dest.		31.475			2.500						22.581		1.622	58.178
Şap Aşı Dest.	6.053				1.618									7.671
Sert. Fidan Dest.	61.917	13.174	0	140.648	3.000	0	0	8.492	0	62.325	0	22.138	46.656	358.350
Sert.Tohum Dest.	3.753	0	0	225	0	0	0	670	0	2.206	0	362	0	7.217
TOPLAM	12.564.310	5.402.843	2.784.077	2.334.360	2.297.939	372.243	1.647.437	5.884.796	1.045.861	939.243	65.652	4.193.220	1.425.371	40.957.349

*2006 yılı üretimi olup müracaat ve hakedişler 2007 yılında yapılmıştır.

Sorunlu Tarım Alanlarının İyileştirilmesi

Bakanlığımızca yürütülmekte olan STATIP (Sorunlu Tarım Alanlarının Tespiti ve İyileştirilmesi Projesi) kapsamında Ülkenin Tarım Arazileri 1/25.000 ölçekli haritalar ve 1m çözünürlükteki uydu görüntüleri (İKONOS) üzerine işlenerek, köy bazında tarım arazileri varlığı nitelikleri ile birlikte ortaya konulacaktır.

Bu çalışma ile Bakanlığımızca oluşturulacak arazi parsel tanımlamasına uygun olarak işleyen bir arazi kayıt sisteminin oluşturulması amaçlanmaktadır. Tarım arazileri nitelikleri ile birlikte belirlenerek kayıt altına alınacağı için, üretimden pazarlamaya kadar sorunlu tarım alanlarının tespit edilerek gerekli iyileştirmelerin yapılması kolaylaşacak, tarımda teknoloji kullanımı etkin ve yaygın hale gelecektir. Niteliğine göre tespit edilmiş bu alanlarda, çiftçilere yeni teknolojilerin tanıtılması ve tarımsal projelerin uygulanması, toprak verimliliğinin ve üretimin artırılarak üreticilerimizin hayat standardının yükseltilmesi sağlanacaktır.

Müdürlüğümüzün I. Aşama çalışmalarında ilk defa köy sınırları dikkate alınarak ilimiz tarım arazileri nitelikleri ile birlikte köy ve ilçe bazında belirlenmiştir. Merkez,12 İlçe ve köyleri, 1/25000 ölçekli haritalara işlenip daha sonra koordinatlı bir şekilde sayısallaştırma işlemleri tamamlanmıştır. Sakarya iline ait yerleşim alanları (Belde, köy, yayla) sınırları tespit edilerek, bu sınırlar içerisinde kalan araziler tomografik, bitkisel ve kullanım özelliklerine göre arazi nitelikleri belirlenerek haritalama ve alan hesaplamaları yapılarak köy arazi verileri, köylerin toplamından İlçe arazi verileri, İlçelerin toplamından da İl geneli arazi verileri elde edilmiştir.

Projenin I. Aşama çalışmalarında 2007 yıl sonu itibariyle Merkez, Kocaali, Akyazı, Söğütlü, Ferizli, Karapürçek, Pamukova, Sapanca, Kaynarca, Hendek İlçelerinde Netcad ortamında arazi varlığı (mutlak,uçta,orman,mera,yerleşim alanları,dikili tarım arazileri) belirlenmiş ve kontrollerine devam edilmektedir. Geyve ve Taraklı İlçelerinde Netcad ortamında çalışmalar devam etmek olup, tamamlanma aşamasına gelinmiştir.Projenin 2.aşama çalışmalarında Parsel haritaları kullanılarak, kayıtların bilgisayar ortamına aktarılarak, parsel sayısı ve ortalama işletme sayısı veri tabanı oluşturulacaktır. Bu çalışma ile Çiftçi kayıt Sistemi veri tabanı ile entegre olarak, tarımsal desteklerin dağıtımı ve kontrolünde kullanılması amaçlanmaktadır.

Sınırları tespit edilen yerleşim alanları içerisindeki arazi varlıkları bitkisel, topoğrafik ve kullanım özelliklerine göre tanımlanması yapılan arazi niteliklerinin tespitinde;

CBS ve Uzaktan Algılama yazılımı,

1m çözünürlüklü uydu görüntüleri(İKONOS)

1/25000 ölçekli topografik paftalar,

Mera alanlarının sayısal veri ve haritaları,

Değişik ölçekteki harita ve dokümanlar, kullanılmıştır.

MERA ISLAH ÇALIŞMALARI

İlimizde mera alanlarının yeniden iyileştirilmesi, bozulmaya başlayan ekolojik dengenin korunması amacıyla, çağın ekolojik imkanlarından en üst düzeyde yararlanarak hayvancılık sektörünün hizmetine sunulmak üzere yem kaynaklarını geliştirmek veya bunların otlayan hayvanlar tarafından kullanılmasını kolaylaştırmak için otlatma, biçme, gübreleme, sulama ve tohumlama gibi kültürel yöntemlerin mera üzerinde uygulanmasının temini ve çiftçiler tarafından devamının sağlanması üzere eğitim, yayım ve uygulama yöntemleri ile yaygınlaştırılması yapılmaktadır.

Bu doğrultuda, İlimizde uygulamaya konulan Mera Islah Çalışmalarının amacı;

-Meraların orijinal bitki kompozisyonunda bulunması gereken besleme değeri yüksek, hayvanların severek yiyebilecekleri yem bitkileri zamanla son derece azalır ve bunların yerini arzu edilmeyen değersiz bitkiler alır. Bütün bu olumsuzlukların giderilmesi hususunda gerekli olan çalışmaların yapılması.

- Zayıf meralar üzerinde su ve rüzgarın etkisi ile toprak erozyonunda artış olur. Mera toprağı üzerinde toprak kayıpları nedeni ile çakıl, taş ve kayaların oranında artış, ölü bitki kalıntısı, yani toprağın kendisini yenileme oranında sürekli bir azalış görülmektedir. Toprağın korunması ve iyileştirilmesi konularında gerekli tedbirlerin alınması.

- Mera üzerinde aşırı çığneme zarara neden olur. Mera toprağında aşırı sıkışma olur. Hayvanların yol izleri mera üzerinde belirginleşir. Yağış suların toprağa işlemesi azalır ve meralar gittikçe kuraklaşır. Bütün bu olumsuzlukların giderilmesi hususunda mera otlatma sistemlerin devreye alınması ve mera amenajman tekniklerin uygulanması ile mera üzerindeki baskının kontrol altına tutulması yöntemlerinin uygulanması sağlanmaktadır.

Tespit Ve Tahdit Çalışmaları

4342 sayılı Mera Kanununun uygulamaya girdiği tarihten itibaren İlimizde Mera Komisyonu ve Sapanca ve Kaynarca İlçeleri Merkezden yürütölmek üzere toplam 11 İlçede Mera Teknik Ekipleri oluşturulmuş ve 4 yıl içerisinde Mera Tespitleri 13 İlçede, 525 köyde tamamlanmıştır. Aynı zamanda Meraların aplikasyon ve harita yapımı işine başlanılmış ve bugün itibarıyla bugüne kadar toplam 11 ilçe de 156 köyde Aplikasyon ve harita yapım çalışması 6.167 Da.da tamamlanmıştır. 2007 yılı sonuna kadar da mera alanlarının %84'ü tamamlanmış durumundadır.

Yapılan mera ölçümleri neticesinde mera alanlarının sınırları ve üzerinde bulunan işgal ve tahribatlar belirlenmiş olup, işgal ve tahribatların giderilmesi ile söz konusu mütecavizler hakkında da yasal işlemlerin yapılmasına imkan sağlanmıştır.

1998–2007 Yılları Sakarya Mera Islah Çalışmaları

Yılı	İlçe / Köy	Alanı (dekar)
1998-1999	Akyazı –Osmanbey	1000
1997-1998	Merkez-Emirler	141
2001-2002	Akyazı –Yahyalı	140
2002-2003	Sapanca –Ünlüce	260
2001-2002	Geyve – Kozan	581
2001-2004	Merkez-Çökekler	140
2001-2002	Merkez/Kurtbeyler	150
2001-2002	Merkez/Hacıramazanlar	80
2001-2002	Merkez/Budaklar	120
2003-2004	Merkez/Taşlık	320
2003-2005	Akyazı-Kabakulak	382
2003-2005	Akyazı- Bedilkadirbey	523
2003-2005	Akyazı- Bediltahirbey	785
2004-2005	Akyazı-Topağaç	240
2004-2005	Akyazı-Eskibedil	450
2004-2005	Hendek/Ortaköy	352
2004-2005	Hendek/Çayırbaşı	480
2004-2005	Merkez/Doğancılar	350
2004-2005	Merkez/Şeyhköy	200
2005-2006	Merkez/İlyaslar	115
2005-2006	Pamukova/Hüseyinli	500
2005	Akyazı/Vakıf(devam ediyor)	248
2005	Söğütlü/Beylikışla(devam ediyor)	421
2006	Akyazı Vakıf(150 Da. Mera tesisi)	248
2006	Akyazı Kabakulak(150 Da.mera tesisi)	382
2006	Akyazı Altındere Beldesi(devam ediyor)	794
2007	Akyazı Yuvalak köyü (devam ediyor)	900
Toplam		9.655

1998-2007 yıllarında Mer'a ıslah çalışmaları kapsamında aşağıdaki tabloda belirtilen köylerde mer'a ıslahı ve mer'a ihata çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalarda kullanılmak üzere Özel İdare ve Genel Bütçenin ödeneklerinden faydalanılmıştır.

2004-2007 Yılı Genel Bütçe Ve Özel İdare Bütçesi İle Yapılan Mera Islah Çalışmaları

İlçesi	Köy/Belde	Alanı da	Islah Başlama Tarihi	Mevcut Durum	Kaynağı	Yapılan İşler
Akyazı	B.tahirbey	525	Mart 2005	Devam ediyor	Gen.Büt.	çalı ve diken kesme, K.Gübre - 5000 kg.
					Öz. İd.	-
Akyazı	B.kadirbey		Mart 2004	Devam ediyor	Gen.Büt.	Gübreleme-5000 kg.,
					Öz. İd.	-
Akyazı	Kabakulak	382	Mart 2004	Devam ediyor	Gen.Büt..	Gübreleme-9000 kg., çalı ve diken kesme, 150 Da.mera tesisi, sıvı gübre 225 lt., 24 lt.herbisit ilacı
					Öz.İl.	-
Akyazı	Eskibedil	520	Temmuz 2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	6000 kg k. Gübre,175 lt.sıvı gübre,50 lt.herbisit, 600 m.su bor.,45 torba çimento, 50 ad.b.dir.,d.tel 110 kg.
					Öz. İd.	-
Söğütlü	Beylikışla	489	Eylül 2005	Devam ediyor	Öz. İd.	İhata malzemesi
					Gen.Bü.	7.000 kg.k.gübre, 2 ad.suluk, 700 metre su borusu, 2 ad.mera kapısı çalı ve dikenlerin kesilmesi, 100 lt.sıvı güb.,10 lt. herbisit ilacı, b.dir.75 ad. Ve 90 kg. d.tel
İlçesi	Köy/Belde	Alanı da	Islah Başlama Tarihi	Mevcut Durum	Kaynağı	Yapılan İşler
Akyazı	Vakıf	248	Eylül 2005	Devam ediyor	Öz. İd.	-
					Gen.Büt	150 Da. Alanın çalıların kesilerek araziden uzaklaştırılması, 150 Da.'lık kısmının mera tesisi(sürüm,diskaro,tırmık,ekim), 900 kg tohum,6000 kg k.gübre
Merkez	Kayalar Reşitbey	55	2005	Tamamlandı	Öz. İd.	-
					Gen.Büt	200 kg.Mera tohumu ekimi ve 1500 kg.k.gügre
Merkez	Abalı	90	2005	Tamamlandı	GenBüt.	375 kg.Mera tohumu ekimi, 500 kg. k.gübre, herbisit ilacı
Merkez	Solaklar	20	2005		Öz. İd.	180 kg. m.toh., 550 kg.k.gübre
					Gen.Büt	-

Merkez	Bileciler	20	2005	Tamamlandı	Öz. İd.	280 kg. mera toh. 550 kg. k.gügre,10 lt herb.ilacı
					Öz. İd.	-
Merkez	Yazılı	70	2005	Tamamlandı	Gen.Büt	İhata malzemesi(110 ad. Direk)
					Gen.Büt	-
					Gen.Büt	-
Taraklı Hendek	Kemaller Çayırbaşı	-	2005	Tamamlandı	Öz.İd.	120 kg.sıvı gübre
			2005	Tamamlandı	G.Büt.	A.Nitrat gübresi-3.000 kg.
Geyve	Umurbey	400	2005	Devam ediyor	Gen.Büt.	4000 kg k.gübre,100 lt.s.gübre, 20 lt.herb.ilacı
					Öz. İd.	-
Merkez	İlyaslar	50	2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	İhata malzemesi(ad. Direk, kg. d.tel), mera tohumu-330 kg.
					Öz. İd.	-
					Öz. İd.	İhata malzemesi
Merkez	Çökekler	75	2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	45 lt. herb. İlacı, mera tohumu
Merkez	Doğancılar	350	2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	3000 kg. Nitrat gübresi, 60 lt.sıvı gübresi
Akyazı	Yuvalak	900	2005	Devam ediyor	Gen.Büt.	A.Nitrat gübresi-8000 kg.442 ad.b.dir.,925 kg.tel
Akyazı	Topağaç	240	2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	A.Nitrat gübresi-4000 kg.,çalı ve dik.temizliği
Akyazı	Altındere	794	2006	Devam ediyor	Gen.Büt.	80 lt.herbisit ilacı
					Öz. İd.	İhata malzemesi-beton direk ve d.tel
Geyve	Köyler	-	2006	Devam ediyor	Gen.büt.	500 kg. k.gübre
Geyve	Koru köyü	1000	2006	Tamamlandı	Gen.büt.	2500 kg.k.gübre
Pamukova	Kemaliye	200	2006	Tamamlandı	Gen.büt.	40 lt.sıvı gübre, 1000 kg. k. Gübre
6 İlçede	10 köyde	Yakl.365 0	2006	Devam ediyor	Öz.İd.	İhata malzemesi (5900 ad.b.direk, 9900 kg. d.tel)
2 İlçede	7 köyde	2540	2007	Temizlik	İl Öz.İd.	Köy katkılı 5 ton mazot ile Çalı ve diken kesilmesi
4 İlçede	7 köyde	-	2007	Suluk malzem	Gen.Büt	700 torba çimento 1500,demir 1500 kg., boru 4000 metre
4 İlçede	21 köyde		2007	Ölçüm	Gen. Bütç	Toplam ölçülen alan 617,4 Ha.

Yerleşim yerlerine yakın olan meralara çöp ve hafriyat dökülerek çevre ve görüntü kirliliğine sebep olmaktadır. Tarım ve Köy işleri Bakanlığı ve İl Özel İdaresi kaynakları ile yürütülen mera ıslah çalışmaları ile hayvancılığın gelişmesine katkıda bulunmakla beraber çevre güzelliği de oluşturulmaktadır. İl Özel İdaresi kaynakları ile yapılan Söğütlü İlçesi Beylikkışla Köyü merasının aşağıdaki iki resimde ıslah öncesi ve ıslahtan kısa bir süre sonraki durumu görülmektedir.

Söğütlü İlçesi Beylikkışla Köyü Merası ıslah öncesi

Söğütlü İlçesi Beylikkışla Köyü Merası ıslah sonrası

Akyazı İlçesi Kabakulak Köyü Merası ıslah çalışması

Mera ıslah çalışmalarında ihtiyaç duyulan direk, dikenli tel, gübre, tohum gibi malzemeler kamu kaynaklarıyla temin edilirken, işçilik faaliyetleri köy nakdi katkısı veya iş gücü katkısı ile sağlanmaktadır.

Akyazı İlçesi Kabakulak Köyü Merası ıslah sonrası

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülen Ülkesel Mera Amenajman planları çerçevesinde ilimizde 15 Kasım–15 Nisan tarihleri arasında meralarda otlatma yapılmaması böylece meraların bozulmasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla İl Özel İdaresi kaynaklarıyla temin edilen beton direk ve dikenli tel ile otlatma bölmeleri yapılarak, münavebeli otlatma ile meraların verimli ve uzun süreli kullanımı sağlanmaktadır.

Bedilkadirbey Köyü merası

Meralarda ihata yapılması suretiyle ana yol kenarında bulunan meralarda otlayan hayvanların yola çıkması ile zaman zaman trafik kazaları meydana gelmekte ve neticesinde can ve mal kayıpları oluşabilmektedir.

İl Özel İdaresi kaynakları ile temin edilen ihata malzemesinin verildiği Merkez İlçe; Alandüzü, Akyazı İlçesi; Bedilkazancı, Geyve İlçesi; Sarıgazi ve Hendek İlçesi; Aşağıçalıca meralarının yoğun olarak kullanılan yol kenarında bulunması nedeniyle hayvanların zarar görmelerini engellemek için ihata işlemleri yapılmaktadır. Ayrıca meralarda şahıslar tarafından yapılabilecek işgaller ve tahribatlar da ihata yapımı sayesinde önlenmektedir.

Kanal, dere ve göletlerin ihata yapılarak meradan ayrılması ile hayvanların buralara girerek zarar görmeleri ve ölmeleri önlenmektedir. İl Özel İdaresi kaynaklarıyla temin edilen ihata malzemesi ile Merkez; Ekinli, Akyazı; Yuvalak, Altındere ve Geyve; Bayat meralarında hayvanların nehir, dere ve kanala düşerek zarar görmeleri engellenecektir.

TARIM ARAZİLERİNİN KORUNMASI VE KULLANILMASI ve 5403 SAYILI TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNU UYGULAMALARI

13 Haziran 2003 tarih ve 24489 Sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair yönetmelik ve 19 Temmuz 2005 tarih 25880 sayılı Toprak Kanunu kapsamında, tarım arazilerinin korunmasının ve amacına uygun bir şekilde kullanılmasının sağlanması ve bu alanların hangi zorunlu hallerde tarım dışı amaçlarla kullanılabileceğini belirlemek için çıkarılmıştır.

Yönetmelik ve Kanun kapsamında değerlendirilmek üzere 2007 yılında 80 dosya üzerinde işlem yapılmıştır. Bakanlığımız ve Müdürlüğümüz bu müracaatların 26 adedini (5 Ad. Tarımsal Yapı) Toprak Koruma kurulu tarafından olumlu, 35 dosyayı ise olumsuz, 13 adet dosya kamu yararı kararı alınarak bakanlığa gönderilmiş olup 6 adet kısmen olumlu, olarak değerlendirmiştir

Yılı	Başvurulan Arazi Miktarı (Da)	Olumlu Rapor Verilen Arazi Miktarı (Da)	Yönetmelik Dışı Arazi Miktarı(Da)
2001	5.206.618	2.481.651	-
2002	37.136.240	1.289.501	-
2003	11.172.178	1.122.245	-
2004	12.368.359	822.388	-
2005	11.259.128	2.855.898	6.755.355
2006	2.426.855	641.186 Top.Kur. 201.330 Bakanlık 21.094 Tem. Uzatma	658.552
2007	11.312.721	2.235.231 Top. Kur. 2.135.733 Bakanlık	1.905.602
TOPLAM	90.882.104	13.806.257	9.319.509

Toprak Koruma Kurulu Toplantısı

Özel İdare Katkılı Projeler

Özel İdare Bütçe Takibi	Harcanan YTL.	Açıklama
Meyveciliği Geliştirme Projesi	67392,00	390 bin ad.fide ile Pamukova,Geyve, Karasu ve Taraklı İlçelerinde 68 Da alanda 68 çiftçide çilek bahçesi tesis edilmiştir. Meyvecilikte erken uyarı siteminin, parça değişim ve güncel özelliklerinin yapılması Hendek İlçesinde; 13 Da alanda 436 adet T.Hurması fidan alımı 6,5 Da alanda 1800 adet Yaban Mersini(Likapa)Fid. alımı
Mahsul Fiyatına Tohumluk Projesi	71512,50	Mahsul Fiyatına Buğday Tohumluğu temini projesi kapsamında 2007 yılında Taraklı , Geyve, Kaynarca ve Merkez ilçelerine 222 Ton tohumluk tahsis edilerek dağıtımı yapılmıştır.
Mera Islah Prj	34416,93	Mera ıslahı için Kabakulak.B.Tahirbey, B.Kadirbey, Beylikışla, Topağaç ve Altındere meralarında kullanılması amacıyla 9575 YTL değerinde 5000 Lt mazot dağıtılmıştır.Topağaç Köyü merasında kullanılmak üzere 14000 YTL değerinde boru pompa sulama sistemlerialınmıştır.Islahı yapılacak mera alanlarına dağıtılmak üzere 225 Kg yonca, 225 çayır, 225 kg D.ayrığı, 225 S.otu, 600 Kg çim tohumu alımı yapılmış olup 10841,93 YTL ödeme yapılmıştır.
Taşıt Bakım	38032,93	İl Müdürlüğümüze ait araçların periyodik bakım, onarım ve . Trafik Sig. Bedeli.
Hayvan Sağlığı	49779,60	Kene Mücadelesi: Kırım Kongo Kanamalı Ateşi hastalığı ile mücadele kapsamında, Müdürlüğümüzce İlimiz Merkez, Akyazı, Hendek,Kocaali, Söğütlü ve Ferizli ilçeleri köylerinde yaklaşık 4000 büyükbaş hayvan üzerinde meralarda ve hayvan barınaklarında kene mücadelesi yapılmıştır.Bu amaçla, yapılan proje kapsamında kullanılmak üzere 6 ad. Motorlu 100 Ltlik pulverizatör ile 12 adet sırt pompası alınmıştır.Hayvanlarda kullanılmak üzere 450 Lt Flutik, mera ve barınaklarda kullanılmak üzere ise 2300 Lt Blotik ilaçları alınmıştır.
Akaryakıt ve yağ alımları	9575,00	İl Müdürlüğümüze ait araçların akaryakıt alımları ve yağ değişimi
Damla Sulama Projesi	28933,00	Sapanca İlçesinde 9 üreticiye uygulanan damla sulama
Saanen Keçisi Projesi	15120,00	Pamukova 4 çiftçiye 9+1=10 'ar adet dağıtılmıştır.
Toplam(YTL.)	314761,96	

Geyve İlçesinde Bulunan Saanen Keçisi Çiftliği

Genel Bütçeden Uygulanan Projeler

Proje Adı	Gelen Ödenek	Dönem Sonu	
		Nakit Harcama	% Fiziki Gerçekleşme
Bitkisel Üretimi Geliş. Proj.	29.000	26.319	100
Bitki Hastalık ve Zararlıları ile Müc. Proj.	10.550	10.550	100
Mera Hizmetleri	136.912	133.305.21	100
Havancılığı Geliştirme Proj.	14.000	16.208	100
Su Ürün. Üret. Geliş. Proj.	8.000	1.350	85
Sorunlu Tarım Alanlarının İyileştirilmesi	9.000	1.903	85
Hayvan Has. Ve Zar. İle Müc. Proj.	37.862	37.862	100
Süne-Kıymıl Prj.	63.997	63.771,70	100
Su Ürün. Kirlenme ve Koruma Kontrol Hiz. Gel. Proj.	10.084	1.970	
Balıkçılık Sekt. Yasal ve Kurumsal olarak AB müktesabatına uyum proj.	8.144	3.707.60	
Toplam	327.549	296.946,51	

GIDA KONTROL VE DENETİM HİZMETLERİ

Yürütülen Projeler Ve Denetim Programları

Süt Projesi (İhracat İzni Başvurusu Yapan Firmalar İçin Kalıntı İzleme Projesi)

Amaç

İhracat İzni almak üzere başvuru yapan süt işletmelerinden alınan numunelerde Nitrofran, Nitroimidazol ve chloramphenical bakılmaktadır.

Süt 1 Projesi (Mikrobiyolojik Kriterleri İzleme Projesi)

İhracat İzni almak üzere başvuru yapan süt işletmelerinden alınan numunelerde somatik hücre, antibiyotik testi, toplam bakteri, donma noktası, fosfataz testi analizleri yapılmaktadır.

Süt 2 Projesi (Çiğ Sütte Kalıntı İzleme Projesi):

Bu proje kapsamında alınan çiğ süt numunelerinde pestisit (Triklorofom, Melethion, Diazinon, DDT, chloramphenical) ve kadmiyum, kurşun ağır metal kalıntılarının analizleri yapılmaktadır. Proje kapsamında alınan 24 adet numunede herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

İyotlu Tuz İzleme Projesi:

İlimizde faaliyet gösteren tuz üretici firmaları ile satış ve toplu tüketim yerlerinden alınan tuz numunelerinde potasyum iyodür ve potasyum iyodat analizleri yapılmaktadır.proje kapsamında alınan 14 adet numunede herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Kanatlılarda Kalıntı İzleme Projesi:

Et, karaciğer, plazma, yem ve bütün tavuk numuneleri alınmakta hormon,antibiyotik,ağır metal,anti-hermitik ve anti-koksidal analizleri yapılmaktadır.proje kapsamında 279 adet numune alınmış olup, alınan numunelerde herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Su Ürünlerinde Kalıntı İzleme Projesi

Su Ürünlerinde Kalıntı İzleme Projesi doğrultusunda ilimizde bulunan üretim tesislerinden alınan numunelerde hormon,antibiyotik,ağır metal ve malasit yeşili analizleri yapılmaktadır.proje kapsamında alınan 9 adet numunede herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Kum Midyesi İzleme Projesi

İlimizde önceki yıllarda da tespitli olan 34 nolu (Melenazgı) ,35 nolu (Denizköy) ve 36 nolu (Kefken) istasyonlarından beyaz kum midyesi avcılığına başlanmıştır.

Bu istasyonlarda çift kabuklu yumuşakça üretim alanlarında belirlenen numune alma noktalarından alınan ürün numuneleri Mikrobiyolojik analizler izin, aynı noktalardan alınan su numuneleri toksik alg analizleri ve deniz suyu kalitesinin belirlenmesi amacıyla laboratuara gönderilmektedir.

Bu doğrultuda alınan 119 adet kum midyesi ve 97 adet su numunesi ile yapılan analizlere göre üretim alanlarının sağlıklı olup olmadığının tespiti yapılmıştır.ancak 15.02.2007 tarihinde (35)no'lu istasyon analiz sonuçlarının olumsuzluğu nedeniyle, ürün alımına kapatılmış, ve istasyon izleme programına alınmıştır.Program dahilinde alınan numune sonuçlarının olumlu olması üzerine 15.03.2007 tarihinde istasyon tekrar avcılığa açılmıştır.

Tarımsal Kaynaklı Nitratın Neden Olduğu Kirliliğe Karşı Sularımızın Korunması Projesi :

Hassas alanların tespitine yönelik olarak tarımsal kaynaklı nitratın sularda yarattığı kirlenmenin boyutunu belirleyebilmek için Müdürlüğümüzce ilimiz sınırları içerisinde tespit edilen 19 adet sabit ölçüm (numune alma) istasyonlarından ölçüm yapılarak, yer altı ve yüzey sularından alınan 228 adet su numunesi nitrat yönünden analizleri yapılarak değerlendirilmek üzere bakanlığa gönderilmiştir.

Balda C13 İzotopu Denetim Programı :

İlimizde bulunan üretim ve satış noktalarından alınan bal numunelerinde C3,C4 Glukoz/Fruktoz,Naftalin,HMF,elektriksel iletkenlik,nem,sakaroz,suda çözünen madde,serbest asitlik,diyastaz sayısı analizleri yapılmaktadır.proje kapsamında 16 adet numune alınmış olup, 13 tanesi olumludur. Olumsuz olan 3 tanesi ilgili il müdürlüklerine bildirilmiştir.

Fındıkta Pestisit İzleme Denetim Programı

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 18.07.2006 tarih ve 250 10-05-11-YGKB -27.13/2447-54431 sayılı emirleri gereği pestisit analizleri için, fındıkta 13 adet numune alınmış olup, herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Yaş Meyve Sebze Pestisit İzleme Denetim Programı:

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 23.05.2006 tarih ve 250.10.05.11.YGKB/34.1-1716-38489 sayılı emirleri gereği başlatılan yaş meyve sebzelerde pestisit izleme denetim programı kapsamında 25 adet numune alınmış olup, herhangi bir olumsuzluk tespit edilmemiştir.

Tüketime Hazır Günlük Yemek ve Mezeler Denetim Programı

Tüketime Hazır Günlük Yemek ve Mezeler Denetim Programı kapsamında alınan 5 adet yemek numunelerinde E.coli, Bacillus cereus,Staphylococcus aureus, Clostridium perfringens,Salmonella spp. Analizleri yaptırılmıştır. Herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Kırmızı toz ve Pul Biber Denetim Programı (Bakteriyolojik ve Toksikolojik)

Kırmızı Toz ve Pul Biber Denetim Programı kapsamında alınan numunelerde Salmonella spp, Bacillus cereus,Clostridium perfringens,Aflatoksin B1 ve Toplam Aflatoksin analizleri yapılmaktadır.proje kapsamında alınan 13 adet numuneden 12 tanesi olumlu olup, 1 tanesinin de sonucu beklenmektedir.

Kırmızı Toz ve Pul Biberde Sudan Boyası Denetim Programı

Kırmızı Toz ve Pul Biberde Sudan Boyası Denetim Programı kapsamında 8 adet numune alınmıştır, alınan numunelerde sudan boyası analizleri yapılmış olup herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Kırmızı Toz ve Pul Biberde Alüminyum ve Silisyum Denetim Programı

Kırmızı Toz ve Pul Biberde Alüminyum ve Silisyum Denetim Programı kapsamında ; toksikolojik analiz yapılmak üzere alınan 3 adet kırmızı toz ve pul biber numunelerinde alüminyum ve silisyum analizleri yapılmaktadır.

Tavuk Eti Denetim Programı (Mikrobiyolojik)

Tavuk eti denetim programı çerçevesinde alınan numunelerde Salmonella spp, Staphylococcus aureus, E.coli, Aerobik mezofilik bakteri analizler yapılmaktadır.proje kapsamında alınan 15 adet numunede herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

.Aflatoksin Denetim Programı (Fındık, Yerfıstığı, Antepfıstığı, Ceviz ve Kuru İncir)

Aflatoksin Denetim Programı kapsamında alınan numunelerde Aflatoxin B1 ve Toplam Aflatoxine bakılmaktadır.proje kapsamında alınan 5 adet numunede herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

.Benzoil Peroksit Denetim Programı

Benzoil Peroksit Denetim Programı Kapsamında Un fabrikalarından 2 adet un numunesi alınmış ve benzoil peroksit analizi yaptırılmış olup, herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır. Söz konusu proje 2 ay sürmüştür.

Balda Kalıntı İzleme programı

Balda Kalıntı İzleme Programı kapsamında 4 numune alınmıştır, alınan numunelerde herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Radyoaktivite İzleme Programı

Bakanlığımız ile TAEK arasında yapılan protokol çerçevesinde yürütülen Radyoaktivite İzleme Programı Kapsamında 3 numune alınmıştır. Numune sonuçları Laboratuvar tarafından Bakanlığa iletilmektedir.

GIDA GÜVENLİĞİ

Gıda güvenliğinde temel ilke; tüketime sunulan gıdaların fiziksel, kimyasal ve biyolojik her türlü tehlikeden arı olması ve tüm insanların sağlıklı ve aktif yaşamlarını sürdürebilmeleri için, her zaman yeterli, güvenli ve besin değeri yüksek gıdalara ulaşabilmeleridir.

Gıda güvenliği kavramı “Çiftlikten Sofraya Gıda Güvenliği“ kapsamında ele alınmakta ve değerlendirilmektedir.Bu noktadan hareketle, çiftlikten sofraya gıda güvenliğinin temel

prensiplerini; hayvan sağlığı, bitki sağlığı, hayvan yemlerinin gúvenliđi, gıda úrünlerinin gúvenliđi, gıdaların etiketlenmesi ve Yetkili Otorite'nin kontrol ve denetimleri oluşturmaktadır.

Avrupa Birliği ile mevzuat uyumunu sağlamak úzere Bakanlığımızca yapılan hukuki düzenlemeler kapsamında 5179 sayılı ‐Gıdaların Úretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Húkmünde Kararnamenin Deđiřtirilerek Kabulú Hakkındaki Kanun‐ 05.06.2004 tarih ve 25483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlúđe girmiştir.

5179 Sayılı Gıdaların Úretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Húkmünde Kararnamenin Deđiřtirilerek Kabulú Hakkında Kanun ile, gıdaların uygun teknik ve hijyenik şartlarda úretilmesi, tüketiciye kaliteli ve güvenli gıda sunulması, halkın gereği gibi beslenmesi esas alınmıştır.

5179 sayılı Gıdaların Úretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Húkmünde Kararnamenin Deđiřtirilerek Kabulú Hakkında Kanun çerçevesinde gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeleri úreten, satan ve toplu tüketime sunan iş yerlerinin kontrolleri Bakanlığımızın yetki ve sorumluluğu altındadır. Gıda kontrol ve denetimleri, İl ve İlçe Müdürlüklerimizce gıda maddelerinin taşıdığı riskle orantılı ve uygun sıklıkta olmak úzere Yıllık Denetim Programı dahilinde, AB yaklaşımları da dikkate alınarak Bakanlığımızca risk esasına göre belirli úrün guruplarında yıllık olarak hazırlanan İzleme ve Denetim Programları yanında řüph, şikayet, inceleme, izlenebilirliğin sağlanması, gözetim ve tetkik amaçlarıyla gerçekleştirilmektedir.

Sakarya'daki imalat sanayinin sektörel dağılımına bakıldığında; işyeri sayısı, toplam istihdam ve katma değer oluşturma gücünde en yüksek paya sahip sektörün gıda sektörü olduğu görúlmektedir. İlimizde gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeleri úreten 643 işyeri ve gıda maddeleri satan ve toplu tüketime sunan yaklaşık 4500 işyeri bulunmaktadır.

2007 yılında İlimiz genelinde Müdürlüğümüz gıda kontrolörlerce gıda satış ve toplu tüketim yerlerinde toplam 1369 denetim, gıda üretim yerlerinde toplam 788 denetim yapılmış olup, Yapılan bu denetimler sonucunda 88 işyerine 5179 sayılı Kanun'a göre cezai işlem uygulanmıştır.

Gıda İşyerleri Denetimi

Gıda Üretim Yerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	Toplam İşletme sayısı	İzinli İşletme Sayısı								Toplam
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
Süt ve Süt Ürünleri	50	8	7	7	3	10	5	4	4	48
Et ve Et Ürünleri	49		4	9	6	10	9	7	3	48
Un -Makarna	12	2	1	2		2	2	2		11
Ekmek	251		1		3	4	60	23	36	127
Unlu Mamuller ve pastane	110					2	13	21	22	58
Şekerli Mamuller	26	3		2	4	4	7	4	2	26
Yaş Meyve ve Sebze	5			1						1
Alkolsüz İçecekler	9		1		3	1	3	1		9
Su Ürünleri	3						1		1	2
Bitkisel Yağ-Margarin	2									0
Çay	3						2			2
Kuruyemiş	10		1	1			4	2	2	10
Baharat	9				1	2	4	1		8
Tuz Üreten	3	1		2						3
Yumurta Paketleyen	10						3	7		10
Fındık Fabrikası	16	2	2	2		1	3		5	15
Yemek Fabrikası	35	1	1	3	7	3	12	1	5	33
Tasnif Dışı	30	1		1	3	2	8		3	18
Gıda İle Temasta Bulunan Madde ve Malzemeler	10	4		2			1	3		10
TOPLAM	643	18	18	32	30	41	137	76	83	439

Yıllara Göre Verilen Üretim İzinlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	Üretim İzin sayıları								Toplam
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
Süt ve Süt Ürünleri	156	69	64	49	170	155	162	167	992
Et ve Et Ürünleri Tesisleri			21	11	29	57	73	18	209
Un -Makarna-İrmik	3	3	4	1		7	17	15	50
Ekmek ve Ekmek Çeşitleri				3	3	86	36	82	210
Unlu Mamuller ve pastacılık Ür.					4	35	73	67	179
Şekerli Mamuller	38		3	46	22	60	30	48	247
Yaş Meyve ve Sebze			1			6	2	2	11
Alkolsüz İçecekler			24	6	11		13	17	71
Su Ürünleri İşleme								2	2
Bitkisel Yağ-Margarin									0
Bitkisel ve Siyah Çay						42		2	44
Kuruyemiş Paketleme		14	14			28	9	23	88
Baharat Pak./işleme					10	34	13	6	63
Bal Polen Arı Sütü Ambj								4	4
Fermente ve Salamura Ürün				3	3	1			7
Tuz İşleyen İşyerleri	2		4			4			10
Yumurta Paketleme						4	7	1	12
Fındık İşleyen İşyerleri					4	4	3	8	19
Hazır Yemek / Yemek Fab.			2	7	3	15	1	5	33
Tasnif Dışı				3	13	65	28	16	125
Gıda İle Temasta Bul. Madde ve Malzemeleri	3		1				7		11
TOPLAM	202	86	138	129	272	603	474	483	2387

2007 yılı içerisinde 83 adet gıda üreten işyeri üretim izni almış olup, toplam izinli işletme sayısı 439'a ulaşmıştır. İlimizde faaliyet gösteren işletmeler tarafından üretilen ürünlere toplam 2387 üretim izin belgesi düzenlenmiş olup, bu izinlerin 483 tanesi 2007 yılına aittir.

Satış Ve Toplu Tüketim Yerleri Değerlendirme Formu

Sektörün Adı	İşletme Sayısı	Denetlenen Tesis Sayısı	Denetim ve numune sonuçlarına göre İPCK Sayısı	Savcılığa Sevk
Süt ve Süt Ürünleri	50	83	7	
Et ve Et Ürünleri	49	74	4	
Un-Makarna	12	-	3	
Ekmek	251	188	23	
Unlu Mamuller ve pastane	110	217	37	
Şekerli Mamuller	26	36		
Yaş Meyve ve Sebze	5	6		
Alkolsüz İçecekler	9	6	3	
Su Ürünleri	3	-		
Bitkisel Yağ	2			
Çay	3			
Kuru Yemiş	10	2	1	
Baharat	9	8		
Tuz Üreten	3	12	2	
Yumurta Paketleyen	10	4		
Fındık Fabrikası	16	101		
Yemek Fabrikası	35	50	7	
Tasnif Dışı	30	1	1	
Gıda İle Temasta Bulunan Madde ve Malzemeler	10	-		
TOPLAM	643	788	88	

ET VE ET MAMULLERİ TESİSLERİ

Kırmızı Et Mezbahaneleri

İlimiz dâhilinde 14 mezbaha bulunmaktadır. Bu mezbahalardan 12 tanesinin çalışma izni vardır. 1 adedi kırmızı et kombina, 2 adedi 1. sınıf mezbaha, 9 tanesi 3. sınıf mezbaha olarak faaliyet göstermektedir. 2 adet mezbahane ise kapalıdır.

İlimizdeki Kombina Ve Mezbahaların 2007 yılı kesim sayıları

Mülkiyeti	Faaliyet Alanı	Adet	Kesilen Hayvan			
			Büyükbaş		Küçükbaş	
			Adet	Kg	Adet	Kg
E.B.K	Kombina	1	2.207	576.075	-	-
Özel	1.Sınıf Mezbaha	2	11.473	2.642.619	4.768	77.158
Belediye	3.Sınıf Mezbaha	9	5.501	1.043.416	972	19.127
Toplam			19.181	4.262.110	5.740	96.285

Et Ürünleri Üretim Tesisleri

İlimizde 17 Adet kırmızı et mamül madde üretim tesisi, 3 Adet kırmızı et parçalama tesisi, 2 Adet kanatlı eti mamül madde üretim tesisi, 6 adet kanatlı eti parçalama tesisi faaliyette olup 2 adet tesisin çalışma izni ile ilgili işlemleri devam etmektedir.

Kanatlı Hayvan Kesimhaneleri (Entegre Tesisler)

İlimizde 6 adet kanatlı hayvan Kombinası 5 adet Kanatlı Hayvan Kesimhanesi mevcuttur. 8 adedi Bakanlığımızdan çalışma izni almış olup 2 adedi geçici çalışma izni ile faaliyet göstermektedir.2007 yılında 6 adet kanatlı hayvan kombinasından 3 adedi, 5 adet kanatlı hayvan kesimhanesinden ise 3 adedi faaliyet göstermiştir. 11 adet kanatlı hayvan kesimhanesinin 9 adedi broiler etlik piliç kesimhanesi ,2 adedi ise hindi kesimhanesidir

İlimizde Bulunan Kanatlı Kesimhanelerinin 2007 yılı kesim sayıları

İşletme Sayısı	Kapasite (Adet/Saat)		Yıllık Kesim	
	Tavuk	Hindi	Adet	Kg
11	34.400	594	65.677.718	116.762.791

GIDA İHRACATI VE İTHALATI

İl Müdürlüğümüzce sertifika düzenlenerek ihraç edilen başlıca gıda maddeleri: kavrulmuş iç fındık, kavrulmuş kıyılmış iç fındık , natürel iç fındık, fındık füresi, bisküvi ve çikolata çeşitleri, alkolsüz içecek , ekmek ve pastacılık katkı maddeleri ve süt ürünleri (peynir altı suyu tozu) dir. Ayrıca 2007 yılında Çin'e tavuk ayağı ihracatı içinde sağlık sertifikası düzenlenmiştir.

2007 yılında AB ülkelerine kuru meyve (natürel fındık, kavrulmuş fındık, kavrulmuş kıyılmış fındık, fındık füresi) ihracatı için 1227 adet sağlık sertifikası düzenlenmiştir. AB üye ülkelere gönderilen toplam kuru meyve ürünlerine ait miktar 22465,83 tondur.

2007 yılında AB üye ülkeleri dışına yapılan kuru meyve ihracatları için 199 adet sağlık sertifikası düzenlenmiş olup, ürün miktarı 2248,94 tondur.

Kuru meyve dışındaki gıda maddelerinin ihracatı için İl Müdürlüğümüzce 2007 yılında toplam 2099 adet sağlık sertifikası düzenlenmiştir. Bu sertifikalar ile gönderilen gıda maddelerinin miktarı 11505,638 tondur.

SU ÜRÜNLERİ

Balıkçı Gemilerinin Ruhsatlandırılması

2007 yılında verilen gemi ruhsatı 10 adet olup halen yürürlükte olan 144 adet ruhsatlı balıkçı gemisi bulunmaktadır. Gemilerde çalışan tayfalar (Gerçek Kişiler) için 2007 yılı içerisinde 99 adet yeni belge düzenlenmiş olup, toplam tayfa sayısı 981 'e ulaşmıştır. Amatör balıkçı belgesi ise 3615 adettir.

Gemi, Gerçek Kişi Ve Amatör Balıkçı Belgeleri

RUHSATIN KONUSU	VİZE EDİLEN	YENİDEN DÜZENLENEN	YÜRÜRLÜKTE OLAN
Gemiler	53	10	144
Gerçek Kişiler	6	99	981
Amatör Balıkçı Belgesi	-	989	3615

2007 yılı içinde Su Ürünleri İşleme ve Değerlendirme Tesisleri ile Avlanma sahalarında gerçekleşen denetimler

KONTROL ALANLARI	YAPILAN KONTROL SAYISI	SAVCILIĞA İNTİKAL EDEN OLAY SAYISI
Denizler ve İç Sular	81	6
Ürünün Karaya Çıkış Noktası	197	-
Balıkçı Barınak ve Çekek Yerleri	121	-
Balıkhaneler Toptan ve Perakende Satış Yerleri	88	1
Su Ürünleri İzleme ve Değerlendirme Tesisleri	9	1
Soğuk ve Donmuş Ürün Muhafaza Depoları	-	-
İhraç Kapıları	-	-
Kum Çakıl Taş Ocakları	12	-
GENEL TOPLAM	508	8

SÜT TEŞVİT PRİMİ ve MERA FONU

Süt sanayini ve üretimini teşvik etmek amacıyla Para ve Kredi Kurulunun 2000/10 sayılı tebliği ile 27 Ekim 2000 tarih ve 24213 sayılı resmi Gazetede yayınlanarak 01.06.2000 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren genelgeye göre “Süt Teşvik Primi” Bakanlığımız tarafından takip edilmektedir. Fatura, müstahsil makbuzu ve benzeri satın alma belgeleri İl ve İlçe Tarım Müdürlüklerinin onayından sonra T.C. Ziraat Bankası’na ibraz edilir.

İl merkezinde, 2007 yılı içinde 24138 üreticiden, 18.516.007 litre süt teşvik primi kapsamına alınarak 1.513.571,72 YTL destekleme tutarı onaylanmıştır.

İl genelinde (ilçeler dahil) ise toplam 102336 üreticiden 77.844.186,9 litre süt teşvik primi kapsamına alınarak toplam 5.103.706,96 YTL destekleme tutarı onaylanmıştır. İlimizde, Süt Teşvik Priminden faydalanan ve kod numarası olan 32 süt işletmesi faaliyette bulunmaktadır.

YEM FABRİKALARI VE YEM BAYİLERİ

İlimizde Bakanlığımızca ruhsatlandırılmış 12 adet karma yem fabrikası,6 adet hayvansal kökenli yem üreten fabrika (et-kemik unu, kümes hayvanları artıkları unu) ve 1 adet ev hayvanı yemleri üreten fabrika mevcuttur.1 adet karma yem fabrikası ile 1 adet mineral yem-yemlik preparat işletmesinin ruhsatlandırma çalışmaları devam etmektedir

İlimizde 2007 yılı sonu beyana veya tescile tabi yemlerin depolama ve satış yeri ruhsatına sahip 296 adet yem bayisi bulunmaktadır. Müdürlüğümüzce 4 adet yem bayi ruhsatı iptal edilmiş, 8 adet yem depolama ve satış yeri ruhsatı verilmiştir. 2007 yılında il ve ilçe müdürlüklerimiz tarafından 228 yem bayi denetimi yapılmıştır.

Diğer İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerde İlimizde bulunan karma yem fabrikalarında üretilen yemlerden alınan şahit numunelerin değerlendirmeleri 1734 Sayılı Yem Kanunu Ve Yönetmeliğine göre yapılmıştır.İlimizdeki 2 adet Rendering tesisine yem ruhsatı olmadan çalışmasından dolayı idari para cezası verilerek ,Valilik Makamının oluru ile faaliyetleri durdurulmuştur. Hayvan yetiştiricilerinin şikayetleri doğrultusunda ilgili adreslerdeki 3 ayrı yem deposu 1734 sayılı Yem Kanunu Ve Yönetmeliğine göre denetlenmiş ve 2 adet yem numunesi alınıp değerlendirmeleri yapılmıştır.

Karma yem fabrikaları ve Rendering tesislerine 2007 yılında 37 denetim yapıp, 37 adet numune alınmıştır. Karma yem fabrikaları ve rendering tesislerinden alınan 37 adet yem numunesinin yapılan değerlendirmelerine göre 5 firmaya uyarı ve 2 firmaya idari para cezası verilmiş, 1 firma hakkında da Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur. Diğer yem numunelerinin analiz sonuçları beyanlarına ve tescilli beyanlarına uygun olarak tespit edilmiştir.

Denetlenen ve numune alınan iş yerleri	İş yeri sayısı	Ruhsat iptali	Yapılan denetim	Alınan numune	IPCK	Uyarı	Savcılığa suç duyurusu
Karma yem fabrikası	12	-	24	25	2	2	1
Kökeni hayvansal olan yemleri imal eden fabrika	6	-	10	10	-	3	-
Ev hayvanı yemleri üreten imalathane	1	-	2	2	-	-	-
Yem satış bayileri	296	4	228	-	-	-	-
İl Dışı Denetim Sayısı	-	-	3	3	1	-	1
Yem Şikayeti Üzerine Yapılan denetim	-	-	3	2	-	-	-

TOHURLUK HİZMETLERİ

Bir veya daha fazla genetik özelliklerin birleşmesinden ortaya çıkan ve kendine has bu özellikleriyle diğer bitki türlerinden ayrılan ve değişimsiz çoğaltılmaya uygun genetik yapıya çeşit denir.

Tohumlukların çeşit özelliklerinin standartlara uygunluğunun tarla kontrolleri ve laboratuvar analizleri sonucu tespiti ile belgelendirilmesine de Sertifikasyon denir. Sertifikalı tohumlukların özellikleri değişmeyeceği için belirli bir sahadan en verimli üretimi almak için sertifikalı tohumluk kullanmak gerekmektedir.

Bu esasa göre 5553 sayılı Tohumculuk Kanununu kapsamında Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Merkezi kurulmuş olup tohumluklar bu merkezde kayıt altına alınmaktadır. Bu kanun piyasada ancak sertifika almış tohumlukların üretimine ve satışına izin vermektedir.

Bu itibarla üretim aşamasında çiçeklenme dönemi ve hasat öncesi dönem olmak üzere iki defa tarlada yetiştirilen çeşit kontrol edilir, yabancı ot kontrolü ve çeşit özellikleri dışında özellikler arz eden başka bitki türleri varsa üretici firmaya temizletirilir ve çeşit safiyeti sağlanır hasat edilen tohumdan numune alınarak sertifikalandırılmak üzere laboratuvara analize gönderilir. Laboratuvar sonuçlarına göre de Tohumluk Tescil Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğüne sertifikalandırılır.

2007 yılı içerisinde 39 adet tohum satış bayii ruhsatlandırılmıştır ve ilimizdeki kayıtlı tohum satış bayilerinin tamamı denetlenmiştir .

Tohum Bayileri Ruhsat Durumu

	YENİ RUHSAT (2007)	İPTAL EDİLEN (Mesül mal değişikliği nedeniyle)	YÜRÜRLÜKTE OLAN
Ruhsatlı Tohum Bayii	39	1	113

İlimizde sertifikalı tohumluk çeşidi üreten kurum ve kuruluşların tarla kontrolleri yapılmış olup çeşit ve ekiliş alanları aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tohumluk Tarla Muayeneleri

TÜR	ÇEŞİT	EKİLEN ALAN(Da)
Bugday	Momtchil	329
Bugday	Pamukova -97	25
Bugday	Tahirova -2000	671
Bugday	Bezostaya	5
Buğday	Bandırma-97	4
Mısır	ADK 451	10
Mısır	ADK 455	40
Mısır	Kompozit Arifiye	17
Kabak	Arıcan-97	84
Fiğ	Selçuk-99	35
TOPLAM		1220

Tohum Bayii Kontrol Cetveli

İlçesi	Bayi Sayısı	Kontrol Edilen Bayi Sayısı	Eksikliği Görülen Yönetmeliğin Uygulandığı Durumlar			Açıklamalar
			İkaz	İhtar	Kapatma	
Merkez	36	36	-	-	-	
Akyazı	14	14	-	-	-	
Ferizli	8	8	-	-	-	
Kocaali	4	4	-	-	-	
Karasu	9	9	-	-	-	
Kaynarca	11	11	-	-	-	
Hendek	5	5	-	-	-	
Geyve	10	10	-	-	-	
Pamukova	8	8	-	-	-	
Söğütü	5	5	-	-	-	
Karapürçek	1	1	-	-	-	
Taraklı	1	1	-	-	-	
Sapanca	1	1	-	-	-	
TOPLAM	113	113	-	-	-	

DESTEKLEME FAALİYETLERİ

Teşkilatlanma Çalışmaları

1163 Sayılı Yasa Kapsamında Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinin kurulması için çiftçilerimizi bilgilendirmek, teşvik etmek, kuruluş işlemlerini yapmak ve yöneticilerini eğitmek.

5200 Sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu ve 4631 Sayılı Islah Amaçlı Yetiştirici Birliklerinin kurulması için çiftçilerimizi bilgilendirmek, teşvik etmek ve kuruluşuna yardımcı olmak.

Kredilendirme ve Proje Uygulama Çalışmaları

Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerine Bakanlığımızca uygulanan Genel Bütçe, Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi (KASDP) ve özel proje başvurularını Yatırım Programlarına teklif etmek, kredisi onaylanan projelerin uygulamasını yapmak ve proje süresince takibini yaparak amacına ulaşmasını temin etmektir.

Kredi Ödemelerinin Takibini Yapmak

Proje uygulayan Kooperatiflerin kredi geri ödemelerinin takibini yapmak, ödemeyenler hakkında yasal işlemi başlatmak.

Genel Kurul Toplantılarını Yaptırmak

Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri ve Birliklerin Genel Kurullarını yaptırmak, toplantılara Bakanlık Temsilcisi olarak katılmak, Toplantılarla ilgili evrakları müdürlüğümüzde muhafaza etmek.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programını Uygulamak

Bu program kapsamında, 3.Etap ekonomik Yatırımlar konulu projeler, tarımsal sulama altyapı tesislerin rehabilitasyonuna yönelik yatırımları ve makine ekipman alımı projelerinin uygulanmasını sağlamak.

Özel İdare Kaynaklı Tohumluk Temini

Sertifikalı Tohumluk kullanımını yaygınlaştırmak için Özel İdareden kaynak temin edilerek Mahsul Fiyatına Tohumluk Temin Projesini uygulamak.

Tabii Afetler

2090 Sayılı Kanun Uygulaması Kapsamında Tabii afetlerden zarar gören çiftçilerin zarar tespitlerini yapmak zarar oranı, tüm mal varlığının %40 ve üzeri olanlara (5363 Sayılı yasa kapsamında değilse) bakanlıktan yardım talebinde bulunmak.

İlimizde Gerçekleştirilen, Tarım Sigortaları Tanıtımı Bölge Toplantısı

5363 Tarım Sigortaları Kanunu; Uygulama yılında belirlenen riskler için tarım sigortası yaptıran üreticilere %50 prim desteği verileceği konusunda üreticileri bilgilendirmek.

4081 Sayılı Kanun Uygulaması:

Çiftçi Mallarının Korunması için Muhtarlık ve Belediyelik olan yerlerde Koruma Meclislerinin oluşturulması için gerekli uyarıları yapmak

Tohum Temizleme

Çiftçilerin tohum temizleme ihtiyaçlarını karşılamak üzere selektörlerin çalışır vaziyette bulunmasını temin etmek.

Gübre Bayii Kontrolleri Ve İthalat İşlemleri

Gübre satışı yapan bayiler ile Tarım Kredi Kooperatiflerinin satış ve stoklarını takip etmek, denetimlerini ve ithalat işlemlerini yapmak.

Yeşil Kart Uygulaması

Sosyal güvencesi olmayan vatandaşların yeşil kart müracaatlarında arazi bilgileri ve DGD kayıtları dikkate alınarak gelir hesaplamasını yapmak.

KOOPERATİFÇİLİĞİN TANIMI ÖNEMİ VE SAKARYA'DA GENEL DURUM

Kooperatif; Tüzel kişiliğe haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve kamu tüzel kişileri ile Özel İdareler, Belediyeler, Köyler, Cemiyetler ve Dernekler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli teşekküllere denir.

Üreticilerimizin, üretim aşamasında meydana gelen riskleri paylaşmak, daha çok ve kaliteli ürün üretmek, ürünlerini daha iyi pazarlayabilmek ve elde edecekleri gelire hayat standartlarını yükseltebilecekleri en önemli araçlardan biri Kooperatiflerdir.

Kooperatiflerin esas amacı; yeteri derecede iktisadi güce sahip olmayan gerçek kişilerin meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle rasyonel bir şekilde ve ekonomik olarak karşılamak ve temin etmekten ibarettir.

1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'na göre kurulan Tarımsal Amaçlı Kooperatifler 4 grupta toplanmakta olup bunlar; Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri, Su Ürünleri Kooperatifleri, Sulama Kooperatifleri ve Pancar Kooperatifleridir.

İlimiz Çalışma Bölgesi dâhilinde;

1 adet Pancar Ekicileri Kooperatifi,

2 adet Su ürünleri Kooperatifi,

120 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi olmak üzere toplam,

123 adet Tarımsal Amaçlı Kooperatif mevcuttur.

2 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin kuruluşu 2006 yılı içerisinde gerçekleşmiştir.2007 yılında 2 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi kuruluş aşamasındadır.

5 adet Kooperatif Yıllık Olağan Genel Kurul Toplantısını yapmadığı için Yönetim Kurulları hakkında Ceza Davası açılmak üzere İlimiz Muhakemat Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

9 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin tasfiyesi devam etmektedir.

Merkezi Sakarya olmak üzere faaliyet gösteren S.S.Sakarya ve Kocaeli İlleri Hayvancılık Kooperatifleri Bölge Birliğine üye olan Kooperatif sayısı 48'dir.

İlimizde Kooperatifçilik hizmetlerinin istenilen başarıya ulaştırılmasını sağlamak, tespit edilen eğitim noksanlıklarını gidermek, sevk ve idarelerini yönlendirmek ve bununla ilgili Kanun, Yönetmelik ve Mevzuatları öğretmek amacıyla Tarımsal Amaçlı Kooperatiflerin Yönetim Kurullarına yönelik Eğitim Seminerleri devam etmektedir.

İLİMİZDEKİ TARIMSAL ÖRGÜTLER

Sakarya'da toplam 198 adet tarımsal örgüt olup, bu örgütlerde 204.166 üye mevcuttur.

S.No.	Tarımsal Örgütün Adı	Sayısı	Üye Sayısı
1	Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	120	16.800
2	Su Ürünleri	2	149
3	Pancar Ekicileri Kooperatifi	1	36.527
4	Hay. Koop. Böl. Birliği (Hay-Koop.)	1	6.200
5200 sayılı Kanunla Kurulan Birlikler		9	3.927
5	Kırmızı Et Üreticiler Birliği	2	32
	Süs Bitkileri Yetiştiricileri Birliği	1	52
	Süt Üreticileri Birliği	4	3.795
	Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	2	32
4631 sayılı Kanuna göre kurulan Birlikler		3	1.611
6	Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği	1	877
	Arı Yetiştiricileri Birliği	1	513
	Tavuk Yetiştiricileri Birliği	1	221
7	Yağ. Toh. Tar. Sat. Kooperatifi	2	1.540
8	Tarım Kredi Kooperatifi	42	32.166
9	Fiskobirlik	6	32.345
10	Ziraat Odası	13	72.901
Toplam		198	204.166

İlimizdeki Kooperatiflerin İlçelere Göre Dağılımı

İlçe	Kooperatif Sayısı	Ortak Sayısı
Merkez	15	38.133 (Pancar Ekicileri Kooperatifi dahil edilmiştir –36.527)
Akyazı	21	3.344
Geyve	9	1.167
Hendek	15	1.852
Karasu	11	1.842
Pamukova	8	638
Kaynarca	13	1.558
Kocaali	7	1.187
Karapürçek	3	584
Ferizli	10	1.806
Söğütlü	4	459
Taraklı	3	300
Sapanca	4	457
Toplam	123	53.476

Sakarya’da toplam 123 adet kooperatif mevcut olup, bu kooperatiflerde 53.476 üye mevcuttur.

İlimizdeki Tarımsal Üretici Birlikler

5200 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Üretici Birlikleri

İlimizde bu kanuna göre kurulmuş olan 9 birlik mevcut olup, bu birliklerin üye sayısı 3.927’dir.

Sıra No	Birliğin Adı	Çalışma Bölgesi	Üye Sayısı
1	Sakarya İli Süs Bitkileri Yetiştiricileri Birliği	Sakarya	52
2	Sakarya Merkez İlçe (Adapazarı) Kırmızı Et Üret. Bir.	Adapazarı	32
3	Adapazarı Süt Üreticileri Birliği	Adapazarı	2421
4	Kaynarca İlçesi Süt Üreticileri Birliği	Kaynarca	1105
5	Kaynarca İlçesi Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	Kaynarca	16
6	Taraklı İlçesi Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	Taraklı	16
7	Söğütlü İlçesi Süt Üreticileri Birliği	Söğütlü	253
8	Ferizli İlçesi Süt Üreticileri Birliği	Ferizli	16
9	Taraklı İlçesi Sebze Üreticileri Birliği	Taraklı	16
Toplam			3927

4631 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Yetiştirici Birlikleri

İlimizde bu kanuna göre kurulmuş olan 3 birlik mevcut olup, bu birliklerin üye sayısı 1.611'dir.

Sıra No	Birliğin Adı	Çalışma Bölgesi	Üye Sayısı
1	Sakarya İli Holstein Irkı Damızlık Sığır Yet. Birliği	Sakarya	877
2	Sakarya İli Arı Yetiştiricileri Birliği	Sakarya	513
3	Sakarya İli Tavuk Yetiştiricileri Birliği	Sakarya	221
Toplam			1.611

BAKANLIĞIMIZIN TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFLERİNE UYGULADIĞI PROJELER

Genel Bütçe Kaynaklı Tip Projeler

Uygulamada Olan Ortaklar Mülkiyetinde Tip Projeler
300 Baş'lık Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (30 Aile x 10 Baş)
300 Baş'lık Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (50 Aile x 6 Baş/Aile)
240 Baş'lık Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (40 Aile x 6 Baş/Aile)
1000 Baş'lık Besi Sığırcılığı (50 Aile x10 Baş/Aile x 2 devre)
Damızlık Koyun Yetiştiriciliği (50 Aile x 50 Baş/Aile)
1000 Kovanlık Arıcılık (50 Aile x 20 Kovan/Aile)
25.000 m2 Seracılık (50Aile x 500m2/Aile)
4.000 Torba Kültür Mantarcılığı (20 Aile x 200 Torba/Aile)

Uygulamada Olan Diğer Tip Projeler

Zeytinyağı Fabrikası(20 ton/gün kapasiteli)
Zeytin Salamura(100 Ton /yıl kapasiteli)
Soğuk Hava Deposu(1.000 ve 2.000 ton/yıl kapasiteli)
Çeltik İşleme Tesisi(15 ton/gün kapasiteli)
Mandıra(5 ve 10 ton/gün kapasiteli)
Halıcılık(16 adet çeşitli tip ve kapasitede)

Yeni Uygulanacak Projeler

Ortaklar Mülkiyetinde Yem Bitkisi Üretimi,
Optik Renk-Çap Meyve Paketleme Tesisi Projesi,
Entegre Mısır Kurutma Tesisi Projesi,

Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi

Projeli Kooperatiflerde Özet Bilgiler

Sakarya İlinde projelerden yararlanan üye sayısı, toplam 2.283 dir. Projelerden yararlanan üyelere toplam 5.962 hayvan dağıtılmıştır.

Ferizli İlçesi Değirmencik Köyü Hayvan Dağıtımı

Sakarya'da toplam 28 hayvancılık projesi uygulanmıştır. Bunlardan 16 adedi genel bütçeden, 12 adedi ise KASDP kapsamında uygulanan süt sığırcılığı projesidir. Genel bütçeli projelerin 2'si besicilik, 14'ü ise süt sığırcılığı projesidir.

Ferizli İlçesi Değirmencik Köyü Hayvan Dağıtımı

2007 Yılında Proje Uygulayan Kooperatifler

1.Ferizli-Değirmencik (KASP 100X2)

(Ahırlar tamamlandı, hayvanlar dağıtıldı, işletme binası yapıldı, soğutma tankını kooperatif kendisi tedarik etti, proje uygulanmasına devam ediliyor.)

2.Karasu- Limandere (KASP 100X2)

(Ahırlar tamamlandı, hayvanlar dağıtıldı, işletme binası yapıldı, soğutma tankını kooperatif kendisi tedarik etti, proje uygulanmasına devam ediliyor.)

3.Kaynarca –Yeşilova (Transfer programından işletme sermayesi)

2008 Yılında İhalesi Yapılacak Kooperatifler

-Ferizli –Gölkent (83x2)

-Kaynarca-Turnalı (100x2)

-Genel bütçeden Ferizli –Merkez (50x6 Belediyeden tahsis işleminin yapılması için görüş soruldu)

2008 Yılı Programına Alınan Kooperatifler

Sıra No	Kooperatif Adı İlçe-Köy (Tar.Kalk. Koop.)	Proje Konusu ve Kapasitesi	Tahsis Türü
1	Söğütlü-Akçakamış Köyü	Ortaklar Mülkiyetinde 300 Başlık (50 Aile x 6 baş) Dam.Sığ.Yetş.	KASDP 120X2
2	Ferizli- Ceylandere Köyü	Ortaklar Mülkiyetinde 200 Başlık (50 Aile x 4 baş) Dam.Sığ.Yetş.	KASDP 100X2
3	Söğütlü-Levent Köyü	Ortaklar Mülkiyetinde 200 Başlık (50 Aile x 4 baş) Dam.Sığ.Yetş.	KASDP 120X2
4	Merkez-Turnadere Köyü	Ortaklar Mülkiyetinde 200 Başlık (50 Aile x 4 baş) Dam.Sığ.Yetş.	KASDP 120X2
5	Kaynarca-Büyükyanık	KASDP 240 Başlık (120 Aile x 2 baş) Süt Sığırıcılığı	KASDP 120X2
6	Taraklı-Mahdumlar	KASDP 200 Başlık (100 Aile x 2 baş) Süt Sığırıcılığı	KASDP 100X2
7	Merkez-Döğdüren - Salmanlı Köyü	Ortaklar Mülkiyetinde 200 Başlık (50 Aile x 4 baş) Dam.Sığ.Yetş.	GENEL BÜTÇE
8	Ferizli Merkez	Ortaklar Mülkiyetinde 300 Başlık (50 Aile x 6 baş) Dam.Sığ.Yetş.	GENEL BÜTÇE

2007 Yılı İçerisinde Damızlık Süt Sığırı Verilen Kooperatiflerin Süt Üretim Durumu

S.N	İlçesi	Köyü	Ortak Sayısı	TOPLANAN SÜT MİKTARI(TON)	
				Günlük(Ton)	Yıllık(Ton)
1	Ferizli	Değirmencik	435	2	600
2	Karasu	Limandere	263	12	3.600
		Toplam	698	14	4.200

Süt Toplayan Fakat Proje Uygulamayan Kooperatiflerin Süt Üretim Durumu

S. N.	İlçesi	Köyü	Ortak Sayısı	Toplanan Süt Miktarı (Ton)	
				Günlük(Ton)	Yıllık(Ton)
1	Kaynarca	Turnalı	435	2	600
2	“	Ziahmet	108	2	600
3	“	Büyükyanık	263	12	3.600
4	“	Kızılcaali	162	4	1.200
5	Söğütlü	Sıraköy	73	2	600
6	Ferizli	Sinanoğlu	558	12	3.600
Toplam			1.599	34	10.200

Proje Uygulayan Kooperatiflerde Tarımsal Gelişme Durumu

Kooperatifin Adı	Uyguladığı Proje	Yem bitkileri						Hayvansal üretim bilgileri	
		Proje öncesi			Proje sonrası			Proje öncesi (baş)	Proje sonrası (baş)
		Yem bitkileri		Silaj yapımı	Yem bitkileri		Silaj yapımı		
		Ekim alanı (da)	Miktar (ton)	Miktarı (ton)	Ekim Alanı (da)	Miktarı (ton)	Miktarı (ton)		
Akyazı- Dokurcun	Dam. Sığ.	400	140	-	750	270	300	400	650
Hendek-Çamlıca	Süt Sığ.	200	60	-	300	75	250	300	450
Taraklı-Duman	Süt Sığ.	150	45	-	380	90	240	750	1000
Kaynarca-Karaçalı	Süt Sığ.	500	250	-	670	300	480	350	550
Karasu-Konacık	Süt Sığ.	640	195	-	745	220	420	950	1.250
Kaynarca- Kulaklı Kayacık	Süt Sığ.	2.000	600	-	2.150	700	512	900	1.300
Hendek-Dereköy	Süt Sığ.	300	60	-	799	849	652	500	725
Hendek-Kırktepe	Süt Sığ.	100	70	-	944	387	321	300	650
Kocaali-Kestanepınarı	Süt Sığ.	600	200	-	1.200	420	300	390	445
Kocaali-Çukurköy	Süt Sığ.	350	130	75	700	250	250	170	320
Karasu- Kızılıcık	Süt Sığ.	200	120	-	750	500	200	533	739
Kaynarca- Yeşilova	Süt Sığ.	1.000	535	3.600	1.250	650	4.250	400	700
Merkez-Alandüzü	Dam. Sığ.	6.000	4.600	2.000	6.000	4.600	2.000	600	1.200
Kocaali-Koğukpelit	Süt Sığ.	600	400	-	1.600	560	600	400	600
Karasu Limandere	Süt Sığ.	500	300	1500	500	300	1500	500	700
Ferizli Değirmencik	Süt Sığ.	1700	1020	750	1700	1020	1000	300	500
TOPLAM		37.890	16.945	7.925	42.788	19.441	13.275	8.643	20.422

Damızlık Süt Sığırısı Projesi Uygulamış Ve Halen Projesi Devam Eden Kooperatiflerin Hâlihazır Durumu

İlçesi	Köyü	Ortak Sayısı	Toplanan Süt Miktarı (Ton)				(+) Süt Geliri (YTL)
			Proje Öncesi (Ton/yıl)	Proje Sonrası (Ton/gün)	Proje Sonrası (Ton/yıl)	(+) Fark (Ton/Yıl)	
Merkez	Alandüzü	345	913	4,5	1.642	729	415,53
“	Kavaklıorman	105	300	2,7	985	685	390,45
Hendek	Dereköy	181	876	3	1.095	219	124,83
“	Kırktepe	240	300	2,5	913	613	349,41
Karasu	Konacık	214	200	2	730	530	302,10
“	Kızılcık	218	300	2	730	430	245,10
“	İhsaniye ve Çevre Köyleri	406	170	1,4	511	341	194,37
Kaynarca	Karaçalı	181	621	3	1.095	474	270,18
“	Kulaklı	142	647	4	1.460	813	463,41
“	Yeşilova	156	493	3	1.095	602	343,14
Kocaali	Çukurköy	135	292	2	730	438	249,66
“	Kestanepınarı	167	250	2	730	480	273,60
“	Koğukpelit	157	338	2,4	876	538	306,66
Akyazı	Dokurcun	266	493	2	730	237	135,09
Ferizli	Gölkent	220	300	2,5	915	615	350,55
Taraklı	Duman	175	219	3	1.095	876	499,32
Geyve	Akdoğan	173	500	4	1.460	960	547,20
	Toplam	3.481	7.212	46	16.792	9.580	5.460,60

* 1 lt süt fiyatı ortalama 0,57 Ykr. olarak alınmış.

2007 Yılında Sakarya da “ Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı” Kapsamında Yapılan Çalışmalar

Ekonomik Yatırımlar

İlimizde 2007 yılında 1.Etap Projeleri kapsamında, 1 adet meyve ve sebze paketleme projesi tamamlanmıştır. 3.Etapta 34 Proje teklifi alınmış,bunlardan 30 adedi İl Proje Değerlendirme Birimince kabul edilerek Genel Müdürlüğümüze gönderilmiştir. Bunlarında 21 adedi onaylanmış olup, 15 yatırımcı ile hibe sözleşmesi imzalanmıştır.

Makine-Ekipman Alımı

İlimizde bu kapsamda toplam 70 başvuru alınmış olup, bunların 50'si bakanlığımızca kabul edilmiştir. Kabul edilenlerin 45 adedi balya-silaj makinesi, 5 adedi ise basınçlı sulama sistemi projeleridir. Bunlardan 47 Projenin tespit ve teslim işlemleri tamamlanmıştır.Geriye kalan 2 yatırımcı hibe sözleşmesi imzaladığı halde mal alımına geçmemiş, 1 yatırımcı ise hibe sözleşmesi imzalamamıştır.

AYLAR	MAKİNA EKİPMAN	BAŞVURU SAYISI	KABUL EDİLEN
NİSAN	Balya ve silaj makinesi	6	5
	Soğuk taşıma	0	0
	Basınçlı sulama	1	1
MAYIS	Balya ve silaj makinesi	12	7
	Soğuk taşıma	2	0
	Basınçlı sulama	1	0
HAZİRAN TEMMUZ	Balya ve silaj makinesi	34	33
	Soğuk taşıma	6	0
	Basınçlı sulama	8	4
TOPLAM	Balya ve silaj makinesi	52	45
	Soğuk taşıma	8	0
	Basınçlı sulama	10	5
Genel toplam		70	50

Tarım Sigortası (Tarsim) Uygulamaları

İlimizde 584 üretici toplam 9627 dekar üretim alanını sigortalamıştır. Bu alanın 8046 dekarı, 112 köyde 442 çiftçi tarafından fındık ürününe, 824 dekarı, 18 köyde 92 çiftçi tarafından ayva ürününe sigorta yaptırmışlardır, geriye kalan alanda diğer ürünlerden oluşmaktadır.

Tek Adımda Hizmet Burosuna Çalışmaları

Valilik ve Kaymakamlıklarda ilgili mevzuat gereğince yürütülmekte olan yeşil kart, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı yardımı, asker ailelerine sağlık cüzdanı verilmesi, yaşlılık ve sakatlık aylığı bağlanması ile muhtaçlık belgesi düzenlenmesi işlemlerinde başvuru sahiplerinin gerekli şartları taşıyıp taşımadıklarının konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından araştırılması şeklinde yürütülmektedir.

Çok sayıda vatandaşımızı yakından ilgilendiren bu sürecin basitleştirilmesi, hızlandırılması ve vatandaş üzerindeki yükün kaldırılması amacıyla "Tek Adımda Hizmet" uygulamasının başlatılması uygun görülmüştür.

Tek Adımda Hizmet Çalışmaları Kapsamında;

Yeşil kart

2022 Yaşlılık ve Özürlü aylığı

Asker Aileleri Sağlık Cüzdanı

Muhtaçlık Belgeleri düzenlenmektedir.

Tek adım hizmet bürosuna müracaat eden vatandaşların zirai gelirleri hesaplanmaktadır

4081 Sayılı Çitçi Mallarını Koruma Kanunu Kapsamında Yapılan Çalışmalar

Mahalle, Köy Muhtarlıkları ile Belediye Başkanlıklarına ve Kaymakamlıklara (İlçe Müdürlüğü) Koruma Meclisleri ile Murakabe Kurullarının oluşturulması ve bu kurullara işlerlik kazandırılması hususunda talimat verilmiştir. Çiftçilerin Tarımsal Varlıklarının korunmasının sağlanması ve şikâyetlerin öncelikle buralarda çözüme kavuşturulması konusunda uyarılmışlardır.

Sertifikalı Tohumluk Çalışmaları

İlimizde 2005, 2006 ve 2007 Yılarında Kullanılan Sertifikalı Tohum Miktarları Sakarya da Kullanılan Sertifikalı Tohum Miktarları 2005 yılında 2130ton, 2006 yılında 2619,6ton, 2007 yılında ise 2781,9 ton'dur.

Tür Adı	Yıllar								
	2005			2006			2007		
	Dağıtım miktarı (Ton)	Temin Edilen Yer		Dağıtım Miktarı (Ton)	Temin Edilen Yer		Dağıtım Miktarı (Ton)	Temin Edilen Yer	
Kamu		Özel	Kamu		Özel	Kamu		Özel	
Buğday	1622	X		1740	X		2048	X	
Arpa	55	X		31	X		25	X	
H.mısır	265		X	284		X	335		X
Ayçiçeği	9		X	11		X	7		X
Patates				159		X			X
Toplam yem bitkileri	167			382			355		
Hibrit sebze	2			2,6			2,9		
Toplam sebze bitkileri	10		X	10		X	9		X
Genel Toplam	2130			2619,6			2781,9		

Sakarya da Mahsul Fiyatına Buğday Tohumluğu Temini Projesi Kapsamında 2007 Yılında İlçelere Dağıtılan Tohumluk Miktarları (kg)

İlimizde bu proje kapsamında Merkez ile birlikte toplam 4 ilçede 222,05 ton buğday tohumluğu dağıtılmıştır.

Çeşitler	Taraklı	Kaynarca	Geyve	Merkez	Toplam
Momtchil Orjinal-2		10.000		21.150	31.150
Momtchil Anaç			2.000	500	2.500
Momtchil Sertifikalı	6.300			36.050	42.350
Tahirova Orjinal-1				8.000	8.000
Tahirova Anaç				8.350	8.350
Tahirova Sertifikalı	12.200	30.000	18.450	68.850	129.500
Bandırma 67 Elit				200	200
Toplam	18.500	40.000	20.450	143.100	222.050

Gübre Bayileri Denetimi

2007 yılında yerinde yapılan denetimlerde aşağıdaki hususlarda gerekli kontrol yapılarak ilgililer uyarılmıştır;

Kimyevi gübre depolarının havalandırılması,

Gübre torbalarının arasındaki mesafenin ayarlanması,

Torbaların rutubetten korunması için ızgaraların üzerlerine istiflenmesi,

Bayilerin satmakta olduğu gübrelerin Lisans ve Tescil Belgelerinin izin tarihlerinin kontrol edilmesi,

Gübre depolarında yangın söndürme tüplerinin bulundurulması,

Depoların yakınlarında yanıcı ve patlayıcı madde imalatının olup olmadığının kontrol edilmesi,

Yangın güvenliği için uyarıcı levhaların bulundurulması

Sakarya da Kimyevi Gübre Bayilerinin İlçelere Göre Dağılımı

İlimizde 133 adet gübre bayisi bulunmaktadır.

İlçe Adı	Bayii Sayısı
Merkez	29
Akyazı	12
Hendek	14
Ferizli	8
Geyve	12
Karasu	14
Kocaali	13
Karapürçek	3
Sapanca	1
Pamukova	8
Taraklı	4
Söğütü	3
Kaynarca	12
Toplam	133

BİTKİ KORUMA VE KARANTİNA ÇALIŞMALARI

İlimizde üretimi yapılan kültür bitkilerinde görülen hastalık, zararlı ve yabancı ot mücadelesi, Zirai ilaç bayileri ruhsatlandırma ve kontrol işleri, bitkisel ürün ihracat ve ithalatında ziraî karantina çalışmaları, fidan üretiminin ziraî karantina yönünden kontrolü ve ruhsatlandırılması çalışmaları sürdürülmektedir.

Devlet Yardım Mücadeleleri (Süne Mücadelesi)

İlimizde Süne sürvey ve mücadele çalışmaları Devlet Yardım Mücadeleleri kapsamında yürütülmektedir. Çalışmalar 4 ekiple yürütülmüştür. Yıllar itibariyle yapılmış çalışmalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Süne Sürvey Ve Mücadele Çalışmaları, Dekar, 2003-2007

Yıllar	Program	Kıymetlendirme Sürveyi	Nimf Sürveyi	Karar Alınan Alan	İlaçlanan Alan
2003	50.000	80.125	58.210	20.500	11.328
2004	80.000	72.265	67.965	43.153	43.153
2005	80.000	58.640	19.474	0	0
2006	60.000	57.102	6.415	0	0
2007	40.000	56.666	24.440	0	0

Tahmin ve Erken Uyarı Çalışmaları

İlimizde elektronik sistemlerle desteklenmiş tahmin ve erken uyarı çalışmaları 2002 yılında başlatılmış ve 2007 yılında bu çalışmalar 28.000 dekar bağ, 180.000 ağaç elma, 465.000 ağaç ayva, 235.000 ağaç şeftali, 16.000 ağaç kiraz alanına yönelik yapılr hale gelmiştir. Geyve ve Pamukova İlçelerinde yıllar itibariyle toplam sayıları 14-17 arasında değişen gözlem bahçesinde haftanın 3 günü yapılan tespitler ve bu ilçelerde kurulu bulunan elektronik meteoroloji istasyonları kullanılarak; elmada karaleke, elma ve ayvada iç kurdu, bağda salkım güvesi ve bağ mildiyösü, şeftalide filiz güvesi ve doğu meyve güvesi, bunun yanında 2005 yılından itibaren Merkez Aşağıdereköy ve Yukarıdereköyde 4 gözlem bahçesiyle yürütülen çalışmalarda ayva iç kurdu ve kiraz sineğinde ilaçlama zamanları belirlenerek bölgedeki çiftçilerimize ulaştırılmıştır.

Erken Uyarı Saha İstasyonu

Elma Kara Lekesi;

Vejetasyon başlangıcında, spor uçuş periyodu başlangıcının vazelinli lamlarla tespit edilmesiyle birlikte 26.03.2007 tarihinde %1'lik Bordo Bulamacı ile tedbiren ilk ilaçlama yaptırılmıştır. Daha sonraki dönemlerde yapılan ilaçlama duyuruları sistem içerisinde bulunan bilgisayar programının verdiği ilaçlama uyarıları dikkate alınarak yapılmıştır. Bu şekilde 22.06.2007 tarihine kadar toplam 8 ilaçlama duyurusu yapılmıştır.

Periyodik ilaçlama yapılan bahçelerde ilaçlama sayısı 9-10 arasında olmuştur.

Buna göre Karalekede % 10-15 gibi bir ilaçlama tasarrufu sağlandığı ortaya çıkmaktadır. 200 ağaçlık bir bahçe dikkate alındığı takdirde, 1 ilaçlama tasarrufunun parasal değeri 60 YTL'dir. Ağaç başına tasarruf 30 YKR'dir. Sistemin hitap ettiği alan içerisinde olan çiftçilerimizin %80'inin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığı da göz önünde bulundurulur ise bölgedeki 180.000 ağaçta sağlanan ilaçlama tasarrufu 2007 için 43.200 YTL'dir.

Elma ve Ayva İç Kurdu;

27.04.2007 tarihinde İç kurdu kelebeklerinin uçuşlarını takip etmek için bölgeleri temsil edecek şekilde 8 bahçede (5 elma, 3 ayva) cinsel çekici tuzaklar asılmış ve 04.05.2007 tarihinde ilk kelebek yakalanışı gerçekleşmiştir.

Kelebek yakalanışlarının en yüksek olduğu ve aynı zamanda 1 Ocaktan itibaren 200 gün dereceye (ilk kelebek yakalanışından itibaren 120gün derece) ulaşıldıktan sonra 17.05.2007 tarihinde birinci dölle karşı ilk ilaçlama yaptırılmıştır. Ancak yağın yoğun yağışlar sebebiyle 22.05.2007 tarihinde bu ilaçlama tekrarlanmıştır. Buna müteakip 08.06.2006 tarihinde 1. döl 2. ilaçlaması yaptırılmıştır. İkinci döl erginlerine karşı ise 29.06.2007 ve 18.07.2007 tarihlerinde olmak üzere 2 İlaçlama yaptırılmıştır. Bu yıl iç kurdu bölgemizde sıcaklıkların çok uygun gitmesiyle 3. dölü vermiş ve bu dölle karşı elmada 1, ayvada ise 2 ilaçlama daha yaptırılmıştır. Buna göre Elmada İç Kurduna karşı toplam 5 ilaçlama yapılmıştır. Ayvada ise ilaçlama sayısı toplam 6'ya çıkmıştır.

Periyodik ilaçlamalarda ise iç kurduna karşı 6-7 ilaçlama yapılmıştır. İç Kurdu için tahmin ve uyarı sistemi ile periyodik ilaçlamalar karşılaştırıldığında; 200 ağaçlık bir bahçe dikkate alındığı takdirde, 1 ilaçlama tasarrufunun parasal değeri 40 YTL'dir. Ağaç başına tasarruf 20 YKR'dir. Sistemin hitap ettiği alan içerisinde olan çiftçilerimizin %80'inin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığı göz önünde bulundurulur ise bölgedeki 180.000 Elma ve 465.000 Ayva ağacında sağlanan tasarruf 103.200 YTL'dir.

Bağ Mildiyözü;

Bu hastalığın primer enfeksiyon şartlarının (sıcaklık, sürgün uzunluğu, toprak nemi, 8 OC üstü etkili sıcaklıklar toplamının gereken seviyeye ulaşması) gerçekleşmesine müteakip; 23-24.05.2007 tarihlerinde primer enfeksiyon ilaçlaması yapılmıştır. Takip eden dönemde alt yapraklarda yağ lekelerine rastlandıktan sonra 29.06.2007 tarihinde bir ilaçlama daha yapılarak toplam 2 ilaçlama ile sezon sona ermiştir.

Periyodik ilaçlama yapılan bağlarda ise Bağ Mildiyösüne karşı toplam 4-5 ilaçlama yapılmıştır. Bu da yapılan çalışmaların %60'lük bir ilaç tasarrufu sağladığını göstermiştir. 10 da'lık bir bağ dikkate alındığı takdirde, ortalama 3 ilaçlama tasarrufunun parasal değeri 75 YTL'dir. Sistemin hitap ettiği 28.000 da'lık bağ alanında çiftçilerimizin %50'nin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığında göz önünde bulundurulur ise sağlanan tasarruf 105.000 YTL'dir.

Bağ Salkım Güvesi;

Bu zararlının mücadele zamanının belirlenmesinde; maximum sıcaklıklar toplamı, 12 OC üstü etkili sıcaklıklar toplamı, bağlara asılmış olan cinsel çekici tuzaklarda yakalanan kelebek sayıları ve bırakılmış yumurtaların açılma durumlarından faydalanılmıştır. Mücadeleye 1. dölde ergin uçuşlarının en üst seviyeye (tepe noktaya) ulaştığı haftadan sonra, 2. dölde tepe noktaya ulaştığı hafta, 3. dölde ise tepe noktaya ulaşmadan yaklaşık 10-15 gün önce başlanılmıştır.

Toplam ilaçlama sayısı 2007 yılı için 4 olmuştur.

Salkım Güvesine karşı klasik metotlarla yapılan mücadelede ergin çıkışları takip edilemediğinden her döl karşı 2 veya 3 ilaçlama yapılmaktadır.

Erken Uyarı Sistemiyle 2007 yılında Salkım Güvesi ilaçlamalarında ortalama 3 ilaçlama tasarruf sağlanmıştır. 10 da'lık bağ alanında bir salkım güvesi ilaçlamasının maliyeti ortalama 20 YTL olduğu düşünülürse 3 ilaçlamanın maliyeti de 60 YTL'dir. Sistemin hitap ettiği 28.000 da'lık bağ alanında çiftçilerimizin %80'inin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığında göz önünde bulundurulur ise sağlanan tasarruf 134.400 YTL'dir.

Kiraz Sineği ;

Bu zararlının mücadele zamanının belirlenmesinde ortalama sıcaklıklar, kirazın fenolojisi ve sarı yapışkan tuzaklardaki ergin sayıları dikkate alınmıştır. Kiraz Sineği mücadelesi bir ergin mücadelesi olduğundan; tuzaklarda ilk ergin sinekler görüldükten 1 hafta sonra 15.05.2007 tarihinde bir ilaçlama yapılmıştır. Daha sonraki dönemde başka ilaçlamaya gerek duyulmamıştır.

Çalışmalar kiraz yetiştiriciliğinin toplu olarak yapıldığı 2 merkez köyümüzde 16.000 ağaçlık alanda yapılmıştır.

Doğu Meyve Güvesi ve Şeftali Güvesi ;

Bu iki zararlının mücadelesi birbiriyle koordineli şekilde; feromon tuzaklarda yakalanan kelebek sayıları ve etkili sıcaklıklar toplamından faydalanılarak yürütülmüştür.

Şeftali güvesinde feromon tuzaklarda ilk kelebek yakalanışından 10 gün sonra, Doğu meyve güvesinde ise ilk kelebek yakalanışlarından sonra etkili sıcaklıklar toplamının 400 GD'ye ulaşıldıktan sonra (06.06.2007) ilk ilaçlama, bundan 20 gün sonrada (26.06.2007) ikinci ilaçlama yaptırılmıştır. Doğu meyve güvesi ilaçlamalarında Şeftali güvesini de kontrol altında tutabilecek ilaçlar tercih edilmiştir. Toplam iki ilaçlama ile sezon tamamlanmıştır.

Çalışmalar Pamukova ve Geyve ilçelerimizdeki 235.000 ağaçlık Şeftali üretim alanına hitap edecek şekilde yürütülmüştür.

Entegre Mücadele Çalışmaları;

Günümüzde; İnsan sağlığının, çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ön plana çıkmış, zararlılarla mücadelenin agroekosistem ve sürdürülebilir tarımsal üretim dikkate alınarak yapılması zorunlu olmuştur.

Entegre mücadele; hedef ürün gruplarındaki tüm hastalık ve zararlıların populasyon değişimlerinde rol oynayan tüm faktörlerin çevresiyle birlikte düşünülerek zararlı populasyonların ekonomik zarar düzeylerinin altında tutulabilmesi için bütün mücadele teknik ve metotlarının birbiri ile uyum içerisinde organize edilerek kullanılmasıdır. Bu mücadele şekli yaygınlaşarak uygulandığında kimyasal ilaçların kullanımı azalacak, doğal dengedeki bozulmaların önüne geçilmiş olacak ve en önemlisi de üreticilerimizin bu konuda bilinçlenmesi sağlanacaktır.

2007 Yılında Geyve ve Pamukova İlçelerimiz için önemli bir ürün olan Bağda Entegre Mücadele Programı 9 köy, 19 bağ ve toplam 245 da alanda uygulanmıştır.

Bağda Entegre Mücadele Uygulamaları;

İlimiz Entegre Mücadele Programında bulunan Bağda Entegre Mücadele çalışmaları 2007 yılında 19 bağda yürütülmüştür. Bu bağların bir kısmı aynı zamanda Tahmin-Uyarı çalışmalarında kontrol bağı olarak kullanılmıştır. Bu nedenle bağın ana zararlısı Salkım Güvesi ve ana hastalıklarından Mildiyöye karşı mücadeleler tahmin-uyarı metoduna göre yürütülmüştür.

Yapılan kontroller ve çiftçiyle bilgi alışverişi sonucu birçok yıl olduğu gibi, bir önceki sene de kısmen ölü kol zararı meydana geldiği anlaşılmıştır. Buna karşı budamadan hemen sonra %3-4'lük bordo bulamacı uygulanmıştır.

Mildiyöye karşı mücadele erken uyarı prensiplerine göre yürütülmüş olup 2 defa ilaçlama yapılmıştır. Külleme mücadelesi ise asmanın duyarlı organları oluştuktan sonra başlamış ve iklimsel faktörler ile ilaç etki süreleri dikkate alınarak toplam 6 ilaçlama yaptırılmıştır.

Salkım güvesi feromon tuzaklarında yapılan kontroller sonucu elde edilen haftalık toplam kelebek yakalanışlarına göre ilaçlama kararları verilmiştir. Her döl ayrı ayrı hedeflenmiştir. 1. ve 2. döl karşı tek, 3. döl karşı ise çıkışlar uzun sürdüğünden 2 ilaçlama yaptırılmıştır.

Vejetasyon başlangıcında Bağ maymuncuğu bazı bağlarda yoğunluk kazandığından söz konusu bağlarda gerekli kimyasal mücadele yaptırılmıştır. Mevsim sonuna doğru ise hasadı geç yapılan çeşitlerin olduğu bağlarda (özellikle Müşküle çeşidi) Kurşuni küfe karşı iki tekerrürle koruyucu ilaçlama yapılmıştır.

Sonuç itibarı ile yapılan kontrollü mücadelelerle hem ürünün zarara uğraması önlenmiş hem de gereksiz kimyasal uygulamaların önüne geçilmiştir.

İç ve Dış Karantina Faaliyetleri

İç Karantina Faaliyetleri

Fidanlıklar, Müdürlüğümüz tarafından ruhsatlandırılmaktadır. Vejetasyon ve söküm dönemlerinde üretim materyalleri üzerinde ve satışa sunulan fidanların ise satış yerlerinde kontrollerine devam edilmektedir. İlimizde 2003 yılında fidan yetiştiren 121 işletme bulunurken bu sayı 2004 yılında 138, 2005 yılında 198, 2006 yılında 248 ve 2007 yılında ise 312 olmuştur. Üretim 2003 yılında toplam 1.807,4 da alanda ruhsatlı olarak yapılmakta iken, 2005 yılında 4.201,8 dekar, 2006 yılında 5.346,9 dekar ve 2007 yılında 6.319,9 dekar alana ulaşmıştır. 2007 sonu rakamlarına göre üretim yapılan bu alanın 5.002,9 dekarında iç ve dış mekan süs bitkisi, 93,6 dekarında çeşitli meyve fidanı, 1.039,3 dekarında çim, 173,1 dekarında kavak fidanı ve 11 dekarında lale soğanı üretilmektedir.

İç karantina çalışmaları: Belirli hastalık ve zararlı etmenlerin bulaşık bölgelerden temiz bölgelere çeşitli bitkisel üretim materyalleri ile taşınmasını önlemeye yönelik çalışmaları içermektedir. Bu amaçla fidan, çöğür, iç ve dış mekan süs bitkilerinin kontrolü ve ruhsatlandırılması hizmetleri yürütülmektedir.

Fidan, çöğür, iç ve dış mekan süs bitkisi yetiştirmek için başvuruda bulunan özel ve tüzel kişilerin faaliyette bulunacakları alanlardan; Nisan-Mayıs ve Eylül-Ekim aylarında, toprak, gübre, torf gibi materyalden usulüne uygun alınan örneklerin İç Karantina listesinde bulunan nematodlar yönünden analizinin yapılması ve temiz olması gerekmektedir.

Fidan ve Süs Bitkisi yetiştirecek olan kişi ve kuruluşlar Bakanlıkça hazırlanan “Bitki Yetiştiricilerinin Uymaya Mecbur Olduğu Hususlar”ı yerine getirmeyi noter kanalıyla taahhüt etmeleri gerekmektedir.

Fidan üretiminde bir numune en fazla 10 dekarı temsil edebilmektedir. Daha fazla büyüklükteki alanlar için ikinci, üçüncü v.s. numune alınmakta ancak bu parselde tek ruhsat verilmektedir. Her parsel için de ayrı ruhsat düzenlenmektedir. 2007 yılında toplam 317 numune analize gönderilmiş olup 157 adet ruhsat verilmiştir. Halen ruhsatlı fidan üreticilerinin dağılımı tabloda görülmektedir.

Ruhsatlı Fidan Üreticileri

Fidan Türü	Ruhsatlı Üretici	Alan (dekar)
Çeşitli Meyve Fidanı	13	93,6
Kavak	30	173,1
Çim	13	1.039,3
İç ve Dış Mekan süs bitkileri	253	5.002,9
Lale Soğanı	3	11,0
Toplam	312	6.319,9

Dış Karantina Faaliyetleri

Bitkisel ürünlerin ihracat ve ithalatında zirai karantina prensiplerine göre kontrol edilmeleri gerekmektedir. Bu görev Müdürlüğümüzde görevli İncektörler tarafından yürütülmektedir. Yapılan bu kontroller neticesinde 2003-2007 yıllarında yapılan tarımsal ürün ihracat ve ithalat miktarları aşağıya çıkarılmıştır.

İhracat 2003-2007

Ürünler	Birim	2003	2004	2005	2006	2007
Çeşitli fındık ürünleri	ton	12.819	19.310	44.875	53.778	64.442
Yaş meyve ve sebze	ton	6.655	5.413	8.450	6.612	3.363
Dondurulmuş sebze meyve	ton	581	42	40	0	0
Kuru ürünler	ton	184	746	150	0	2.572
Çeşitli orman ürünleri	m3	5.730	6.498	6.967	9.864	7.815
Çeşitli orman ürünleri	ton	1.675	682	45	2.871	158
Dış mekan süs bitkileri	ton	0	151,11	0	395	114,35

İthalat 2003-2007

ÜRÜNLER	Birim	2003	2004	2005	2006	2007
Çeşitli orman ürünleri	m3	15.099	12.602	17.145	19.080	25.300
Çeşitli orman ürünleri	m2	23.867	-	-	-	-
Odu ()	ton	-	-	91	352	-
Ahşap ambalaj malzemesi	ton	-	-	-	43	16
Süpürgelik (*)	m3	112,5	-	-	11,3	-
Süpürge darısı	ton	1.006	869	359	654	275
Dış mekan süs bitkileri	adet	214.500	-	-	-	-

(*) İnşaat sektöründe kullanılan döşemelik ahşap malzemedir .

Zirai Mücadele İlaç Bayilikleri

Sakarya Merkez ve İlçelerde Ruhsatlı İlaç Bayilerinin Dağılımı, 2007

İlçesi	Özel	Ziraat Odası	T.K.Koop.	Yağ.Toh.Koop.	Fiskobirlik	Pan. Koop.
Merkez	20	1	4	-	1	4
Akyazı	5	-	2	-	1	2
Ferizli	1	1	3	-	-	-
Geyve	8	1	1	-	-	1
Hendek	3	1	1	-	1	-
Karapürçek	1	-	-	-	-	-
Karasu	5	-	2	-	1	-
Kaynarca	2	1	1	1	-	1
Kocaali	2	-	2	-	2	-
Pamukova	8	-	1	-	-	-
Sapanca	-	-	1	-	-	-
Söğütlü	1	-	1	-	-	1
Taraklı	1	-	-	-	-	-
Toplam	57	5	19	1	6	9

Merkez ve ilçelerimizde 97 ruhsatlı ilaç bayisi faaliyet göstermektedir.

Zirai Mücadele Alet ve Makine Bayilerinin Dağılımı

İlçesi	Özel	Ziraat Odası	T.K.Koop.	Yağ.Toh.Koop.	Fiskobirlik	Pan. Koop.
Merkez	22	-	4	-	-	4
Akyazı	6	-	2	-	1	2
Ferizli	1	1	3	-	-	-
Geyve	10	-	1	-	-	1
Hendek	3	1	1	-	1	-
Karapürçek	1	-	-	-	-	-
Karasu	6	-	2	-	1	-
Kaynarca	2	1	1	1	-	1
Kocaali	2	-	2	-	2	-
Pamukova	4	-	1	-	-	-
Sapanca	-	-	1	-	-	-
Söğütlü	1	-	1	-	-	1
Taraklı	1	-	-	-	-	-
Toplam	59	3	19	1	5	9

Merkez ve İlçelerimizde 96 ruhsatlı zirai Mücadele alet bayisi faaliyet göstermektedir.

ÇİFTÇİ EĞİTİMİ ve YAYIM HİZMETLERİ

İl Müdürlüğümüzün asli görevi olan yayım hizmetlerinin ve yeni tarım tekniklerinin çiftçiye ulaştırılması amacı ile Eğitim ve Yayım Programları hazırlanmakta ve uygulanmaktadır.

Demonstrasyonlar

Tarımda mevcut problemlerin çözümü ve ortaya konan yeniliklerin çiftçilere aktarılması için kullanılan bir dizi yayım metodu içerisinde üstün çeşit veya teknolojiyi tanıtmak, benimsetmek ve yaygınlaştırmak amacıyla uygulamaya konulan faaliyetlerimiz:

Metot demonstrasyonları

Bir işin nasıl yapılacağına adım adım gösterilmesine yönelik faaliyetlerdir.

Metot Demonstrasyonları

Konusu	Program		Gerçekleşme	
	Dem. Say.	Çiftçi Say.	Dem. Say.	Çift.Say.
Mısırdaki tohum ilaçlamasının önemi	1	15	2	24
Mısır silajı	5	100	5	103
Örtü altı yetiştiriciliği	5	70	5	72
Fındıkta Tarım	4	80	7	131
Bodur meyvecilik	4	60	4	58
Bağda mücadele	1	15	1	22
Toprak tahlili	9	90	9	96
Toplam	29	430	33	506

Gübrelemenin tahlile dayalı olarak yapılmasının sağlanması ve maliyetinin azaltılması için doğru toprak örneklemesinin öğretilmesi, bodur meyvecilikte budama ve bakım işlerinin gösterilmesi, yetiştiricilerin bilgi ve becerilerinin artırılması, silaj yapımı ve hayvancılıktaki önemi, fındıkta hasadın gösterilmesi, bağda ölü kolla mücadele gibi konularda toplam 29 adet metot demonstrasyonu programa alınmış, yapılan 33 uygulama ile 506 çiftçi eğitilmiştir.

Sonuç demonstrasyonları

Üstünlüğü test edilmiş çeşit veya teknolojinin çiftçi şartlarında uygulamalı olarak gösterilmesine yönelik çalışmalardır. Alternatif ürün yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması için çilek, ceviz tesisi, mera, Macar fiği yetiştiriciliği, sertifikalı tohum kullanımının gösterilmesi ve yaygınlaştırılması analiz sonuçlarına göre gübreleme yapılmasının verim ve sonuçta gelire olan etkisinin gösterilmesi amacı ile 27 sonuç demonstrasyonu planlanmış olup 26 sonuç demonstrasyonu gerçekleştirilmiştir.

Sonuç Demonstrasyonları

Konusu	Program		Gerçekleşme	
	Dem. Sayısı	Çiftçi Sayısı	Dem. Sayısı	Çiftçi Sayısı
Mısır tarımı	1	1	1	1
Yem bitkisi yetiştiriciliği	1	1	1	1
Silajlık mısır yetiştiriciliği	1	1	1	1
Meralar	3	3	1	1
Süs bitkileri üretim materyali temini	2	2	4	4
Fındık tarımı	2	2	1	1
Meyvede mücadele	4	4	4	4
Zeytinde Mücadele	2	2	2	2
Toprak tahlili	3	3	3	3
Çilek	2	2	2	2
Suni tohumlama	6	6	6	6
Toplam	27	27	26	26

Tarla Günleri

Konusu	Program		Gerçekleşme	
	Tarla Günü Sayısı	Çiftçi Sayısı	Tarla Günü Sayısı	Çiftçi Sayısı
Dış Mekan Süs bitkilerinde köklendirmenin gösterilmesi	2	60	4	125
Mısırdaki yeni çeşitlerin tanıtılması meydana gelen verim artışının gösterilmesi	1	30	1	28
Yem Bitkisi Yetiştiriciliğinde Yonca Tarımının Gösterilmesi	1	35	1	29
Silajlık Mısır Tarımının Gösterilmesi	1	27	1	27
Analize Göre Gübrelemenin Verime Etkisinin Gösterilmesi	3	90	1	29
Mera	3	90	1	90
Fındık tarımı	2	70	1	56
Meyvede Mücadele Erken Uyarı Sisteminin Faydaları	4	80	4	77
Güz Dönemi Çilek Hasadı	2	60	2	56
Zeytinde Mücadele	2	40	2	44
Toplam	21	582	19	561

Metot ve sonuç demonstrasyonlarında hedeflenen verim ve verimliliği artırıcı faktörlerin sonuçlarını üreticilere göstererek uygulamanın yaygınlaşmasını sağlamak amacıyla yapılan 19 tarla gününe 561 çiftçinin katılımı sağlanmıştır.

Çiftçi Toplantıları

Araştırma kuruluşlarından intikal eden yeni tarım tekniklerinden çiftçileri haberdar etmek ve ilgilerini uyandırmak ve karar verme sürecini hızlandırmak amacıyla 205 çiftçi toplantısı yapılarak 2 bin 436 çiftçi bilgilendirilmiştir.

Çiftçi Toplantıları

Konusu	Program		Gerçekleşme	
	Toplantı Sayısı	Çiftçi Sayısı	Toplantı Sayısı	Çiftçi Sayısı
Mısır tarımı	8	80	7	68
Yem bitkileri	9	95	9	90
Süt sığırcılığı	15	150	7	79
Hayvancılık	12	120	17	272
Dış mekan süs bitkilerinin üretimi	18	270	22	254
Örtü altı yetiştiricilik	8	80	8	75
Fındıkta Verim Düşüklüğü ve hasat	16	320	19	363
Karpuz yetiştiriciliği	2	20	4	42
Sağlıklı gıda üretimi			2	35
Sebzecilik (Mücade)	3	30	3	32
Meyvecilik	6	120	5	60
Alternatif ürün olarak Çilek yetiştiriciliği	5	50	5	50
Bağlarda ölü kol mücadelesi	4	40	4	42
Organik tarım	13	250	10	108
Tarımsal mekanizasyon	8	80	8	75
Çiftçi örgütlenmesi	18	455	6	65
Su ürünleri	4	40	4	32
Suni tohumlama	10	120	10	93
Silajlık mısır	8	90	6	64
Silaj	12	130	10	88
Arı yetiştiriciliği	5	60		
Bodur meyve yetiştiriciliği	6	60	3	45
Mera	4	120	3	54
Tarla tarımında mücadele	5	60	4	55
Buğdayda süne mücadelesi	6	120	5	55
Toprak tahlili ve gübreleme	10	200	12	166
Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı			7	46
Enginar Tarımı	3	30	3	28
Toplam	201	3190	205	2436

Çiftçi Kursları

Tarımsal Mekanizasyon ve Tarımsal Üretim Teknikleri Kursları

KONUSU	Program		Gerçekleşme	
	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı
Bıçerdöver operatörü yetiştirme	2	40	-	-
Dış Mekan Süs Bitkileri Yetiştiriciliği	4	80	3	150
Arıcılık Kursu	2	30	3	78
TOPLAM	8	150	6	228

Dış Mekan Süs Bitkisi Yetiştiriciliği Kursunda Pratik Eğitim

Dış mekan süs bitkileri üretimi ile ilgili proje kapsamında tüm il genelinde açılan 3 kursta 150 çiftçi Dış Mekan Süs Bitkileri yetiştiriciliği temel eğitimine tabii tutulmuştur. Arı yetiştiriciliği konusunda 3 kurs açılarak 78 üreticimize eğitim verilmiştir.

Arıcılık Kursunda Pratik Eğitim

Çiftçi İnceleme Gezileri, Teşvik Müsabakaları, Sergiler, Konferanslar, Paneller ve Diğer Benzeri Faaliyetler

Teşvik müsabakaları

K o n u s u	Program			Gerçekleşme		
	Faaliyet Sayısı	Yarışmacı veya Katılımcı	İzleyici	Faaliyet Sayısı	Yarışmacı veya Katılımcı	İzleyici
Meyve ve Sebze ürün yarışması	2	200	1000	2	200	1000
Hayvancılığı teşvik müsabakası	1	150	1200	1	152	1512
Toplam	3	350	2200	3	352	2512

Çiftçilerimizce üretilen bitkisel ve hayvansal ürünlerin sergilenip tanıtıldığı ve kalitenin yarıştırdığı bu müsabakalar sonucunda dereceye giren üreticilerin ödüllendirilerek zevk ve şevklerinin teşvik edildiği faaliyetlerimiz Söğütlü ve Geyve ilçelerimizde gerçekleştirilmiş, yapılan iki müsabakaya toplam 352 üretici katılmış ve 2 bin 512 kişi tarafından izlenmiştir.

Sergiler ve diğer çalışmalar

Konusu	Program			Gerçekleşme		
	Faaliyet Sayısı	Katılımcı	İzleyici	Faaliyet Sayısı	Katılımcı	İzleyici
Tarım ürünleri festivali	1	40	1000	1	38	980
Toplam	1	40	1000	1	38	980

Değişik pazarların yetiştirilen ürünleri tanınmaları, üreticilerimizin ürünlerini daha kolay pazarlama imkanlarının geliştirilmesi ve alt sektörler arası bilgi alış verişinin sağlanması amacı ile yapılan 1 adet sergide toplam 38 çiftçimize ait ürünler 980 kişi tarafından görülmüştür.

Çiftçi inceleme gezileri

Konusu	Faaliyetin Amacı	Program		Gerçekleşme	
		Faaliyet	Katılımcı	Faaliyet	Katılımcı
Dış mekan süs bitkileri	Dış mekan süs bitkileri yetiştiriciliğinin gösterilmesi	1	25	1	25
Toplam		1	25	1	25

Üreticilerimizin bilgi ve görgülerini geliştirmek, üstün teknolojinin uygulandığı işletmelerde birebir inceleme imkanı ile bilgi alış verişi yapmalarına zemin hazırlamak, yeniliklerden haberdar olmalarını sağlamak ve karar mekanizmalarını geliştirmek amacıyla geziler tertiplenmektedir.

Yazlık beldemizdeki süs bitkisi işletmelerinde çoğaltma, üretim ve bakım konularındaki uygulamaları görmek ve yerinde incelemek amacıyla 25 üreticimizle 1 gezi gerçekleştirilmiştir.

Hizmetiçi Eğitim

İl Müdürlüğümüzce yürütülmekte olan çeşitli proje ve denetim hizmetlerinin ilçeler de görev yapan ilgili personel tarafından sağlıklı yürütülmesini temin etmek amacı ile yapılan 4 adet hizmet içi eğitim ile 84 personel bilgilendirilmiştir.

Hizmetiçi Eğitim Faaliyetleri

Konusu	Eğitimin yapıldığı yer	Katılan personel sayısı
Tahmin ve Erken Uyarı sistemi	Tarım İl Müd. Topl.Salonu	22
Salgın hastalıklar ve hayvan hareketleri	Tarım İl Müd. Topl.Salonu	12
Organik Tarım	Tarım İl Müd. Topl.Salonu	24
Dış mekan süs bitkileri	Tarım İl Müd. Topl.Salonu	26
T o p l a m		84

Bakanlığımız talimatları ile il dışında düzenlenen hizmet içi eğitimlere ilgili birimlerden görevlendirme yapılarak personelin eğitimi sağlanmıştır.

2007 Yılı Kadın Çiftçi Faaliyetlerimiz

2007 Yılında aile kaynaklarının yönetimi, beslenme, çocuk gelişimi ve eğitimi, gıdaların çeşitli yöntemler ile muhafazası konularında 14 toplantı düzenlenerek 215 kadın çiftçimize eğitim verilmiştir.

Ayrıca İyotlu Tuz Kullanımı konusunda 8 toplantı düzenlenerek 95 kadın çiftçimize eğitim verilmiştir.

Kırsal Alanda Kadın Çiftçilere götürülen Eğitim Yayım Çalışmalarının sonuçlarını görmek, tarımsal konularda performanslarını değerlendirmek, kendilerine olan güven duygularını geliştirmek, birbirleriyle kaynaşmalarını sağlamak ve girişimcilik ruhunu aşlamak amacıyla Tarım ve Köyişleri Bakanlığımızın emirleri doğrultusunda 14 Mart 2007 tarihinde Kadın Çiftçiler Yarışmasının 4.sü düzenlenmiş olup Pamukova İlçemiz Çardak Köyünden 1.gelen çiftçilerimiz seçilerek Eskişehir'de yapılan bölge yarışmasına katılmışlardır.

Kitle Yayım Vasıtaları

Çeşitli tarımsal konularda ilçe müdürlüklerimizden ve çiftçilerden intikal eden yazılı ve görsel yayım malzemeleri talebi karşılanmış, Yerel ve ulusal basın yayın organlarında; şap hastalığı aşılama ve küpeme, dış mekân süs bitkileri çalışmaları, hayvan hareketleri, projeli hayvan dağıtımları, mera ıslahı, doğrudan gelir desteği, bilgisayarlı erken uyarı sistemi, fidan dağıtımları, su ürünleri, mısır tarımı ve hastalıkları, dane mısır desteklemeleri, yem bitkileri, fındık, kadın çiftçiler bilgi yarışması, biçerdöver operatörü kursu, hasat kontrolleri, anız yangınları, hayvan pazarının taşınması, dünya gıda günü, süt günü, kurban bayramı hazırlıkları, toprak analizi, tarım danışmanları, gıda denetimleri, toprakların korunması, toprak kurulu toplantıları, tarım sigortaları gibi çeşitli tarımsal konularda haber ve röportajlar yayınlanmıştır.

Kitle Yayım Vasıtaları Üretimi

Konusu	Program							Uygulama						
	Sirküler Mektup	Broşür	Liflet	Kitap	Afiş.	Video Bant	CD	Sirküler Mektup	Broşür	Liflet	Kitap	Afiş.	Video Bant	CD
Şap ve Hayvan Hareketleri						1								
Mera ve Yem Bitkileri	150				30									
Süs Bitkileri		200							400					140
Yaprak-Toprak-Su lab. ve toprak tahlili	300		500							650				
Faaliyet Raporu				30							30			100
Tarımsal Desteklemeler														
Gıda Eylem Planı														
Meyvecilik (Ceviz, zeytin, çilek)														
Organik Tarım														24
Mısırdaki Yeni Çeşit Kullanımı								45	125					12
Fındıkta Verim Yükseltilmesi								50						
Toplam	450	200	500		30	1		95	525	650	30			276

Projeli Faaliyetler

Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Çalışmaları

İlimizin iklim, toprak yapısı bakımından iç ve dış mekan süs bitkileri yetiştiriciliğine uygun olması nedeniyle bu alanda yetiştirici sayısı ve yetiştirme alanı hızla artmaktadır. Coğrafi konum itibarıyla başta İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa olmak üzere anakentlere yakın olması sayesinde, işletme girdilerinin temini ekonomik ve rahat sağlanmakta; bölgemizde yazlık tatil köylerinin ve sayfiye yerlerinin yoğun olması da üretilen ürünlerin pazarlanmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca İstanbul, Kocaeli, Ankara gibi Büyükşehir belediyelerinin park ve bahçe düzenlemelerinde ilimizde yetiştirilen dış mekan süs bitkilerine yoğun talep olmaktadır. İlimizde ruhsatlandırılmış üretim; 1997 yılında 14 işletmede 65 da , 2005 yılında 152 işletmede 3.732,6 da alana , 2007 yılı ekim ayı sonu itibarıyla 269 işletmede 6.053 da alan ulaşılmış ve ruhsatlandırma çalışmaları henüz tamamlanmayanlarla birlikte bu alanın 600den fazla işletmede 10.000 dekarın üzerine çıkacağı tahmin edilmektedir.

İlde süs bitkileri üreticilerinin tamamını temsil eden Süs bitkileri Üreticiler Birliği kurulmuştur. İlimizde özellikle dış mekan süs bitkileri üretim alanlarının genişletilmesi, bilinçli ve planlı bir şekilde üretimin artırılması yönünde çalışmalarımız devam etmektedir.

Bu çalışmaların ışığında; İlimizde İhtisas Organize Süs Bitkileri Üretim Bölgeleri kurulması, sözleşmeli üretim modelinin yerleştirilmesi ve repikaja uygun yeni alanların belirlenmesi hedeflenmiştir.

İlimiz Merkez İlçeye bağlı Yazlık Beldesi sınırları içinde kalan 1034 dekar arazi, şehir merkezine yakınlığının getirdiği ulaşım avantajı yanında analiz sonuçları itibariyle toprak yapısı bakımından da süs bitkisi üretimine uygun olduğundan, Süs Bitkileri Üretim Bölgesi kurulması için İl Özel İdaremizce satın alınmıştır. Bu arazi profesyonel anlamda fide üreterek sözleşmeli model yetiştiricilik yaptırmayı taahhüt eden 6 adet firmaya 16 yıl süre ile kiralanmıştır. 2007 yılında bu firmalar 2008 yılında üretime başlamak üzere 13 çiftçimiz ile 283 dekar alanda sözleşme imzalamışlardır. Alternatif üretim bölgeleri için arazi belirleme çalışmaları devam etmektedir.

Sakarya Valimizin Süs Bitkileri Üretim Bölgesindeki İncelemeleri

Sektörün temel ihtiyaçlarından biri olan eğitim konusunda; eğitici olarak görevlendirilen teknik personelin eğitiminden başlanarak, sözleşmeli üretim yapmak isteyen üreticilerimiz için hazırlanan eğitim programı uygulamaları devam etmektedir. 2005 yılından bu yana devam eden eğitimlerde 700 çiftçi eğitilmiş, 2007 yılında 150 üreticiye sertifika düzenlenerek belgelendirilmiştir.

Dış Mekan Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Projemiz başarı ile hedefine ilerlemektedir. Bu yıl başlatılan sözleşmeli üretim modeli ile hem alan hem de miktar olarak artacak olan üretimimizin değerlendirilebilmesi için planlanan tanıtım alanını oluşturma çalışması projelendirme aşamasındadır.

Ancak üretimimizin yurtdışı piyasalara açılması ve ihtiyaç duyulan üretim materyallerinin ilimizden ithali yönünde gümrüğümüzün yetkilendirilmesi için gerekli olan başta laboratuvar olmak üzere altyapı ve personel eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir.

Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından; çiftçilerin mahallinde bilgilendirilmelerini sağlayarak kırsal alanda yeni tarım tekniklerini ve tarımda teknoloji kullanımını yaygınlaştırmak, tarımsal üretimi geliştirmek, yeni pazar imkanları yaratmak, kırsal kesimde yaşayanların gelir seviyelerini yükseltmek ve işletme gelirlerini arttırmak amacıyla 2004 yılı başında “Köy Merkezli Tarımsal Üretime Destek Projesi” adıyla bir proje başlatılmıştır.

Proje Yürütme Kurulunca yapılan değerlendirmeler sonucunda bölgenin tarım potansiyeli ve barınma şartları da dikkate alınarak her ilçede 1 köy belirlenmiş, bu köylere komisyonca seçilen ziraat mühendisi veya veteriner hekim tarım danışmanı olarak görevlendirilmişlerdir. Bu tarım danışmanları görevli oldukları köylerde ikamet etmekte, onlar gibi düşünüp, onlar gibi yaşayarak ve onlar gibi çalışıp, onlarla birlikte hareket ederek, çiftçi ile yeni teknikler ve teknoloji arasında, gözleyerek, yaparak öğretmek görevini üstlenip, köprü ve bağ oluşturmaktadırlar. Projenin başarı değerlendirilmesinde çiftçi memnuniyeti esastır. Her türlü teknik destek verilen, hizmet içi eğitim, kurs ve seminerlere katılımları sağlanan tarım danışmanları, görevli oldukları köylerde kendi bilgi ve becerilerinin yanına devletin imkanlarını da katarak yeni projeler oluşturmuşlardır.

Tarım Danışmanları görev aldıkları süre içerisinde, Bakanlığın uygulamakta olduğu tarımsal politikalarla uyumlu olacak şekilde; doğal varlıkların korunması, tarım arazilerinin ekim ve dikime hazırlanması, bakım, zirai mücadele, hayvan besleme ve ıslahı, hastalıklarla mücadele, hasat ve pazarlama, zirai alet ve makine bakımı gibi temel konularda çiftçileri bilgilendirmeye yönelik eğitim ve yayım çalışmalarında bulunmuşlardır. Tarımla ilgili istatistikleri tutarak, güncelleyerek ve bu amaçlara yönelik hizmet veren kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği halinde hareket etmişlerdir.

31.12.2006 tarihi itibarıyla proje sona ermiş ve bu projeye benzer nitelikte “Kırsal alandan ülke ekonomisine katkısının artırılması ve kırsal toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesi suretiyle bölgeler arası gelişmişlik farkının azaltılması, göç eğilimlerinin istikrarlı bir dinamiğe kavuşturulması, dengeli ve sürdürülebilir kalkınma hedefiyle uyumlu bir nüfus yapısına ulaşılması, çevrenin ve doğal kaynakların korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak” amacıyla Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi (TAR-GEL) projesi başlatılmış olup ilimizde 22 adet Çalışma Grubu belirlenmiştir. Her grupta 1 Grup merkezi ve 4 köy olmak üzere belirlenen çalışma gruplarının 10 tanesine KÖY-MER projesinde Tarım Danışmanı olarak hizmet veren Ziraat Mühendisleri ve Veteriner Hekimler 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli personel olarak atanmış olup, diğer 11 grubun 7 tanesine Bakanlıkça merkezi yerleştirme sistemiyle atama yapılmıştır. İlimizde planlanan 22 grubun 11’inde Ziraat Mühendisi 6’sında Veteriner Hekim görev almaktadır. 5 grup köyümüzde görevli personel bulunmamaktadır.

Sakarya İlinde Sözleşmeli Personel İstihdamı Düşünülen Grup Merkezleri, Gruplara Bağlı Köyler Ve İstihdamı Düşünülen Personel Bilgileri

İlçesi	Grup Merkezi Köy	Grup Köyleri	Personelin Ünvanı	Bölümü
Merkez	B.Esence	Çökekler Hasanbey Budaklar K.Esence	Zir.Müh.	Bağ Bahçe
Merkez	Kazımpaşa	KuruçeşmeSelahiye Uzunköy Meşeli		
Merkez	Çaybaşıyeniköy	Kemaliye Ekinli Emirler Hacıköy	Zir.Müh.	Zootekni
Akyazı	Ormanköy	T.Omanköy Çatalköprü K.Orman Yenidoğan	Zir.Müh.	Tarla Bitkileri
Akyazı	Dokurcun	Haydarlar Dedeler Madenler Gökçeler	Vet.Hek.	
Ferizli	Gölkent (belde)	Ceylandere Nalköy Sarıahmetler Ağacık	Vet.Hek.	
Geyve	Akdoğan	Çine Günhoşlar Çukurköy Karacaören		
Geyve	Safibey	Umurbey Çeçeler Çengel Demirler	Zir.Müh.	Bitki Koruma
Hendek	Ortaköy	Martinler Beyköy Yaylaköy Çayırbaşı	Zir.Müh.	Tarla Bitkileri
Hendek	Yeşilyurt	Hacıkışla Soğuksu Sivritepe Paşaköy	Vet.Hek.	
Karasu	Kurudere	Yeşilköy Yenidoğan Paralı Kızılıcık		
Karasu	Limandere	Tepetarla Kurumeşe Subatağı Yuvalıdere		
K.Pürçek	Hocaköy	Yüksel Teketaban KK.Pürçek Mesudiye	Vet.Hek.	
Kaynarca	Kızılcaali	Habipler Yulaflı Küçükkişla Okçular	Vet.Hek.	
Kaynarca	Yeşilova	Sazlıdere Gafurlar İmamlar Gürpınar	Zir.Müh.	Tarla Bitkileri
Kocaali	Ortaköy	Beyler Karalar Gümüşoluk Açmabaşı		
Pamukova	Hayrettin	Pınarlı Bacıköy Oruçlu Paşalar	Zir.Müh.	Bitki Koruma
Pamukova	Özbek	Fevziye Çardak Eğriçay Cihadiye	Zir.Müh.	Bağbahçe
Sapanca	Kurtköy	Kırkpınar Mahmudiye Yanık Dibektaş	Zir.Müh.	Bağ Bahçe
Söğütlü	Akçakamış	İmamlar Fındıklı Beşdeğirmen Kantar	Zir.Müh.	Toprak-Sulama
Taraklı	Mahdumlar	Yeniköy Alballar Esenyurt Kemaller	Vet.Hek.	
Taraklı	Hacıyakup	Sabırlar Hark Doğancıl Poydular	Zir.Müh.	Tarla Bitkileri

Meyveciliği Geliştirme Projesi

Bir taraftan meyve plantasyonlarında iç ve dış pazarın talep ettiği yeni çeşitleri devreye sokma çalışmaları yürütülürken bir taraftan da diğer tarımsal faaliyetlerin karlı olarak yapılamadığı atıl durumdaki arazileri değerlendirmek, tarıma kazandırıp uygun çeşitlerle meyveciliği geliştirerek geliri artırmak amacı ile Merkez ve ilçelerimizde çilek bahçeleri tesis edilmiştir.

Çilek Bahçesi

Toprak-Yaprak-Su Analiz Laboratuvarı

Laboratuvarımız ilimiz çiftçilerine hizmet vermekle birlikte komşu illerden gelen talepleri de karşılamaktadır. Müdürlüğümüz bünyesinde bulunan Toprak-Yaprak-Su Analiz Laboratuvarında 2007 yılında 1928 adet toprak, 84 adet su olmak üzere toplam 2012 adet numune analizi gerçekleştirilmiştir.

Toprak Tahsil Laboratuvarı

Yaprak ve toprak analizleri sonuçlarına göre gübreleme programları hazırlanmakta ve çiftçilerin bu yönde bilinçlendirilmeleri sağlanmakta, sulama suyu analizleri yapılarak sulamaya uygunlukları belirlenmektedir. Toprakta bünye, tuzluluk, PH, kireç, organik madde, alınabilir fosfor ve potasyum, Fe, Mn, Zn, Cu, Ca, Mg. analizleri, yaprakta N, P, K, Ca, Mg, Fe, Mn, Zn, Cu. Analizleri yapılmaktadır. Sulama suyunda tuzluluk, PH, kalsiyum, sodyum, potasyum, magnezyum, klor, karbonat ve bikarbonat analizleri yapılabilmektedir.

Laboratuarda halen 1 ziraat mühendisi, 1 tekniker, 1 teknisyen, 1 laborant ve 1 işçi ile hizmet verilmektedir.

Analize dayalı gübrelemeyi yaygınlaştırarak bölge üreticilerinin bilinçli ve dengeli gübre kullanımını sağlamak, bitki beslemenin gerektirdiği çalışmaları yapmak amaçlanmıştır.

Yaprak-Toprak- Su Analiz Laboratuvarı Alet ve Ekipman Listesi,

S.NO	Malzeme cinsi	S.NO	Malzeme cinsi
1.	Alevli ve Atomik Absorbsiyon Spektrofotometresi	11.	Elektriki Kondaktivite (Portatif İletkenlik Ölçer)
2.	Analitik Terazi	12.	Çeker Ocak
3.	Elektronik Hassas Terazi	13.	Masa Üstü Santrifüj
4.	Masa Tipi PH metre	14.	Toprak Kurutma Etüvü
5.	Azot-Protein Tayin Cihazı Yakma Ünitesi	15.	Su Distile Cihazı
6.	Azot-Protein Tayin Cihazı Distilasyon Ünitesi	16.	Kül Fırını
7.	Orbital Çalkalayıcı	17.	Spektrofotometre
8.	Öğütücü	18.	Kalsimetre
9.	Hot Plate (Isıtıcı Tabla)	19.	Küçük Cam Malzeme
10.	Isıtıcı Manyetik Karıştırıcı	20.	Kimyasallar

Gübreleme ile yapılmak istenen, topraktan kaldırılan besin maddelerinin tekrar toprağa kazandırılması ve toprakların verim düzeylerinin korunmasının yanında kaliteli ürün almaktır. Bilinçsizce, analize dayanmayan gübreleme sonucunda gereğinden az, fazla ya da tek yönlü yapılan uygulamalar, ürünlerin verim ve kalitesinde bozulmalar olmakta, ekonomik kayıpların yanında toprak-su-bitki kirliliğine neden olarak insan sağlığını da önemli ölçüde tehdit etmektedir. İşte bu nedenlerle gübrelemenin mutlaka toprak ve yaprak analizlerine dayalı olarak yapılması gerekmektedir.

İLÇELERİMİZİN TARIMSAL YAPISI İLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

Merkez İlçe (Adapazarı)

İlçenin toplam alanı 64 bin 500 hektardır. Yıllık yağış ortalaması 804.3 mm. olup ortalama sıcaklık 14.8 derece civarındadır. İlçe Akova üzerinde kurulmuş olup toprakları alüvyal karakterde, topografik yapısı düz, tarım sahaları taban arazi niteliğindedir. Rakım 31 m. ve 2007 yılı sayımı sonuçlarına göre Merkez İlçe nüfusu 412 bin 994'tür. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Merkez İlçe'nin katkısı %17,04 dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
94.898.500	54.631.750	36.979.900	119.697.626	177.646
% 30,97	% 17,83	% 12,07	% 39,07	% 0,06

Tarla bitkileri ekilişleri, başta mısır olmak üzere buğday, şeker pancarı, patates, ekimi yapılan ürünlerdir. Bölgede Burley ve Virginia çeşidi tütünlerin tarımı yapılmakta ve sulanabilir yerlerde II. ürün olarak mısır ve kuru fasulye yetiştirilmektedir.

Sebzecilik ilçede özellikle Dernekkırı ve Kazımpaşa yöresinde önemli bir gelir kaynağıdır. Bu yörelerimizde sebzecilik çok hızlı bir gelişme içerisinde. Domates, pırasa, lahana, marul, havuç, hıyar en fazla ekilişi olan ürünlerdir.

Büyük pazarların yakınlığı ve ekolojinin uygunluğu İl'e büyük avantaj sağlamıştır. Ayrıca İl Müdürlüğümüzün çalışmaları neticesinde son yıllarda örtü altı sebze yetiştiriciliği önemli bir atılım göstermiştir.

Meyvecilikte ise fındık, ayva, kiraz, vişne, erik ve elma ekonomik değere sahip ürünlerdir.

Hayvancılık önemli bir gelir kaynağıdır. hayvan sayısı bakımından diğer ilçelerin başında gelir. Süt ve besi sığırcılığı, koyunculuk, tavukçuluk ve arıcılık diğer tarım kollarıyla beraber yürütülmektedir. Yapılan projeli çalışmalar ile silajlık mısırın ve yem bitkileri ekilişlerinin yaygınlaştırılması, hayvancılığın gelişmesini büyük ölçüde desteklemiştir.

Merkez İlçe'ye bağlı 87 köyde teşkilatlanmış bulunan Adapazarı Çiftçilerine Hizmet Götürme Birliği'nin çalışmaları hayvancılığın gelişmesinde büyük ölçüde etkili olmuştur.

Akyazı İlçesi

İlçenin yüzölçümü 65 bin 400 hektar olup bunun 23 bin 514 hektarı tarım arazisidir. Yıllık yağış ortalaması 800 mm., ortalama sıcaklık 17 derece, rakım 34 m. ve nüfusu 2007 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre köylerle beraber toplam nüfus 83 bin 255'dir. Nüfus bakımından merkez ilçeden sonra en kalabalık ilçemizdir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Akyazı İlçesi'nin katkısı %9,54 dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
36.376.360	1.323.300	36.890.100	96.427.872	571.838
% 21,20	% 0,77	% 21,50	% 56,20	% 0,33

Tarımsal üretim İlçe ekonomisinde büyük bir öneme sahiptir. Mısır, buğday, şeker pancarı, patates, yonca, tütün, fasulye tarla bitkilerinde ilk sıraları paylaşmaktadır.

Meyvecilikte fındık en fazla üretim alanına sahiptir. Fındık dışında diğer meyveler aile tüketimini karşılayacak nitelikte olup ekonomik önemi çok azdır.

Sebzecilikte lahanaya, domates, hıyar en fazla ekilenlerdir.

Akyazı ilçesi orman alanı bakımından zengindir. Toplam alanın yüzde 50'sinden fazlası ormanlık alandır. Başta gürgen olmak üzere, kestane, ıhlamur ve diğer orman ağaçları ile kaplıdır. Kültür kavakçılığı oldukça yaygın olup yaklaşık 3 bin117 hektar kavak dikili alan mevcuttur.

Son yıllarda tarla sebzeçiliği yanında örtü altı sebzeçiliği alanında da Tarım İl Müdürlüğü'nün yaptığı çalışmalar neticesinde hayli mesafe kat edilmiştir. Faal durumda 2,4 hektar sera alanı vardır. Ayrıca ihracata yönelik bilgisayar donanımlı 6 dekar çiçek serası mevcuttur. Bölge II. ürün ekilişlerine uygun olup yaygınlaştırılmaktadır.

Hayvancılık bakımından süt sığırcılığı, koyunculuk ve arıcılık, ile beyaz et sektörü yıldan yıla gelişmektedir. Hayvancılığın geliştirilmesi için suni tohumlama ve tabii tohumlama çalışmalarına önem verilmektedir. Tabii meraların korunarak ıslah edilmesi ve yem bitkileri ekiliş alanlarının artırılmasına çalışılmaktadır.

İlçe turizm yönünden çok zengin bir potansiyele sahip olup yurt genelinde ün yapmış olan kuzuluk kaplıcaları ve yaylalar doğal güzellikler arasındaki alabalık çiftlikleri ve her yıl düzenlenen yayla şenlikleri iç turizme hareket kazandırmaktadır.

Ferizli İlçesi

Toplam alan 16 bin 034 hektardır. Yıllık yağış ortalaması 800 mm, ortalama sıcaklık 16 0C, rakım 150 m, nüfusu 2007 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre 23 bin 491'dir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Ferizli İlçesi'nin katkısı %5,01'dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
8.345.400	331.100	24.177.150	57.116.004	53.294
% 9,27	% 0,37	% 26,86	% 63,45	% 0,06

Bitkisel üretim ilçe ekonomisinde büyük bir öneme sahiptir. İşletmelerin tamamına yakını hayvansal üretimin yanında ağırlık olarak yem bitkileri üretimi de yapmaktadır.

Kullanılabilir tarım alanı 9 bin 993 hektardır. İlçede tarla bitkilerinde öncelikle mısır, buğday, şeker pancarı, yonca ve yulaf ekilişi yapılmaktadır.

Sebzecilik aile ihtiyacını karşılayacak kadardır. Ancak son yıllarda örtü altı sebzeciliğinde çok önemli gelişmeler olmuştur. Halen 36 dekar sera alanı mevcuttur.

Tarım arazilerinin yüzde 40'ı yeraltı ve nehir suları ile sulanabilmektedir. İlçenin orman alanı 4 bin 183 hektar kadardır. Orman bitki örtüsü meşe, kayın, gürgen ağırlıklı baltalık orman niteliğindedir.

Hayvancılık İlçe ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Süt sığırcılığı, besicilik, koyunculuk, tavukçuluk, arıcılık önemli gelir kaynaklarıdır.

İlçede takriben 4 bin 200 tarım işletmesi mevcut olup bunun %60'ının arazi büyüklüğü 30 dekarın altında, %30'u 30-50 dekar, %10'u ise 50 dekar ve yukarısı büyüklüğündedir. Bu işletmelerin çoğunluğunda bitkisel ve hayvansal üretim birlikte yapılmaktadır.

Geyve İlçesi

İlçenin toplam alanı 62 bin 852 hektardır. Yıllık yağış ortalaması 600-800 mm'dir. İklim bakımından Akdeniz-Karadeniz ve karasal iklimin karışımı özelliğini gösterir. Nüfusu 2007 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre 45 bin 923'tür. Bu nüfusun %43'ü ilçe merkezinde, %57'si ise köylerde oturmaktadır. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Geyve İlçesi'nin katkısı %10,49'dur. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörler göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
12.365.000	20.448.510	84.020.850	71.822.989	0
% 6,55	% 10,84	% 44,54	% 38,07	0

İlçe ekonomisi %70 nispetinde tarıma dayalı olup tarım iş kollarının çeşitliliği ilk bakışta göze çarpar. Tarla bitkileri, bağ-bahçe bitkileri ve endüstriyel bitkiler ekonomik değer ifade eden uğraşlardır.

İlçede çiftçi aile sayısı 6 bin 400 civarındadır. İlçenin toplam tarım alanı 19 bin 922 hektar olup, bir çiftçi ailesine düşen tarım arazisi miktarı ortalama 20 dekadır.

İlçe meyve ve sebzenin yetiştirildiği önemli bir tarım merkezidir. İklimin ılıman olması turunçgil ve tropikal meyveler dışında bütün bitkilerin yetiştirilmesine imkan sağlamaktadır. Bitkisel üretimin başında meyvecilik gelmektedir. Çeşit olarak üzüm, elma, ayva, kiraz, şeftali yetiştirilmektedir. Geçmiş yıllarda Avrupa piyasalarında tutulan "Müşküle Üzüümü" eski bağlarda hakim çeşittir. Son yıllarda yeni çeşitlerle kordon sistemi bağ tesis edilmeye başlanmış olması, bağcılığın daha da gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Meyvecilikte

ekonomik değer ifade eden ürünlerden biri olan limon ayvası da ilçede üretilmekte ve Avrupa piyasalarında tutulmaktadır.

Sebzecilik ilçede önemli bitkisel üretim kollarından biridir. Domates, salçalık biber iç ve dış piyasalarda alıcı bulan sebze türleridir. 30 dekar sera mevcuttur. Tarla bitkilerinden soğan, tütün, ayçiçeği ve şeker pancarı , üretimi yapılan başlıca ürünlerdir.

Geyve’de, İlçe yüzölçümünün büyük bir kısmını ormanlar kaplamaktadır. Hayvancılıkta süt ve besi sığırcılığı, broiler ve yumurta tavukçuluğu, arıcılık, ipekböcekçiliği yapılmaktadır.

Hendek İlçesi

İlçenin yüzölçümü 61 bin hektar’dır. Yıllık yağış ortalaması 800 mm, ortalama sıcaklık 17-18 0C, rakım 130 m., nüfusu 2007 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre ilçenin köylerle beraber toplam nüfusu 74.890’dır. İlçenin % 30’u ova ve düzlük, %70’i ise engebeli ve dağlık alanlardan oluşmaktadır. İlde üretilen toplam tarımsal GSH’ya Hendek İlçesi’nin katkısı %10,31’dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşığıdaki tabloda görölmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH’sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
12.615.500	7.213.541	81.233.900	84.177.821	127.075
% 6,81	% 3,89	% 43,82	% 45,41	% 0,07

Tarımsal ürünler içerisinde ekonomik değere haiz en önemli ürün fındıktır. Diğer ürünler sırasıyla buğday, mısır, patates, tütün, şeker pancarı, soya, soğan ile az miktarda kuru fasulye ve sarımsaktır.

Sebzecilik, genellikle aile işletmeciliği şeklinde yapılmakla birlikte özellikle Adapazarı’na yakın ve ovada kurulu köylerde yaygınlaşmıştır. En çok lahana, salatalık, kabak, ıspanak, patlıcan, marul, taze soğan, bamya vs. ekilişleri yapılmaktadır. İlçede seracılık gelişmekte olup halen 8 dekar sera alanı mevcuttur.

Meyvecilikte ana ürün fındık olup üretimi yapılan alan 141 bin 564 dekadır. Elma, armut, erik, kiraz, kestane, ceviz, dut, incir, ayva ve vişne diğer yetiştirilen meyvelerdir.

Hayvancılıkta broiler ve yumurta tavukçuluğu önemli bir yere sahiptir.

Toplam alanın yüzde 43’ü orman alanıdır. Kayın, gürgen, kestane, ıhlamur gibi yüksek boylu ağaçlarla birlikte baltalık orman ve çam türü ağaçlar da mevcuttur.

Karapürçek İlçesi

İlçenin toplam alanı 13 bin hektar olup, yağış miktarı 750 mm. civarındadır. Ortalama sıcaklık 15 0C, rakım 84 m.dir. 2007 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre ilçe nüfusu 12 bin 250’dir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH’ya Karapürçek İlçesi’nin katkısı %2,38’dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşığıdaki tabloda görölmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
1.280.000	431.250	20.607.350	19.723.386	703.285
% 2,99	% 1,01	% 48,21	% 46,14	% 1,65

İlçe ekonomisinin en önemli gelir kaynağı fındık olup 3 bin 540 hektar olan toplam tarım alanı içinde fındık tarımı yapılan alan 2 bin 800 hektardır. Fındık üretimi hem kapladığı alan hem de ilgilendirdiği aile sayısı bakımından diğer üretim kollarından çok daha önemlidir. Ayrıca, mısır, buğday, sebzeçilik ve seracılık değer taşıyan tarım kollarıdır.

İşletme arazilerinin %2'si 100 dekar üzerinde, %13'ü 51-100 dekar, %30'u 21-50 dekar, %50'si 11-20 dekar ve %5'i de 1-10 dekar arasındadır.

Diğer taraftan hayvancılık da ilçe halkının önemli gelir kaynağıdır. Özellikle broiler yetiştiriciliğinden elde edilen gelir, ilçe ekonomisinde önemli bir paya sahiptir. Süt sığırcılığı, arıcılık, ipek böcekçiliği aile işletmeciliği şeklinde yapılmaktadır.

Karasu İlçesi

İlçenin toplam alanı 44 bin 900 hektar'dır. Ortalama sıcaklık 16-17 0C, yıllık yağış 1200 mm. civarında olup her mevsim yağışlıdır. Rakım 20 m., nüfus köylerle beraber 51 bin 596'dır. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Karasu İlçesi'nin katkısı % 9,73'tür. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
9.900.600	1.334.250	103.501.800	57.875.165	2.294.158
% 5,66	% 0,76	% 59,18	% 33,09	% 1,31

Toplam alanın 30 bin 361 hektarı (%67,62) tarım arazisi, 12 bin 465 hektarı (%27,76) ormanlık alan, 2 bin 074 hektarı (%4,62) ise tarım dışı kullanılan arazilerdir.

Tarla bitkilerinden en fazla mısır, buğday, yulaf, kuru fasulye, yem bitkileri, şeker pancarı, patates ekilişleri yapılmaktadır.

Fındık, ilçenin en fazla gelir getiren ürünü olup rakımı yüksek köylerde tek üründür. Meyvecilik, aile tüketiminin dışında gelir getirici değildir. Nispi rutubetin yüksek olması meyve yetiştiriciliğinde üretim maliyetini artırmakta ve mücadele hizmetleri netice vermemektedir. Bu nedenle fındık tek ürün olarak yetiştirilmektedir.

Sebzeçilik alanında üretim yöre ihtiyacını karşılayacak kadar yapılmaktadır. Ancak son yıllarda sera sebzeçiliği (hıyar-marul) alanında gelişmeler olmuştur. Hali hazırda 90 üretici 122 sera ile 39 dekar alanda sera sebzeçiliği yapılmaktadır.

Hayvancılık oldukça gelişmiştir. Karapınar köyünde kurulu TİGEM'e bağlı Karasu Tarım İşletmesi Müdürlüğünün olması ve Tarım il Müdürlüğü çalışmalarıyla yörede yerli ırk popülasyonu oldukça azalma göstermiş, yerini kültür ırkı almıştır. Koyunculuk, tavukçuluk, arıcılık diğer gelir kaynakları olarak yapılmaktadır.

Kavakçılık, taban arazilerde önemli yer işgal eder. Tarla alanının 1/10 inden fazladır. Ormanlık alan toplam alanın yüzde 27'sini teşkil eder. Kayın, gürgen, kestane, ıhlamur, meşe ve çam ormanları mevcuttur.

İlçemizde mevcut 8 bin civarında çiftçi ailesinin %50'si 10 dekar veya daha az toprağa, %37'si 10-15 dekar, %10'u 15-50 dekar, %13'ü de 50-100 dekar araziye sahiptir.

Kaynarca ilçesi

İlçenin yüzölçümü 33 bin 880 hektardır. Yıllık ortalama yağış 600-800 mm arasında değişiklik gösterir. Ortalama sıcaklık 14 0C, rakım 50 m. dir. İlçe nüfusu köyler dahil 23 bin 366'dır. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya İlçenin katkısı %12,13'tür. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
27.420.000	13.525.500	19.130.600	157.295.578	738.815
% 12,57	% 6,20	% 8,77	% 72,12	% 0,34

Tarım işletmelerinin %24'ü 0-20 dekar, %29'u 21-50 dekar, %35'i 51-100 dekar arası, %12'sinin ise 100 dekarın üzerinde araziye sahiptir. İlçe çiftçilerinin %70'i geçimini bitkisel üretimle sağlamaktadır. Bu nedenle bitkisel üretim ilçede öncelik arz eder. 18 bin 818 hektar arazide 3 bin 956 çiftçi ailesi bitkisel üretim yapmaktadır. İklimin uygun olması nedeniyle hububat hasadından sonra ikinci ürün olarak mısır ve beyaz lahana üretimi yapılmaktadır. Son yıllarda sebzeçiliğin iyi gelir getirmesi ve pazarlama probleminin olmaması sivri biber, ispanak, marul ve beyaz lahana üretimini arttırmıştır.

İlçede önem taşıyan ikinci faaliyet ise hayvancılıktır. Bu faaliyet çerçevesinde özellikle süt sığırcılığı ile son yıllarda broiler tavukçuluk yapılmaktadır. Yörede tavukçuluk faaliyetlerinin ivme kazanmasında, ilçede kurulmuş olan özel entegre tavukçuluk işletmesinin rolü büyüktür. İlçenin toplam alanının yüzde 25'i ormanla kaplıdır.

Kocaali ilçesi

28 bin 631 hektar alana sahip olan İlçe, Karadeniz'e paralel devam eden dağların eteğinde kurulmuş olup, arazisi engebelidir. İklimi ılıman ve yağışlıdır. Yıllık ortalama yağış 850 mm, rakım 20 m. dir. İlçenin köylerle beraber toplam nüfusu 24 bin 521'dir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Kocaali İlçesi'nin katkısı %7,29'dur. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
1.458.350	652.300	107.770.400	20.184.925	1.031.521
% 1,11	% 0,50	% 82,21	% 15,40	% 0,79

Tarımsal faaliyet yapılan 18 bin 306 hektar büyüklükteki alanın yaklaşık %95'ini fındık bahçeleri oluşturduğundan tarım işletmeleri fındığa dayalıdır. Diğer tarımsal faaliyetler aile ihtiyacına yöneliktir. İlçede fındık üretiminin ilk sırayı almış olmasının nedeni, arazinin engebeli olmasıdır. Yıllık 17 bin 596 ton fındık üretimi ile Sakarya İli'nin en çok fındık üreten ilçesidir. Fındık üretiminin dışındaki üretimin ekonomik değeri yoktur.

İlçede hayvancılık gelişme eğilimindedir. Son yıllarda et tavukçuluğuna yönelik işletmeler kurulmaktadır. Büyükbaş hayvancılık ise aile ihtiyacını karşılayacak düzeydedir.

Toplam İlçe alanının yüzde 27'sini ormanlar oluşturmaktadır.

Pamukova İlçesi

İlçenin toplam alanı 29 bin 300 hektardır. Yıllık yağış ortalaması 600-800 mm, nispi nem yüzde 65-70, rakım 100 m. dir. Toplam nüfus 25 bin 767'dir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Pamukova İlçesi'nin katkısı %6,64'tür. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
5.627.800	19.433.250	71.456.500	22.780.104	63.538
% 4,71	% 16,28	% 59,87	% 19,09	% 0,05

Adını aldığı ova üzerinde kurulan ilçe hem dağlık ve hem de ovalık alanların özelliğini birlikte bulundurmaktadır. Dağlık kesimde arazi polikültür tarıma uygun olmadığından kışlık hububat ekimleri ve hayvancılık yapılmaktadır. Ovada toprak alüvyial karakterde olup, iklim ılıman ve yağışlıdır. Yağışlar mevsimlere dengeli dağılmadığından tarımsal faaliyetler sulamaya dayalı olarak yürütülmektedir. İlçenin Karadeniz ile karasal iklim arasında geçit iklim şartlarına sahip olması ve güneşli gün sayısının ilin diğer kesimlerinden fazlalığı nedeniyle ürün çeşitliliği zenginleşmiştir. Seracılık yönünden en gelişmiş ilçemizdir. Halen 110 dekar sera alanı mevcuttur.

İlçede tarım işletmeleri küçük aile işletmeciliği şeklinde olup arazi çok parçalıdır, aile başına düşen arazi büyüklüğü 5-50 dekar arasında değişmektedir. Yetiştiriciliği yapılan ana ürünler buğday, şekerpancarı, soğan, salçalık biber, domates, üzüm, ayva ve şeftalidir. Yeni tesis bağcılıkta yüksek sistem telli terbiye usulüne doğru yönelme olmuştur.

İlçede, sistemli kapama meyve bahçeleri mevcuttur. Başta şeftali olmak üzere ayva, elma, armut ve kiraz yetiştirilmekte, fidanlarda bodur ve yarı bodur tipler tercih edilmektedir.

Ayrıca açıkta sebze yetiştiriciliği önemli boyutlardadır. Domates ve salçalık biber ile kuru soğan önemli yer tutmaktadır. Özellikle kuru soğan yurt dışına pazarlanmaktadır.

İstanbul ve İzmit gibi büyük tüketim merkezlerine yakınlığı, yetiştiriciyi son yıllarda sera sebze yetiştiriciliğine yöneltmiştir. Dağ köylerinde hayvancılık ağırlıkta olup, floranın uygunluğu arıcılığı da teşvik edici özellik arz etmektedir

Sapanca İlçesi

İlçenin toplam alanı 15 bin 300 hektar, rakım 37 m., nüfusu 35 bin 551 kişidir. İlçenin konumu dağlık ve engebeli bir yapıya sahiptir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Sapanca İlçesi'nin katkısı %1,88'dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
8.200	90.350	20.066.500	13.347.162	370.981
% 0,02	% 0,27	% 59,22	% 39,39	% 1,09

İlçenin gittikçe azalan tarım alanları 1338 hektar olup büyük kısmında meyvecilik yapılmaktadır. Başta armut, elma, kiraz, erik ve şeftali olmakla beraber Trabzon hurması ve kivi bahçeleri tesisi hızla artmaktadır.

Topografik yapının dağlık ve engebeli olması tarım arazilerinin azlığına neden olmaktadır. Arazilerin en iyi şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla yönelik olarak son yıllarda seracılık faaliyetleri yaygınlaşmaktadır.

İlçenin konumu itibariyle turizm, önemli bir faaliyet alanı olmuştur. Turizme yönelik el sanatları, çiçekçilik, kültür mantarı ve kültür balıkçılığı sektör olarak benimsenmiştir.

İlçede son yıllarda fidancılık ve dış mekan süs bitkileri yetiştiriciliği büyük bir gelişme göstermektedir. Bu sektörde yetiştiricilikten pazarlamaya kadar organizasyon sağlanması amacıyla Dış Mekan Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Kooperatifi kurulmuştur.

Hayvancılık, tavukçuluk, arıcılık, ilçenin diğer tarım kollarıdır. Buna ek olarak İngiliz ve Arap yarış atı yetiştiriciliği yapılmaktadır.

İlçenin yüzölçümünün yüzde 64'ünü orman teşkil etmekte ve bitki örtüsünü kayın, gürgen, kestane, çınar, akçağaç, meşe, kocayemiş, ardıç gibi ağaçlar oluşturmaktadır.

Söğütlü İlçesi

İlçenin yüzölçümü 14 bin 100 hektar olup bunun 9 bin 490 hektarı kullanılabilir tarım arazisidir. İklim ve toprak yapısı bakımından Merkez İlçe'ye benzerliği fazladır. Rakım 31 m., 2007 nüfus sayımı sonuçlarına göre ilçe nüfusu köylerle beraber 7 bin 503 kişidir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Söğütlü İlçesi'nin katkısı %3,75'dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
23.360.350	437.900	5.018.450	38.644.132	0
% 34,63	% 0,65	% 7,44	% 57,28	% 0

Mısır, buğday, şekerpancarı, ayçiçeği, soğan, patates, arpa, ağırlıklı tarım ürünleridir. Yamaç arazilerde fındık önemli bir gelir kaynağıdır. Sera alanları 6,7 dekadır.

Hayvancılıkta özellikle süt sığırcılığının en çok geliştiği ilçelerimizden birisidir. Hayvan başına elde edilen süt verimi, il ortalamasının üzerindedir. Diğer geçim kaynakları koyunculuk, tavukçuluk ve arıcılıktır. İlçede silajlık mısır ekimi oldukça yaygınlaşmıştır.

Tarım işletmelerinin arazi büyüklükleri %29'u 1-10 dekar, %23'ü 11-20 dekar, % 35'i 21-50 dekar, % 11 i 51-100 dekar, %2 si 101-200 dekar arasındadır.

Taraklı İlçesi

İlçenin toplam alanı 33 bin 400 hektar olup coğrafi yapı dağlık ve ormanlıktır. Rakım 450 m.dir. İklim, yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlıdır. İlçenin köylerle beraber toplam nüfusu 9 bin 212 dir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Taraklı İlçesi'nin katkısı % 3,81'dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (YTL), 2007

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
8.363.220	53.500	9.956.050	49.925.747	127.075
% 12,22	% 0,08	% 15,55	% 72,96	% 0,19

Toplam alanın 9 bin 70 hektarı tarım, 18 bin 490 hektarı orman ve fundalık, 5 bin 190 hektarı çayır ve mera, 650 hektarı da tarım dışı alandır. Arazi yapısı engebeli olup ilçenin toplam yüzölçümünün %30'unu teşkil eden tarım arazilerinin dağılımı küçük işletmeler şeklindedir. 1600 civarında çiftçi ailesinin çok büyük çoğunluğu 70 dekarın altında araziye sahiptir. Tarla ürünleri olarak başta buğday, ayçiçeği, arpa ve nohut olmakla birlikte ilçede meyvecilik de önemlidir. Ayva, fındık, vişne, elma, kiraz, ceviz ve bağ, yetiştirilen ürünlerdir.

Taraklı, ilçede bulunan Osmanlı dönemine ait ahşap evleriyle mükemmel bir turizm potansiyeline sahiptir.

Yörenin ormanlarla kaplı olması nedeniyle, bölgede tarakçılık, kaşıkçılık gibi ağaç el işleri çok gelişmiştir. İlçede hayvancılık da önemli bir potansiyele sahiptir. Koyunculuk, sığırcılık, tavukçuluk ve arıcılık başlıca geçim kaynağıdır. Son yıllarda et tavukçuluğu büyük atılım yapmıştır. İlçe alanının yüzde 66'sını orman kaplamaktadır. Bunun da büyük kısmını çam ormanları oluşturmaktadır.

TARIM VE HAYVANCILIĞIN SAKARYA'DA MEVCUT DURUMU, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mevcut Durum

Ülkemiz ve Bölgemiz ekonomisinin temel taşlarından birini oluşturan tarım, İlimizde de ekonomik ve sosyal hayattaki yeri bakımından önemli bir sektördür. İlimiz büyük kentlere yakınlığı ve ulaşımdaki kolaylıkları sayesinde coğrafi avantajlara sahip konumdadır.

İlin yüzölçümü; iz düşüm alanı olarak 481 bin 700 hektar, topografik olarak 501 bin 500 hektardır. Merkez İlçe'nin rakımı 31 metredir.

Sakarya havzasında yer alan İlimizde Marmara ve Batı Karadeniz Bölgelerinin iklim özellikleri hüküm sürmektedir. Uzun yıllar itibari ile yıllık yağış ortalaması 840,6 mm., güneşli gün sayısı 66 dır.

İlimizde toplam izdüşüm alanının %51' ini kapsayan 245 bin 356 hektar tarım alanı mevcuttur. Bu alanlar yaklaşık 60 bin çiftçi ailesi tarafından kullanılmakta ve işletme başına ortalama 41 dekar arazi görünmesine rağmen, işletmelerin ancak %21 i 50 dekarın üzerinde arazi varlığına sahiptir. Tarım yapılan alanların 109 bin 625 hektar kısmında tarla bitkileri, 9 bin 240 hektar alanda sebzeçilik, 6 bin 757 hektar alanda meyvecilik, 68 bin 563 hektar alanda fındık yetiştiriciliği, 3 bin 599 hektarlık alanda bağcılık, 8 bin 750 hektar alanda kavakçılık ve 417 hektar alanda ise zeytincilik yapılmaktadır. İlimizin tarımsal yapısı polikültür bir özellik göstermekte, ülkemizde yetiştirilebilen birçok ürün ilimizde de yetiştirilebilmektedir.

Ülke genelinde tarım sektörü 2006 yılı GSMH içinde %9,2'lik payla dördüncü sırada yer almakta iken, diğer sektörler karşısında sanayinin tartışılmaz üstünlüğü görülen Marmara bölgesinin bir ili olan Sakarya'da %24'lük payla tarım sektörünün üstünlüğü çok açık biçimde görülmektedir. Tarımsal üretim değeri bu yılın cari fiyatlarına göre 1 milyar 434 milyon YTL olarak gerçekleşmiştir. Bu değer sektörler göre dağılımına baktığımızda %41,7'lik bir payla hayvansal üretim ilk sırada yer almaktadır. Bunu %39'luk oranla meyve üretimi, %12,8'lik oranla tarla bitkileri üretimi ve %6,1'lik oranla sebze üretimi izlemektedir.

2007 yılında bir işletme başına düşen GSH 28 bin 741 YTL.'dir. İşletmelerdeki ortalama fert sayısının 5,5 olduğu varsayıldığında fert başına düşen GSH 5 bin 226 YTL olmaktadır.

İlin güneyinde yer alan ilçelerimizde sebzeçilik ve çeşitli meyveler, orta kesimde başta mısır olmak üzere tarla ziraatı ve sebzeçilik, kuzeye gidildikçe fındık tarımının öne çıktığı görülmekle birlikte, il genelinde hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır. İl tarım alanlarının %44,68 inde tarla tarımı yapılmaktadır.

İlimizde toplam tarım alanının %28 inde fındık yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bu alandan elde edilen fındık geliri, tarımdan elde edilen gelirin %26'sı, meyvecilikten elde edilen toplam gelirin %67'si kadardır. Buradan da anlaşılacağı üzere fındık, ilin tarımında ve ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. 2844 Sayılı Fındık Üretim Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesi Hakkındaki Kanun gereği fındık üretimi yapan üreticilerin verdikleri beyannamelere göre;

İlimizde kayıtlı toplam 68 660 hektar fındık alanı mevcuttur. 2007 yılında 84 bin 725 ton fındık üretimi olmuştur. Periyodisiteye bağlı olarak yılda 60 bin ton ile 120 bin ton arasında değişmektedir.

2006 yılında ilimizde mısır ekim alanı 48 bin 981 hektar olup üretim miktarı 396 bin 573 ton'dur. 2007 yılında ilimizde mısır ekim alanı 47 bin 287 hektar olup üretim miktarı 410 bin 217 ton'dur. Mısır insan gıdası ve hayvan yemi olarak kullanılmasının yanı sıra sanayide de alkol, ispirto, yağ, irmik vs. gibi ürünlerin üretiminde hammadde olarak kullanılmaktadır.

Mısır ekimi Merkez, Akyazı, Söğütlü ve Ferizli ilçelerinde ağırlıklı olarak yapılmaktadır. Ülke ihtiyaçları ve taleplerin karşılanması bakımından, ekimi ilk ürün ve II. ürün şeklinde yapılmakta ve ilimizde genellikle ilk ürün olarak ekilmektedir. II. ürün mısır ekilişleri ise silajlık yem yapımında ve "haşlamalık, kebablık" tabir edilen şekilde değerlendirilmektedir.

İlimizde şeker pancarı 2006 yılında 2 bin 911 hektar alanda ekilmiş ve 152 bin 665 ton ürün alınmıştır, 2007 yılında Adapazarı Şeker Fabrikasından alınan bilgilere göre 4 bin 920 hektar alanda ekilmiş olup yaklaşık 294 bin 350 ton ürün alınmıştır. Şeker pancarının ağırlıklı olarak ekildiği ilçeler Merkez, Söğütlü, Akyazı ve Pamukova'dır. Rotasyondaki ve hayvan beslemedeki yeri ile halen önemini koruyan bir üründür.

İlimizde hayvan beslemede önemli bir yeri olan yem bitkilerinden özellikle silajlık mısır, yonca, fiğ ve korunga ekilişlerindeki artış dikkat çekmektedir. 2005 yılı yem bitkileri ekilişi 20 bin 294 hektar, 2006 yılı yem bitkileri ekilişi 36 bin 227 hektar, 2007 yılında 21 bin 526 hektar olarak gerçekleşmiştir.

Yem bitkisi ekilişlerine devletimiz tarafından verilen teşviklerin etkisi ile üretim, aşağıdaki tablolarda görüldüğü gibi hızla artmıştır.

Yem Bitkileri Ekim Alanları (ha)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Korunga	93	90	98	108	113	85	56
Yonca	3.630	4.766	4.917	5.863	5.640	5.678	5.093
H. pancarı	21	26	23	20	0	23	25
Fiğ	1.185	2.055	2.282	3.163	3.539	3.794	4.350
Silj. Mısır	5.177	5.013	6.902	7.196	11.002	12.545	9.773
Yulaf-sorgum	-	-	-	-	-	14.102	5
Toplam	10.106	11.950	14.222	16.350	20.294	36.227	21.526

Tablo incelendiğinde 2001 yılında 10.106 hektar olan toplam yem bitkileri ekilişleri 2007 yılında 21.526 hektara ulaşarak yaşanan kuraklığın etkisiyle yaklaşık %258 oranında artış olmuştur.

Yem Bitkileri Üretim Miktarları (ton)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Korunga	690	700	780	880	1.030	800	461
Yonca	36.785	81.220	50.858	85.830	83.420	76.958	68.852
H. Pancarı	1.350	1.850	1.320	1.200	-	1.320	1.375
Fiğ	8.070	12.330	9.128	15.374	17.490	20.155	25.049
Silaj Mısır	232.580	200.510	237.829	383.310	433.195	352.500	384.967
Yulaf-sorgum	-	-	-	-	-	12.231	12,214
Toplam	279.475	296.610	299.915	486.594	535.135	463.924	492.918

Tablo incelendiğinde 2001 yılında 279.475 ton olan toplam yem bitkileri üretimi 2007 yılında 492.918 tona ulaşarak yaklaşık %76 oranında artış olmuştur.

2001 yılında 273 bin 594 YTL olan yem bitkileri teşviki 2007 yılında 5 milyon 524 bin 577 YTL olmuş ve üretim artışında önemli rol oynamıştır.

Yem Bitkisi Teşvikleri, YTL

Yıllar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Teşvik Mik.	273.594	637.445	1.030.377	1.807.889	3.414.551	5.318.688,84	5.524.577

Mera'larımızın korunması ve geliştirilmesi için bugüne kadar yapılan çalışmalar sonucunda ildeki tespit çalışmaları bitirilmiştir. Aplikasyon ve haritalama çalışması tamamlanan 9 ilçede 128 köyde haritalanan alan 48 bin 470 dekadır. Çeşitli nedenlerle tahribata uğramış ve vasfını yitirmiş mera'ların ıslahına yönelik olarak 2005 yılı sonuna kadar Genel Bütçe ve İl Özel İdaresi imkanlarıyla 796 hektar alan ıslah edilmiştir. 2006 yılında başlayan 1424 da alan ile, 2007 yılında başlayan 900 dekar meranın ıslahı sürdürülmektedir. İlde kaba yem açığının giderilmesi, hayvancılığın geliştirilmesi için mera ıslah çalışmalarına devam edilmesi temel hedeflerimizden birisidir.

Her ilçemizde sebze üretimi yapılmakla birlikte Pamukova, Geyve, Adapazarı, Söğütü ve Hendek İlçeleri ticari anlamda sebzeçiliğin sürdürüldüğü yerlerdir. Bu ilçeler büyük tüketim merkezlerine yakınlıklarının da avantajını kullanmakta, iç tüketimin yanında il dışı talepleri de karşılamaya yönelik bir sebzeçilik çalışması içindedirler. İlimizde ticari amaçlı tarla sebzeçiliği yapılan toplam alan 9 bin 240 hektar olup, ayrıca meyve bahçelerinde ara ziraat olarak da sebzeçilik yapılmaktadır. Örtü altı yetiştiricilik 363 dekar alana yayılmıştır.

Mevcut durumda ilin tarımsal üretim değeri içerisinde %47,3 lük değere sahip olan hayvancılığın gelişmiş ülkelerde olduğu gibi GSH dan aldığı payın %60 dolaylarına çıkarılabilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir. İlimizde 128 bin 237 adet büyük baş, 36 bin 730 adet küçükbaş ve 16 milyon adet/devre broiler hayvan varlığı bulunmaktadır. Büyük baş hayvan varlığının %92'si saf kültür ırkı ve kültür melezidir.

İlimizde broiler tavukçuluk işletmeleri genellikle Kaynarca, Akyazı, Merkez ve Hendek ilçelerinde yoğunlaşmış olup gerek kapasite gerekse teknoloji bakımından son derece gelişmiştir. Bunun yanı sıra İlimizde yumurta tavukçuluğu işletmeleri mevcuttur.

Bu hayvan varlığı ile 2007 yılında 210 bin 941 ton süt, 15 bin 214 ton kırmızı et, 175 bin 772 ton beyaz et ve 111 milyon 300 bin adet yumurta üretimi gerçekleşmiştir.

İlimizde hayvan başına verim ortalaması ülke ortalamasından yüksek olmasına rağmen, bu verimin katma değerini elde etmede yeterli gelişme sağlanamamıştır. Irk ıslahı konusunda %92 oranında başarı sağlanmış olmakla birlikte kalan bölümün de ıslahı gerekmektedir. Kaba yem açığının gidermede yem bitkileri üretimi ve silaj kullanımında sağlanan gelişme henüz yeterli değildir. Hayvan sağlığı konularında ciddi tedbirlere ihtiyaç vardır. Karkas et verimi ülkemizde 180-200 kg. arasında iken, ilimiz 260 kg.dır. Ancak bu verim AB ülkelerinde 400 kg.dır.

Bir laktasyonda ortalama süt verimi Türkiye’de 1700-1800 kg. civarında iken ilimizde ortalama 3900 kg. verim alınabilmektedir. Soy kütüğüne kayıtlı işletmelerde ise 5000 kg.dır. Avrupa Birliği’nde bir laktasyondaki verim ortalaması 6500 kg. iken Amerika Birleşik Devletlerinde 7500 kg.dır. Bir başka ifadeyle il verimimiz ülke ortalamasının üzerinde olmakla birlikte alınması gereken çok yolumuz vardır.

Sektörün üretim değerinden daha yüksek pay alması için, verimlilik ilkeleri doğrultusunda tarıma dayalı sanayi tesislerinin geliştirilmesi yanında ırk ıslahı, kaliteli yem temini ve hayvan sağlığı hizmetlerine önem verilmeli, sağlıklı damızlık yetiştirmeye sağlıklı ürün üretmeye özen gösterilmelidir.

İlimiz hayvancılığını geliştirilmeye yönelik çalışmalardan biri olan Dış Kaynaklı Hayvancılık Projesi kapsamında, Ön soy kütüğünde 124 bin 974 adet hayvan, Soy kütüğünde 21 bin 995 baş hayvan kayıt altına alınmıştır.

2007 yılı verilerine göre ilimiz genelinde 923 adet bal üreticisi mevcut olup 591 üretici kayıt altına alınarak ruhsat düzenlenmiştir. Kayıtlı üreticilerde 46 bin 010 adet kovan bulunmaktadır. İlimizde yaklaşık 920 ton bal üretimi gerçekleşmiştir.

1997 yılında 14 işletmede 65 dekar olan süs fidanı üretimi, 2003 yılında 101 işletmede 1.659,4 dekar, 2004 yılında 154 işletmede 1944,1 dekar alana ulaşmıştır. 2007 yılında süs bitkileri eğitimlerimize katılıp üretime başlayanlarla beraber dış mekan süs bitkisi toplam üretim alanı yaklaşık 10 bin dekara ulaştığı tahmin edilmektedir.

Doğrudan Gelir Desteği ve Çiftçi Kayıt Sistemi 2007 yılı Çiftçi Kayıt Sistemi çalışmaları doğrultusunda müracaatlar 02.11.2007 tarihi itibarıyla sona ermiştir. 30.383 çiftçi ve toplam 998.065 dekar alan kayıt altına alınmış olup 6.987.281 YTL. tutarında destekleme tahakkuk ettirilmiştir. Alınan bu kayıtlar doğrultusunda çiftçilerimize Mazot ve Kimyevi Gübre Desteklemesi de yapılmıştır.

Bakanlığımızca uygulanan; mazot, sun’i Tohumlama, damızlık gebe düve, süt teşvik primi, süzme bal teşvik primi, yem bitkisi, sun’i tohumlamadan doğan buzağı, alternatif ürün, dane mısır-ayçiçeği, su ürünleri üretimi primi, enerji desteği kapsamında Sakarya İlinde 2006 yılında toplam 38 milyon 890 bin 894 YTL ödenmiş, 2007 yılında ise toplam olarak 40 milyon 957 bin 349 YTL teşvik ve destekleme primi tahakkuk ettirilmiştir.

Suni Tohumlama Çalışmaları doğrultusunda 2006 yılında ilimizde toplam 40 bin 106 adet, 2007 yılında ise toplam 43 bin 266 suni tohumlama yapılmıştır.

Suni Tohumlama çalışmaları, 2003-2007

Yıllar	2003	2004	2005	2006	2007
Yapılan Sun.Toh. Adeti	16.531	20.534	28.594	40.106	43.266

Köy Merkezli Tarımsal Üretime Destek Projesi adıyla 01.01.2004 tarihinde başlatılan proje 2006 yılı sonunda tamamlanmış, 01.01.2007 tarihinden itibaren bu projenin devamı niteliğinde aynı amaçları yerine getirmek ve hizmetleri mahallinde yürütmek amacıyla Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi başlatılmıştır. Köy Merkezli Tarımsal Üretime Destek Projesinde görevli Ziraat Mühendisi ve Veteriner Hekimler yeni projede görevlendirilmiş ve Bakanlık tarafından 657 sayılı kanunun 4/b maddesi çerçevesinde yapılan yeni görevlendirmelerle ilimizde 11 Ziraat Mühendisi ve 8 Veteriner Hekim 5'er köyden oluşan Çalışma Gruplarında hizmetlerini yürütmektedirler.

İlimiz dahilinde; 1 adet Pancar Ekicileri kooperatifi, 2 adet Su ürünleri Kooperatifi, 120 adet Tarımsal kalkınma Kooperatifi olmak üzere toplam 123 adet Tarımsal Amaçlı Kooperatif bulunmaktadır. 2006 yılı içerisinde 2 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin kuruluşu gerçekleşmiştir, 2 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin kuruluşu henüz tamamlanmamıştır. Sakarya ili genelinde 21 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifinde 24 proje uygulanmıştır.

Kaynarca Kulaklı-Kayacık ve Merkez Alandüzü kooperatifleri Bakanlığımızca Genel Bütçeden desteklenmişlerdir. Alandüzü "Damızlık sığır Yetiştiriciliği", Kulaklı-Kayacık Kooperatifi "Süt Sığircılığı" projelerini uygulamışlardır.

İlimiz tarımında önemli bir yer tutan Aşağı Sakarya Ovasında, tarımsal faaliyeti kısıtlayacak düzeyde parçalılık, drenaj ve sulama suyu yetersizliği problemleri görülmekte olup bu sorunların ortadan kaldırılması amacıyla başta Dernekkırı köyleri olmak üzere tüm Akovayı kapsayan 59 bin hektar alanda öngörülen toplulaştırma, sulama, drenaj ve tarla içi geliştirme hizmetlerini kapsayan bir proje uygulanmak üzere beklemektedir.

İlimizde 38 bin dekar bağ, 180 bin ağaç elma, 118 bin ağaç ayva ve 16 bin ağaç kiraz alanına yönelik elektronik sistemlerle tahmin ve erken uyarı çalışmaları yürütülmektedir.

Usulüne uygun bir gübrelemenin yapılması ve bu anlamda önemli miktarda gübre tasarrufunun sağlanabilmesi amacıyla İl Müdürlüğümüzün Yaprak-Toprak ve Su Analiz Laboratuvarında 2005 yılında toplam 2 bin 127 adet, 2006 yılında ise 1751 adet analiz yapılmıştır.

Önemli Hedef ve Öneriler

İl Master Plan çalışmalarının öne çıkardığı hedefler doğrultusunda başlatılan projelerden henüz uygulanamayanların hızla kaynak bulunarak ele alınması gerekmektedir. Öne çıkan proje konuları şöyle özetlenebilmektedir:

Hayvancılıkta çok küçülmüş işletme ölçeği en ciddi kısıtlayıcı faktördür. İlimizde hayvancılığın geliştirilmesi amacıyla işletme başına 25 sağmal ineği hedefleyerek hazırlanan

400 işletme ve 10 bin başlık "Sakarya Entegre Süt Sığırcılığı Projesi" nin uygulamaya geçmesi gerekmektedir.

Modern hayvan park pazar yeri ile hayvan borsası ilin önemli bir ihtiyacı olarak öne çıkmaktadır. Yeni hayvan pazarı için yer temini yapılmıştır. Bir an önce işlerlik kazanması için başta Büyükşehir Belediyesi ve Ticaret Borsası ile işbirliği halinde çalışmalar yürütülmektedir.

Mera tespit, tahdit ve aplikasyon çalışmaları son aşamasına gelmiş olup, bundan sonra da mera ıslahına yönelik çalışmaların yapılması önem arz etmektedir.

Küçülmüş ve parçalanmış tarım arazilerinin verimlilik ilkeleri doğrultusunda işletilmesine imkan vermek amacıyla İlimizde 59 bin hektarlık alanı kaplayan "Sakarya Ovası Arazi Toplulaştırma, Sulama, Drenaj ve Tarla İçi Hizmetleri Geliştirme Projesi" hazırlanmıştır. Bu kapsamda ovada yer alan 17 köyün muvafakatları alınarak proje DPT'na sunulmuş ve ihale aşamasına getirilmiştir. Bu projenin bir an önce uygulamaya konulması ve benzeri projelerin devamı gerekmektedir.

İlimizde tarıma elverişli araziler ile tarım dışı araziler iç içe bulunmakta olup bu durum tarım ile sanayinin birlikte geliştirilmesine imkan sağlamaktadır. Toprak ve Arazi Kullanımı Kanununun hükümleri doğrultusunda başta tarım arazileri olmak üzere doğal kaynakları koruyarak tarım ile sanayinin birlikte geliştirilmesini destekleyen projeler öncelikli hedefimizdir.

Bitki deseni ve iklim şartlarında meydana gelen değişiklikler sulama ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Mevcut su kaynaklarının verimli kullanılabilmesi için başlatılan çalışmalar projelendirme aşamasına gelmiştir. Sulama önceliği belirlenen ürün gruplarında uygulanmak üzere damlama ve ağaç altı yağmurlama sistemleri şeklinde hazırlanmakta olan bu projelerin uygulanabilmesi için desteklenmesi gerekmektedir.

Tarımsal ürünlere katma değer kazandırmak için başta fındık ve mısır olmak üzere hakim ekiliş ve üretimi yapılan ürünlere yönelik işleme, değerlendirme ve pazarlama ile birlikte istihdam sağlayacak tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi yönünde projeler teşvik edilerek uygulamaya konulmalıdır.

İlde Avrupa Birliği standartlarına uygun hijyenik kesim ve et ürünleri üretimi yapacak yeni et sanayi işletmelerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Hayvansal üretimin sanayi ile entegrasyonu istenilen seviyede değildir. Beyaz et üretiminde sanayici üretici entegrasyonu büyük ölçüde sağlanmasına karşılık kırmızı et ve süt için aynı şeyi söylemek mümkün değildir.

Dış Mekan Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Projemiz başarı ile hedefine ilerlemektedir. 2007 yılı baharından itibaren başlatılarak sözleşmeli üretim modeli ile hem alan hem de miktar olarak artacak olan üretimimizin değerlendirilebilmesi için planlanan tanıtım ve fuar alanını oluşturma çalışması projelendirme aşamasındadır. Ancak üretimimizin yurtdışı piyasalara açılması ve ihtiyaç duyulan üretim materyallerinin ilimizden ithali yönünde gümrüğümüzün yetkilendirilmesi için gerekli olan başta laboratuvar olmak üzere altyapı ve personel eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir.

İlimizdeki uygun havzalarda ekolojik tarım üretim işletmeleri çoğalmaktadır. Ancak ilimiz açısından önemli bulduğumuz iyi tarım uygulamalarının eğitim ve organizasyon alt yapısı bir an önce tamamlanarak hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Tüketici sağlığının en iyi şekilde korunması hedef alınarak yeterli düzeyde ve güvenli gıda arzını sağlamak amacı ile fındıkta aflatoksin, çiğ süt, bal, kanatlılar ve su ürünlerinde kalıntı; Sebze ve meyvelerde pestisit ile Gıda Maddelerinde Radyoaktif Kalıntı İzleme Projeleri ve Gıda Kontrolü çalışmaları programlı ve düzenli olarak yürütülmektedir.